

**INSTITUTUL ROMÂN
PENTRU DREPTURILE OMULUI**

RAPORT DE ACTIVITATE

- 2025 -

Cuvânt înainte

Protecția și promovarea drepturilor omului reprezintă un pilon fundamental al democrației, constituind la nivel național fundamentul ordinii juridice și al demnității cetățenilor, în timp ce la nivel internațional acestea formează un angajament colectiv pentru pace, justiție și cooperare între state.

Având în vedere poziția lor unică în arhitectura națională și internațională a drepturilor omului, importanța vocii lor, amploarea mandatelor și credibilitatea lor organizațională, Instituțiile Naționale pentru Drepturile Omului au un rol esențial în acest context.

Fiind prima instituție națională pentru drepturile omului în România, Institutul Român pentru Drepturile Omului a reprezentat un model și un reper pentru celelalte instituții naționale create ulterior. Ancorându-și preocupările în realitățile concrete ale fiecărei perioade, ale fiecărei etape, Institutul a avut permanent în vedere organizarea unui cadru corespunzător și crearea unor mijloace adecvate pentru aplicarea și respectarea concretă a drepturilor omului, pentru o mai bună cunoaștere și conștientizare a lor.

Validarea în plan internațional a activității Institutului este rezultatul integrării și interacțiunii constante în structurile internaționale și regionale de protecție și promovare a drepturilor omului, precum Alianța Globală a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului (GANHRI) și Rețeaua Europeană a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului (ENNHRI).

Urmărind respectarea Principiilor de la Paris și a exigențelor comunității internaționale, IRDO exercită un mandat specific, concentrat pe problematica drepturilor omului, care vizează drepturile omului în totalitatea lor, ținând cont de rolul său principal de promovare, cercetare și creștere a nivelului de cunoaștere asupra cadrului drepturilor omului, precum și cel de informare al entităților internaționale cu privire la situația drepturilor omului în România.

Activitățile de cercetare, informare, educație și formare sunt desfășurate în legătură cu problematici specifice drepturilor omului, circumscrise următoarelor arii tematice: drepturile copiilor și tinerilor; drepturile femeilor; drepturile persoanelor vârstnice sau ale persoanelor cu dizabilități; combaterea oricărei forme de discriminare bazată pe sex, rasă, origine etnică sau socială, limbă, religie sau convingeri și opinii politice sau de orice altă natură, drepturile minorităților; combaterea rasismului, xenofobiei și intoleranței; drepturile solicitanților de azil; respectarea vieții private și protecția datelor cu caracter personal; accesul la justiție, drepturile civile, politice, economice, sociale și culturale.

Obiectivele urmărite în realizarea activităților menționate vizează, în principal: promovarea și explicitarea instrumentelor juridice și a mecanismelor internaționale, regionale și naționale existente în materia drepturilor omului, astfel încât să se asigure climatul necesar înțelegerii esenței drepturilor omului și sensibilizării opiniei publice în această direcție; aprofundarea conținutului și eficientizarea programelor de educație și formare prin încheierea de parteneriate cu instituții publice și organizații neguvernamentale relevante în domeniu; crearea unei culturi a drepturilor omului prin promovarea respectului pentru valorile toleranței, acceptării, nediscriminării, responsabilității, incluziunii sociale.

În aceste condiții, Institutul și-a orientat activitatea punând un accent deosebit pe desfășurarea unor programe și parteneriate care să răspundă cerințelor naționale și internaționale de promovare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, precum și de formare a categoriilor profesionale cu răspunderi în domeniul protecției acestora. Colaborarea cu organismele guvernamentale și neguvernamentale cu preocupări în domeniul drepturilor omului și experiența acumulată de-a lungul timpului au fost deosebit de importante pentru Institut, în scopul îndeplinirii atribuțiilor conferite de Legea nr.9/1991, ca instituție națională independentă de promovare a drepturilor omului, acționând ca o interfață, ca o punte de legătură între aceste instituțiile publice și societatea civilă.

Astfel, prin toate activitățile întreprinse, conform mandatului conferit de lege, Institutul Român pentru Drepturile Omului urmărește sensibilizarea cetățenilor față de problemele existente în materia drepturilor omului și modificarea percepției, a atitudinilor și comportamentelor acestora în sensul respectării valorilor umaniste.

Adrian Bulgaru,
Director executiv al Institutului Român pentru Drepturile Omului

Cuprins

INTRODUCERE.....	5
I. CERCETARE, STUDII ȘI ARII TEMATICE.....	12
II. FORMARE ȘI PREGĂTIRE A SPECIALIȘTILOR.....	47
III. DOCUMENTARE ȘI INFORMARE.....	63
IV. COOPERAREA CU ALTE INSTITUȚII ÎN PLAN NAȚIONAL ȘI INTERNĂȚIONAL.....	78
V. RESURSE UMANE.....	88
VI. SISTEMUL DE CONTROL INTERN MANAGERIAL.....	90
VII. EXECUȚIA BUGETULUI DE VENITURI ȘI CHELTUIELI LA 31.12.2025.....	92
ANEXA I. INSTITUȚIILE NAȚIONALE PENTRU DREPTURILE OMULUI – STATUT, ATRIBUȚII, COMPETENȚE.....	95
ANEXA II. ORGANIGRAMA INSTITUTULUI ROMÂN PENTRU DREPTURILE OMULUI.....	99
ANEXA III. A ACTIVITĂȚI PROPRII SAU ÎN COLABORARE.....	100
ANEXA III. B PARTICIPĂRI LA ALTE ACȚIUNI.....	104
ANEXA IV. PARTENERIATE ÎNCHEIATE ÎN 2025.....	107

INTRODUCERE

Interesul pentru problematica drepturilor omului constituie una din caracteristicile care au marcat evoluția comunității internaționale și naționale în epoca modernă, respectarea acestora fiind o condiție esențială pentru dezvoltarea societății democratice.

Respectarea drepturilor omului, în contextul actual, reprezintă o condiție *sine qua non* pentru dezvoltarea societății, atât la nivel național cât și la nivel regional și internațional. Numeroasele încălcări ale drepturilor fundamentale au impus măsuri variate și urgente, fie că este vorba de legislație, de politici și acțiuni ce necesită implicarea a numeroși actori, fie de crearea unor organisme naționale și internaționale sau organizații ale societății civile naționale sau internaționale care să se implice în respectarea și promovarea drepturilor omului.

Un rol important în acest tablou revine *Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului* (INDO) care, prin competențele lor multiple, contribuie la promovarea și respectarea drepturilor omului la nivel național, fiind totodată și o punte de legătura între autoritățile statale și societatea civilă. Astfel, prin înființarea lor, aceste instituții devin „elemente cheie ale unui sistem eficient de protecție a drepturilor omului”, a căror funcție esențială este de a promova și dezvolta o cultură a drepturilor omului.

Având aceeași misiune – promovarea și protecția drepturilor omului prin consolidarea și sprijinirea acestora, precum și aceleași valori – respectarea standardelor internaționale privind drepturile omului, transparență, cooperare, responsabilitate, nediscriminare și respect pentru diversitate, independență, solidaritate, rolul INDO ca actori fundamentali ai sistemului de promovare și protecție a drepturilor omului a fost recunoscut progresiv.

INDO, înființate în baza Principiilor de la Paris, adoptate prin *Rezoluția 48/134 din 20 decembrie 1993 a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite*¹, stabilesc standardele minime internaționale cu privire la atribuțiile și rolurile asumate de aceste instituții și în care sunt prevăzute criteriile internaționale de referință în baza cărora pot fi acreditate acestea.

Conform Principiilor de la Paris, normele cele mai relevante pe care o instituție națională pentru drepturile omului trebuie să le îndeplinească sunt: exercitarea unui mandat „cât mai extins posibil”, care să includă dubla responsabilitate, atât de a promova cât și de a proteja toate drepturile omului (civile și politice, economice, sociale și culturale), independență față de autoritățile guvernamentale, independență garantată fie prin Constituție, fie de legislație, pluralism al reprezentării, resurse umane și financiare adecvate.

Faptul că aceste Principii nu fac referire la un model sau o structură anume pentru INDO, statele au fost libere să decidă tipul de instituție care să răspundă necesităților specifice și scopurilor lor interne. Multiplicarea acestor instituții (fie ele de tip comisie, institut sau centru, ombudsman) a fost agreată de ONU, experții internaționali subliniind că nu există „un singur mod” sau „un stil unic” de constituire și funcționare a INDO.

¹ <https://docs.un.org/en/a/res/48/134>

Pluralitatea INDO reprezintă o realitate pozitivă a societății democratice care trebuie să fie orientată către asigurarea unui climat de cooperare și colaborare interinstituțională. Existența la nivel național a mai multor instituții naționale de protecție a drepturilor omului implică dialog și cooperare între acestea, astfel încât să se sprijine și să protejeze realizarea funcțiilor și atribuțiilor înscrise în mandatul fiecăreia, urmărindu-se constant promovarea și protecția drepturilor omului.

Particularitățile INDO rezultă din dualitatea palierelelor pe care acestea acționează: (a) se bucură de legitimitate și de acces la factorii decidenți dat fiind faptul că sunt instituții create și finanțate de stat; (b) cooperează cu societatea civilă și cu factorii decizionali de la nivel politic, asumându-și rolul de structură de legătură sub rezerva menținerii independenței.

Atribuțiile instituțiilor naționale pentru drepturile omului, în baza Principiilor de la Paris, sunt următoarele: *a) să furnizeze guvernului, parlamentului și oricărui alt organ competent avize, recomandări, propuneri, rapoarte privind orice aspect referitor la protecția și promovarea drepturilor omului; b) să promoveze și să supravegheze armonizarea legislației, a regulamentelor și practicilor naționale cu instrumentele internaționale referitoare la drepturile omului la care statul este parte, și punerea lor efectiv în practică; c) să contribuie la realizarea rapoartelor pe care statul le prezintă organelor și comitetelor ONU, instituțiilor regionale și, dacă este cazul, să emită opinii asupra acestor subiecte, în limita competențelor lor și cu respectarea independenței; d) să coopereze cu Națiunile Unite și alte instituții din sistemul ONU, cu instituțiile regionale și cu instituțiile naționale din alte țări care au competențe în domeniul protecției și promovării drepturilor omului.*

Prin îndeplinirea acestor atribuții, instituțiile naționale pentru drepturile omului au competența și capacitatea de a aborda în mod cuprinzător și consecvent problemele legate de drepturile omului, de a integra conceptul drepturilor omului în politicile guvernamentale, în legislație și de a contribui la sensibilizarea și conștientizarea opiniei publice privind importanța cunoașterii, promovării și respectării drepturilor omului.

Pentru îndeplinirea mandatului lor, pe lângă cele enumerate mai sus, acestea trebuie să pună un accent sporit pe activitățile de educație în materie, prin folosirea unor metode eficiente de informare și comunicare ce implică dialog și colaborare cu alte organisme naționale pentru drepturile omului, cu organizații ale societății civile și cu alți actori care apără aceste drepturi, precum și cu instituțiile regionale și internaționale implicate în promovarea și protecția drepturilor omului.

Prin eforturile lor de consiliere, sensibilizare, monitorizare și responsabilizare a autorităților, aceste instituții au un rol central în depășirea provocărilor cu care se confruntă societatea în ansamblul ei, precum condițiile socio-economice și schimbările geopolitice ce pun sub presiune drepturile omului. INDO abordează în strategia lor atât preocupări persistente, precum cele legate de discriminare și inegalitate, cât și probleme noi, cum ar fi inteligența artificială și digitalizarea, ce au implicații profunde și de durată asupra drepturilor fundamentale ale omului.

Organizațiile regionale și internaționale au încurajat și sprijinit în mod activ înființarea acestor instituții. Cu titlu de exemplu: *Recomandarea R(97)14 referitoare la*

crearea de instituții naționale independente de promovare și protecție a drepturilor omului² și Rezoluția R (97)11 privind cooperarea între aceste instituții și dintre acestea și Consiliul Europei³. De asemenea, Recomandarea CM/Rec(2018)11 privind necesitatea consolidării protecției și promovării spațiului societății civile în Europa, care subliniază atât rolul „pozitiv, important și legitim” al INDO ca „apărători” ai drepturilor omului și contribuția acestora la crearea unui mediu favorabil respectării și promovării drepturilor omului, cât și amenințările cu care acestea se confruntă.

Comunitatea internațională subliniază în mod explicit importanța independenței și autonomiei INDO în exercitarea mandatului. Prin *Rezoluția Adunării Generale nr. 72/186⁴*, Statele Membre sunt încurajate, conform punctului 2: (a) să ia în considerare crearea sau consolidarea unor instituții independente și autonome la nivel național; (b) să asigure un cadru constituțional și legislativ adecvat, precum și mijloace financiare și alte mijloace adecvate pentru a asigura exercitarea eficientă și independentă a mandatului lor și pentru a consolida legitimitatea și credibilitatea acțiunilor lor ca mecanisme de promovare și protejare a drepturilor omului; c) să asigure funcționarea INDO în conformitate cu principiile referitoare la statutul instituțiilor naționale pentru promovarea și protejarea drepturilor omului (*Principiile de la Paris*). Iar la punctul 6 din Rezoluție, Statele Membre sunt încurajate, de asemenea, să asigure funcționarea INDO în conformitate cu *Principiile de la Paris* și cu alte instrumente internaționale relevante, pentru a le consolida independența și autonomia și pentru a le spori capacitatea în promovarea și protecția drepturilor omului.

În *Rezoluția nr. 39/17 aprobată de Consiliul ONU privind Drepturile Omului⁵* este menționată în partea de introducere, *interesul manifestat în întreaga lume pentru înființarea și consolidarea unor instituții naționale independente și pluraliste, care sunt constituite în conformitate cu Principiile de la Paris*. De asemenea, la punctul 3 din Rezoluție sunt subliniate *particularitățile statutului INDO, reținându-se importanța independenței financiare și administrative și a stabilității instituțiilor naționale; totodată, se remarcă inițiativele statelor membre care au conferit acestora o mai mare autonomie și independență*, inclusiv prin acordarea unui rol de investigație sau prin consolidarea unui astfel de rol și încurajează alte guverne să ia în considerare luarea unor măsuri similare.

Având în vedere poziția lor unică în arhitectura națională, regională și internațională a drepturilor omului, importanța vocii lor, amploarea mandatelor și credibilitatea lor organizațională, INDO contribuie esențial la îmbunătățirea respectului pentru drepturile omului și promovarea lor la nivel național, regional și internațional.

În ciuda numeroaselor provocări, INDO-urile rămân extrem de motivate și conștiente de rolul pe care îl au în protejarea drepturilor omului, a statului de drept și a democrației. Recunoscute pentru capacitatea de a contribui la soluții eficiente, scopul lor este și va rămâne important în: monitorizarea respectării obligațiilor în materie de drepturi

² <https://rm.coe.int/16804fecf5>, Recomandarea R(97)14 referitoare la crearea de instituții naționale independente de promovare și protecție a drepturilor omului

³ <https://rm.coe.int/09000016804b0085>, Rezoluția R (97)11 privind cooperarea între aceste instituții și dintre acestea și Consiliul Europei

⁴ <https://docs.un.org/en/a/res/72/186>, Rezoluția 72/186 adoptată de Adunarea Generală la 19 decembrie 2017, Rolul Ombudsmanului, mediatorului și al altor instituții naționale pentru drepturile omului în promovarea și protejarea drepturilor omului

⁵ <https://docs.un.org/en/A/HRC/RES/39/17>, Rezoluția nr. 39/17. Instituții naționale pentru drepturile omului, aprobată de Consiliul ONU privind Drepturile Omului la 28 septembrie 2018.

ale omului, consilierea guvernelor cu privire la realizarea efectivă a drepturilor, aducerea drepturilor omului mai aproape de oameni și colaborarea la nivel național, regional și global cu toți factorii implicați pentru a se asigura că drepturile omului sunt respectate în integralitatea lor.

Institutul Român pentru Drepturile Omului

1.1 Statut

Înființat prin Legea nr.9/1991, Institutul Român pentru Drepturile Omului (IRDO) reprezintă prima instituție națională pentru drepturile omului creată în România, dar și model și sursă de inspirație pentru celelalte instituții naționale pentru drepturile omului constituite ulterior.

Prin crearea acestui organism, autoritățile române au răspuns, la acea vreme, preocupărilor ONU, OSCE și Consiliului Europei, care prin numeroase rezoluții și recomandări încurajau înființarea și dezvoltarea unor instituții naționale independente cu atribuții specifice în domeniul promovării și protecției drepturilor omului și prin alte mijloace decât cele din sfera judiciară, pentru a oferi o perspectivă imparțială față de cea a guvernului.

Recunoașterea în plan internațional a importanței activității Institutului a rezultat din integrarea acestuia în structurile internaționale și regionale de protecție și promovare a drepturilor omului, precum Alianța Globală a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului (GANHRI), Rețeaua Europeană a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului (ENNHRI), Asociația Francofonă a Comisiilor Naționale de Drepturile Omului (AFCNDH), Institutul de Drept European și Institutul Internațional de Drept de Expresie și Inspirație Franceze (IDEF).

În aceeași ordine de idei, activitatea Institutului a fost validată și de mecanismele internaționale din domeniul drepturilor omului, Comisia ONU pentru Drepturile Omului caracterizând IRDO, în raportul său de evaluare, precum un factor activ central, atât în ceea ce privește asistența acordată în organizarea seminarelor, cât și în privința elaborării și distribuirii materialelor informative.

Asumându-și, încă de la înființare, rolul de partener și colaborator al organismelor internaționale din domeniul drepturilor omului, Institutul Român pentru Drepturile Omului (IRDO) a contribuit activ la promovarea și protecția acestora prin cooperare și schimb de bune practici.

De la crearea sa, Institutul a urmărit respectarea Principiilor de la Paris, desfășurându-și activitatea în concordanță cu cerințele formulate de organizațiile internaționale și regionale. Conform acestor principii, interpretarea mandatului unei instituții naționale trebuie să fie realizată într-o manieră amplă, liberală, pozitivă, pentru a promova o definiție progresivă a drepturilor omului care să se refere la totalitatea prerogativelor prevăzute de instrumentele internaționale, regionale și naționale în materia drepturilor omului.

Luând în considerare rolul IRDO și impactul pe care acesta trebuie să îl aibă în cadrul societății românești de promovare și protejare a drepturilor omului într-o manieră eficientă, organismele internaționale au formulat statului român recomandări privind consolidarea autonomiei și independenței Institutului.

Nici până în prezent aceste recomandări nu au fost urmate de măsuri legislative sau administrative corespunzătoare la nivel național. Nu au fost luate măsuri substanțiale pentru a aborda problemele identificate sau pentru a asigura respectarea deplină a standardelor europene și internaționale, inclusiv a celor referitoare la independența și eficacitatea instituțională. În acest context, măsuri concrete și eforturi susținute din partea autorităților naționale competente sunt esențiale pentru a putea face mai facilă implementarea recomandărilor și pentru a consolida cadrul național al drepturilor omului.

Subliniem că, Institutul Român pentru Drepturile Omului funcționează în prezent conform unui cadru legal învechit, care împiedică îndeplinirea mandatelor Institutului. Prin urmare, legea de înființare necesită modificare, iar capacitatea instituțională trebuie consolidată prin măsuri eficiente luate de autoritățile naționale în vederea alinierii la standardele europene și internaționale în materie.

1.2 Misiune

Conform legii de înființare, mandatul Institutului este de a asigura o mai bună cunoaștere de către organismele publice, asociațiile neguvernamentale și cetățenii români a problematicii drepturilor omului, a modului în care drepturile omului sunt garantate în alte țări. De asemenea, scopul Institutului este să informeze opinia publică de peste hotare, organismele internaționale, în legătură cu modalitățile practice prin care drepturile omului sunt asigurate și respectate în România.

În conformitate cu atribuțiile stabilite de lege, IRDO își desfășoară activitatea de cercetare, educare, formare, informare și elaborare de publicații urmărind obiectivele sale prioritare și anume – diseminarea și aprofundarea cunoștințelor privind drepturile omului potrivit normelor și standardelor internaționale în domeniu, promovarea instrumentelor juridice și mecanismelor internaționale, regionale și naționale existente în domeniul drepturilor omului, abordarea problematicii drepturilor omului nu ca pe simple norme abstracte, ci în legătură directă cu diferitele provocări reale de ordin social, economic, politic și cultural.

Aceste activități s-au derulat în raport cu aspectele specifice drepturilor omului, circumscrise următoarelor arii tematice precum drepturile femeii, drepturile copilului, combaterea oricărei forme de discriminare bazată pe sex, rasă, origine etnică sau socială, limbă, religie sau convingeri și opinii politice sau de orice altă natură, combaterea rasismului, xenofobiei și intoleranței, drepturile solicitanților de azil; respectarea vieții private și protecția datelor cu caracter personal; accesul la justiție, orice alte drepturi civile, politice, economice, sociale și culturale. De asemenea, activitățile Institutului includ acțiuni de sensibilizare publică, organizarea de dezbateri, seminarii, mese rotunde și întâlniri, precum și pregătirea și diseminarea cercetărilor și publicațiilor privind drepturile omului.

În ceea ce privește activitățile de formare, acestea vizează în principal categoriile profesionale cu responsabilități specifice în promovarea și protejarea drepturilor omului. În plus, Institutul implementează programe educaționale adresate elevilor și profesorilor din învățământul preuniversitar și a răspuns solicitărilor de formare primite din partea universităților cu care colaborează sau cu care are încheiate parteneriate privind stagiul de practică al studenților. Acestea din urmă, reprezintă o componentă esențială a educației universitare, oferind studenților oportunitatea de a-și aplica cunoștințele teoretice în contexte practice și de a dobândi experiență profesională relevantă.

În desfășurarea activității sale, Institutul a colaborat, ca de fiecare dată, cu instituții publice, mediul academic, organizații neguvernamentale implicate în domeniul drepturilor

omului, având colaborări și parteneriate care au contribuit la întărirea capacității de acțiune a Institutului în îndeplinirea atribuțiilor și competențelor conferite de legea de înființare.

1.3 Structură

Potrivit art. 5 din Legea nr. 9/1991 de înființare a Institutului Român pentru Drepturile Omului, acesta este condus de un Consiliu General, cuprinzând reprezentanți ai grupurilor parlamentare, membri ai Comisiei pentru drepturile omului, egalitate de șanse, culte și minorități a Senatului și ai Comisiei pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale a Camerei Deputaților, precum și oameni de știință și reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale din domeniul drepturilor omului, desemnați de birourile permanente ale celor două camere ale Parlamentului și validați de acestea. Consiliul general desemnează dintre membri săi un Comitet Director, format din 7 persoane: parlamentari, oameni de știință, reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale și directorul executiv. Directorul executiv reprezintă Institutul ca persoană juridică, conform reglementărilor în vigoare, iar Comitetul Director asigură conducerea activității curente a Institutului”.

Structura de personal a Institutului este cea prevăzută în anexa la Legea de înființare nr. 9/1991, astfel cum rezultă din organigrama atașată (a se vedea Anexa I).

1.4 Acreditare

Reamintim că, în anul 2024, Institutul Român pentru Drepturile Omului a întreprins pașii necesari pentru a iniția procedura de aplicare pentru acreditare la Alianța Globală a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului (GANHRI). În acest sens, în martie 2024, în contextul reluării procesului de acreditare de către Avocatul Poporului din România și Institutul Român pentru Drepturile Omului, și în scopul îndeplinirii cerinței prevăzute la articolul 6.3, litera b, din Regulamentul Subcomitetului pentru Acreditare (SCA), a fost încheiat un Protocol de Colaborare între cele două instituții. Subcomitetul pentru Acreditare (SCA), sub egida OHCHR, a analizat solicitările Institutului Român pentru Drepturile Omului și ale Avocatului Poporului din România, și a decis că acestea nu vor fi incluse în procesul de acreditare până la îndeplinirea cerințelor prevăzute de Regulile de procedură. Deși au fost apreciate demersurile și colaborarea dintre instituții, SCA a subliniat necesitatea unei desemnări oficiale, din partea Guvernului României, a instituției naționale pentru drepturile omului. Totodată, a reiterat obligația statului de a asigura existența unei astfel de instituții conforme cu Principiile de la Paris și a încurajat continuarea demersurilor în acest sens.

Pentru a sprijini procesul de acreditare al celor două instituții și pentru a îndeplini cerința prevăzută la art. 6.3 lit. a din Regulamentul Subcomitetului pentru Acreditare, Guvernul a emis o propunere de susținere a acreditării ambelor instituții în cadrul sistemului GANHRI.

Întrucât cererile vizau acreditarea mai multor instituții din același stat membru al ONU, având aceeași competență geografică, Subcomitetul pentru Acreditare a solicitat îndrumare pe această temă din partea Biroului GANHRI, care a decis că dispozițiile din Statutul GANHRI și regulile relevante ale SCA privind acreditarea a mai mult de o instituție națională pentru drepturile omului dintr-un stat membru al ONU trebuie clarificate. În consecință, până la finalizarea procesului de revizuire și adoptarea unei decizii finale, programarea solicitărilor de acreditare formulate de mai multe instituții din același stat este suspendată, inclusiv în cazul celor două instituții din România.

Și în anul 2025, organismele europene au formulat o serie de recomandări privind rolul, mandatul și funcționarea Institutului Român pentru Drepturile Omului ca instituție națională pentru drepturile omului. Nici până în prezent aceste recomandări nu au fost urmate de măsuri legislative sau administrative la nivel național care să asigure respectarea deplină a standardelor europene și internaționale relevante în materie, în speță respectarea Principiilor de la Paris ale Națiunilor Unite.

Astfel, Raportul Comisiei Europene din 2025⁶ privind statul de drept continuă să includă recomandări specifice fiecărei țări, cea adresată României privește înființarea și acreditarea unei instituții naționale pentru drepturile omului, în conformitate cu Principiile de la Paris ale Organizației Națiunilor Unite. Această recomandare a fost reiterată și în rapoartele anterioare, dar în ciuda recunoașterii problemei de către autorități, România nu a realizat încă progrese semnificative pentru a consolida cadrul național al drepturilor omului și pentru a îndeplini standardele internaționale de acreditare.

Evaluările Comisiei Europene indică faptul că cadrul legislativ și instituțional necesar pentru a asigura independența, mandatul, resursele și funcționarea eficientă a unei instituții naționale pentru drepturile omului rămân nesoluționate.

De asemenea, Raportul Rețelei Europene a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului (ENNHRI) din 2025⁷ privind statul de drept întărește recomandarea de lungă durată conform căreia România ar trebui să finalizeze înființarea unei instituții naționale pentru drepturile omului, în deplină conformitate cu Principiile de la Paris. Raportul subliniază faptul că o astfel de instituție trebuie să posede suficientă independență, mandat precis, resurse și capacitate operațională pentru a funcționa eficient în cadrul național al drepturilor omului. Analiza ENNHRI evidențiază faptul că asigurarea existenței unei instituții naționale pentru drepturile omului conforme cu aceste principii este o componentă esențială a arhitecturii mai ample a statului de drept și a drepturilor fundamentale din România și că progresul în acest domeniu rămâne esențial pentru alinierea structurilor naționale ale drepturilor omului la standardele internaționale. Mai mult, în rapoartele anterioare privind statul de drept, ENNHRI a subliniat în mod explicit lipsa în România a unei instituții naționale pentru drepturile omului acreditate la nivel internațional și a recomandat reforme legislative și instituționale pentru a acredita IRDO în conformitate cu Principiile de la Paris, prin actualizarea legii de funcționare a Institutului.

Raportul privind drepturile fundamentale din 2025⁸, elaborat de Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA), subliniază, de asemenea, rolul esențial al unei instituții naționale pentru drepturile omului solide și independente în promovarea și protejarea drepturilor fundamentale. Pentru România, aceasta implică consolidarea mandatului și a cadrului juridic al organismului național pentru drepturile omului (IRDO) pentru a asigura respectarea Principiilor de la Paris.

De la publicarea acestor rapoarte, în România nu s-au observat progrese semnificative în ceea ce privește aceste recomandări. Problemele cheie evidențiate de rapoarte, inclusiv înființarea și acreditarea unei instituții naționale pentru drepturile omului în conformitate cu Principiile ONU de la Paris prin crearea unui cadru juridic și operațional favorabil, rămân nerezolvate.

⁶ https://commission.europa.eu/publications/2025-rule-law-report-communication-and-country-chapters_en

⁷ <https://rule-of-law.ennhri.org>

⁸ https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2025-fundamental-rights-report-2025_en.pdf

I. CERCETARE, STUDII ȘI ARII TEMATICE

În toate domeniile sale de activitate, Institutul Român pentru Drepturile Omului are ca obiectiv o abordare bazată pe promovarea și respectarea drepturilor și libertăților fundamentale și a atingerii Obiectivelor Dezvoltării Durabile ale Agendei 2030. În consonanță cu principiile nediscriminării, egalității în drepturi, participării și incluziunii, activitățile de documentare, informare, formare și conștientizare contribuie la aprofundarea și diseminarea cunoștințelor privind drepturile omului, la promovarea reglementărilor și mecanismelor internaționale, regionale și naționale existente în domeniu, în vederea armonizării legislației naționale cu standardele UE și internaționale, și a consolidării unei culturi a drepturilor omului în societate prin educație continuă, în special în rândul tinerilor.

Activitatea de cercetare, sprijinită de procesul de documentare, reprezintă pilonul de bază al tuturor acestor demersuri, fiind un proces care implică atât dimensiuni teoretice, cât și practice, prin care sunt semnalate provocările cu care se confruntă societatea românească în exercitarea deplină a drepturilor omului. Prin procesul de analiză comparativă sunt identificate diverse situații în care respectarea și exercitarea unor drepturi și libertăți este diminuată și în care se produc o serie de repercusiuni asupra drepturilor omului la nivel național și internațional. Astfel de situații sunt generate de o varietate de factori, care favorizează încălcări voluntare sau involuntare ale drepturilor în contextul noilor provocări din societatea contemporană, care se manifestă în ritm rapid și sub forme extrem de variate. Cercetările realizate de Institut au un caracter interdisciplinar. Prin abordarea din perspectivă juridică, istorică, sociologică, economică, politică și culturală a unor vulnerabilități care pot avea consecințe asupra exercitării drepturilor omului sunt identificate o varietate de problematici, de la respectarea drepturilor fundamentale, la protecția acestora în contextul evoluțiilor tehnologice actuale.

O abordare complexă și multidisciplinară este necesară și datorită faptului că generațiile drepturilor omului nu pot rămâne imobile. Realitatea a demonstrat că acestea evoluează constant pentru a răspunde noilor provocări privind protecția ființei umane în contextul utilizării pe scară largă a inteligenței artificiale și a ingineriei genetice. Astfel, existența unei a patra generații a drepturilor omului, considerată drept un cadru emergent, a cărei recunoaștere formală în tratatele internaționale este încă dezbătută, se axează pe noi drepturi care nu sunt circumscrise drepturilor tradiționale: dreptul la identitate umană, protejarea naturii umane împotriva modificărilor tehnologice, gestionarea datelor cu caracter personal și utilizarea acestora, asigurarea accesului echitabil la informațiile digitale – o serie de drepturi care sunt esențiale pentru protejarea demnității umane împotriva amenințărilor tehnologice moderne. Cercetarea interdisciplinară se circumscrie ariilor principale de interes ale Institutului, care vizează cu precădere categoriile vulnerabile, venind în sprijinul elaborării unor materiale de pregătire pentru suporturile de curs, a unor prezentări și expuneri din cadrul evenimentelor la care participă reprezentanții Institutului (seminarii, conferințe, mese rotunde, colocvii, campanii de conștientizare), în cadrul cărora se dezbate tematici variate din domeniul drepturilor omului. Printr-un proces de documentare, analiză comparativă și sinteză, Institutul aplică informațiile și concluziile obținute cu scopul identificării provocărilor și al problemelor relevante privind respectarea și exercitarea drepturilor omului la nivel național, european și internațional. De aceea, activitatea de cercetare este în strânsă legătură cu toate celelalte activități ale Institutului care presupun informare, documentare, formare și conștientizare, precum și analize comparative ale unor situații în care respectarea și exercitarea drepturilor și libertăților fundamentale

este diminuată, producând o serie de repercusiuni asupra drepturilor omului la nivel național și internațional. Cercetările circumscrise ariilor de interes ale Institutului au fost valorificate în elaborarea și prezentarea materialelor de informare și formare. Au fost abordate o varietate de problematici din domeniul respectării drepturilor și libertăților fundamentale și al consolidării unei educații continue și incluzive. Strategiile, programele educaționale și cursurile de formare în domeniul drepturilor omului au fost promovate în parteneriat cu instituții naționale și cu societatea civilă în spiritul cooperării interinstituționale și în vederea identificării unor modalități de abordare a provocărilor de natură socială, economică și culturală, cu care se confruntă la ora actuală societatea românească în ceea ce privește exercitarea deplină a drepturilor omului. Activitatea de cercetare a sprijinit și desfășurarea cursurilor de formare a formatorilor având drept scop consolidarea unei culturi a drepturilor omului, aprofundarea și diseminarea cunoștințelor privind drepturile omului în conformitate cu normele și standardele internaționale în domeniu, precum și promovarea reglementărilor și mecanismelor internaționale, regionale și naționale existente, în vederea armonizării legislației naționale cu standardele UE și internaționale.

Rezultatele cercetărilor pe subiecte specifice legate de ariile de interes ale Institutului sunt valorificate atât prin publicațiile Institutului: Revista „Drepturile Omului”, studii, rapoarte pe aspecte tematice, cât și prin elaborarea unor punctele de vedere oferite la solicitarea comisiilor parlamentare. În 2025 nu au fost încă implementate recomandările europene și internaționale adresate României cu privire la consolidarea rolului și mandatului Institutului⁹. Institutul a funcționat cu resurse umane și financiare limitate (reducerea bugetului cu 50%). Deși are în pregătire pentru publicare o serie de materiale pe problematici actuale privind drepturile omului, nu au existat resursele necesare. Tot din acest considerent s-a restrâns și numărul exemplarelor publicate din Revista bianuală „Drepturile Omului”.

Conform mandatului, Institutul furnizează documentații, la cererea Comisiilor Parlamentului, asupra aspectelor care privesc drepturile omului, proiectele de legi și alte problematici aflate în consultare. Luând în considerare schimbările și evoluțiile din societate activitatea de cercetare se axează pe stadiul actual al evoluției unor reglementări și mecanisme, pe adoptarea unor instrumente care vizează diferite categorii de drepturi și pe analiza gradului de respectare a acestora. Institutul asigură, prin activitatea sa, o mai bună cunoaștere de către organismele publice, asociațiile neguvernamentale și cetățenii români a problematicii drepturilor omului, precum și a modului în care acestea sunt garantate în alte țări.

În cursul anului 2025 au fost pregătite și transmise o serie de contribuții la solicitarea unor entități de la nivelul Uniunii Europene și al ONU. Institutul a realizat analize și răspunsuri la chestionare în vederea realizării unor rapoarte de țară privind aspecte cheie ale promovării și respectării drepturilor omului, cu sprijinul secțiilor de documentare și cercetare. Printre acestea se numără:

Sondajul FRA privind actori relevanți cu preocupări în domeniul drepturilor omului. Sondajul anual al Agenției pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA) este o consultare anuală utilizată pentru a colecta informații despre activitățile, rapoartele și impactul activității agenției în scopul evaluării gradului de răspuns al FRA la nevoile partenerilor și apărătorilor drepturilor omului. Sondajul își propune să analizeze

⁹A se vedea în acest Raport secțiunea Rapoartele privind statul de drept publicate de ENNHRI și Comisia Europeană.

eficiența programelor și rapoartelor FRA și să exploreze inițiativele viitoare. Institutul a precizat că a folosit în activitatea sa resursele FRA rapoartele privind antisemitismul, violența bazată pe gen, migrația situația minorităților naționale.

La solicitarea Direcției pentru Drepturile Omului din cadrul MAE, Institutul a contribuit la raportul de *evaluare națională a celei de-a patra faze (2020-2024) a Programului Mondial pentru Educație în Domeniul Drepturilor Omului*, transmis către Consiliul Drepturilor Omului, Biroul Înaltului Comisar ONU pentru Drepturile Omului/OHCHR, în vederea pregătirii de către OHCHR a raportului final ce va fi prezentat în cadrul sesiunii 60 a Consiliului Drepturilor Omului. Cu acest prilej, a fost subliniat rolul Institutului Român pentru Drepturile Omului (IRDO) în susținerea unei educații incluzive pentru drepturile omului, nediscriminare și egalitate de șanse, cu exemplificări de activități concrete desfășurate în domeniu pentru consolidarea unei culturi a drepturilor omului. În raportarea sa, Institutul a evidențiat parteneriatul cu Ministerul Educației și Cercetării privind educația pentru drepturile omului și a trecut în revistă măsurile întreprinse la nivel național în legislația și politicile privind educația și includerea educației pentru drepturile omului ca parte integrantă în curriculumul la nivel preșcolar, primar și gimnazial, precum și în formarea profesională și învățământul superior.

La solicitarea Direcției pentru Drepturile Omului din cadrul MAE, IRDO a oferit răspunsuri pentru realizarea Raportului Biroului OSCE pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (ODIHR) privind situația apărătorilor drepturilor omului în România, cu accent pe bune practici și lacune în domeniul protecției. Pe lângă faptul că oferă expertiză și evaluări legislative, raportul are ca obiectiv și creșterea nivelului de conștientizare a statelor participante cu privire la obligațiile de protecție asumate.

În cursul anului 2025 Institutul a realizat raportări la solicitarea unor instituții naționale precum Agenția Națională pentru Egalitate de Șanse între Femei și Bărbați, Ministerul Justiției, Ministerul Educației și Cercetării, Secretariatul General al Guvernului, Ministerul Afacerilor Externe.

În calitate de instituție responsabilă de implementarea Strategiei naționale privind drepturile persoanelor cu dizabilități „O Românie echitabilă” 2022-2027 (SNDPD), IRDO a transmis către Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități (ANPDPD) contribuția sa privind măsurile și indicatorii de implementare pentru fiecare dintre obiectivele specifice ale strategiei pentru care Institutul este mandatat. Această raportare a fost unul dintre instrumentele necesare sesiunii de instruire „Monitorizarea implementării Convenției ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități în România”. Evenimentul s-a înscris în seria activităților de monitorizare a implementării Strategiei naționale privind drepturile persoanelor cu dizabilități, fiind organizat de ANPDPD - mecanismul de coordonare pentru implementarea Convenției ONU privind persoanele cu dizabilități, cu asistență tehnică din partea Băncii Mondiale.

La nivel internațional, IRDO a comunicat rezultatul cercetărilor sale în domeniul promovării și respectării statului de drept, analizând situația respectării drepturilor și libertăților fundamentale în societatea românească prin contribuția sa la *Raportul ENNHRI privind statul de drept, precum și la Raportul de țară privind statul de drept* elaborat de Comisia Europeană.

Institutul și-a adus contribuția la *evaluarea intermediară a Planului Strategic FRA 2023-2028* și a furnizat informații pentru Raportul „*Evaluarea intermediară a Comisiei*

Europene a Strategiei de consolidare a aplicării Cartei Drepturilor Fundamentale a UE - Instituțiile naționale pentru drepturile omului, organismele pentru egalitate și instituțiile avocatului poporului. Această evaluare a reprezentat o oportunitate cheie pentru a promova recunoașterea și sprijinul instituțiilor naționale pentru drepturile omului la nivelul UE.

Institutul a formulat răspunsuri pentru *ofițerul pentru drepturile fundamentale în cadrul FRA și ENNHRI și a completat chestionarul ENNHRI privind implementarea mecanismelor de monitorizare în temeiul Pactului UE privind migrația și azilul, precum și chestionarul ENNHRI - Consultare - Recomandarea Consiliului Europei privind Instituțiile Naționale pentru Drepturile Omului (INDO)/ Implicarea INDO în activitățile Consiliului Europei.*

Prin intermediul MAE, Institutul a transmis către *Biroul Înaltului Comisar pentru Drepturile Omului* contribuția sa *privind recomandările Evaluării periodice universale*. La cea de a 43-a sesiune din al patrulea ciclu care a avut loc în mai 2023, în cadrul Mecanismului de evaluare periodică universală au fost adresate o serie de recomandări României de către celelalte state membre ONU. În următorul ciclu programat pentru anul 2028, partea română este solicitată să prezinte stadiul implementării acestor recomandări. Pentru acest document de lucru privind evaluarea la jumătate de termen, IRDO a formulat răspunsuri din perspectiva mandatului și contribuției aduse prin intermediul activităților sale, care vizează promovarea și sprijinul în domeniu.

S-au întreprins documentări și cercetări pentru formularea răspunsurilor la chestionare, raportări și sondaje precum: *sondajul Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) privind barometrul participării cetățenești*; raportare pentru *revizuirea de către Consiliul Europei a implementării recomandărilor NHRI*; chestionar *privind recomandările Consiliului Europei și ale Comitetului de Miniștri pentru Raportul și sondajul de țară*; consolidarea de răspunsuri pentru *prezentarea ENNHRI la consultarea Comisiei Europene pentru sondajul privind strategia societății civile a UE*.

În cadrul proiectului „Accesul la justiție – Recomandarea SLAPP și Directiva privind diligența necesară”, implementat de Institutul Român pentru Drepturile Omului (IRDO) cu susținerea și coordonarea Institutului Danez pentru Drepturile Omului (DIHR), a fost elaborat *Raportul „Directiva UE privind diligența necesară în materie de durabilitate a întreprinderilor – Considerații privind potențialul impact al directivei și transpunerea în legislația română”*¹⁰. Sunt examinate prevederile Directivei (UE) 2024/1760 privind diligența necesară în materie de durabilitate a întreprinderilor, act normativ care a intrat în vigoare la 25 iulie 2024. Statele membre ale Uniunii Europene au obligația de a o transpune în legislația națională până la data de 26 iulie 2026.

Institutul abordează nivelul insuficient de cunoaștere a întreprinderilor din România în acest domeniu, în special în ceea ce privește drepturile omului și protecția mediului. Pornind de la prevederile directivei în contextul cadrului legislativ internațional și național, Institutul semnalează impactul potențial al acestora asupra întreprinderilor, precum și asupra persoanelor interesate, inclusiv comunități locale, organizații ale societății civile și potențiale victime ale prejudiciilor în domeniul drepturilor omului cauzate de activitatea întreprinderilor. De asemenea, sunt identificate dispozițiile esențiale care necesită transpunere în legislația națională și sunt formulate recomandări privind modalități de

¹⁰ Disponibil la adresa

http://irdo.ro/pdf/2026/IRDO_Directiva_CSDDD_si_transpunerea_in_legislatia_romana.pdf

implementare eficientă. Prin această inițiativă se urmărește informarea persoanelor interesate de problematica drepturilor omului, precum și a comunităților în care activează, cu privire la drepturile care le revin și la căile de acțiune pentru semnalarea cazurilor de încălcare ale acestora, inclusiv de către întreprinderi.

Drepturile copiilor și tinerilor

Prin Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, adoptată de Adunarea Generală a ONU în 1989, sunt stipulate principiile și normele care garantează protecția, îngrijirea și dezvoltarea copiilor. România a fost printre primele state care au ratificat Convenția prin Legea nr. 18 din 28 septembrie 1990. La nivel European, alături de Carta Drepturilor Fundamentale a UE, o serie de Convenții fac referire specifică la exercitarea drepturilor copiilor, la protecția acestora împotriva exploatării și abuzurilor, precum și la procedurile de adopție. În conformitate cu mecanismele și instrumentele internaționale și europene în domeniu, precum și cu art. 263 din Codul Civil, Institutul susține și promovează principiul interesului superior al copilului.

Prin Hotărârea Guvernului nr. 1065 din data de 28.08.2024 a fost aprobat Planul național de combatere a violenței școlare, care abordează problema egalității de șanse și respectarea drepturilor tuturor copiilor și tinerilor. IRDO a promovat și a susținut acest plan prin activitatea sa educațională în domeniul promovării egalității de șanse și al combaterii discriminării, integrând în activitățile sale și promovarea necesității atingerii obiectivelor dezvoltării durabile ODD 4 – educația de calitate și ODD 10 – reducerea inegalităților. Luând în considerare respectarea interesului superior al copilului, în colaborare cu cadrele didactice din unitățile de învățământ partener, Institutul a continuat în cadrul cursurilor de formare și al campaniilor de conștientizare să promoveze idei novatoare de predare pentru respectarea egalității, înțelegerea diversității și incluziunii, combaterea rasismului și xenofobiei, în special în cadrul activităților organizate în contextul „Școala Altfel”.

Institutul a continuat și în 2025 să promoveze importanța prevenirii, combaterii și gestionării fenomenului de bullying în școli și pe rețelele de socializare, evidențiind rolul școlii și al familiei în calitatea informării și a educației. Cu titlu de exemplu, Institutul a susținut un curs de formare pentru elevii Școlii Internaționale „Mark Twain”, în cadrul proiectului „Pace și incluziune”, în data de 28 aprilie 2025. Grupul țintă au fost copiii de diverse naționalități din clasele gimnaziale ale acestei școli internaționale. S-a abordat tema bullying-ului, integrarea refugiaților în societate, importanța combaterii unor prejudecăți și stereotipuri privind rasa - construct social. A fost susținută și o prezentare adaptată copiilor, conținând clipuri video și ilustrații sugestive privind obiectivele Agendei 2030, cu accent pe educație, nediscriminare și acțiuni climatice. Ulterior, a avut loc o sesiune de dezbatere interactivă, în cadrul căreia fiecare participant și-a ales o tematică favorită din cadrul obiectivelor de dezvoltare durabilă, schițând un proiect imaginar pentru viitor al cărui impact ar putea contribui la progresul atingerii ODD-ului ales .

Activitatea de promovare și conștientizare a drepturilor copiilor și tinerilor întreprinsă de IRDO, așa cum s-a subliniat anterior, se suprapune adesea cu o serie de activități circumscrise celorlalte arii de interes ale Institutului (nediscriminare, migrație și azil, persoane cu dizabilități). Prin condiția lor de minori cu personalitatea în formare, copiii și tinerii sunt supuși multor vulnerabilități și riscuri în contextul societății contemporane. Cu atât mai vulnerabili sunt copiii instituționalizați, cei cu dizabilități, copiii refugiați sau

migranți, copiii aparținând unor minorități naționale, cei exploatați prin muncă, victime ale traficului de persoane, cei care au fost martori ai violenței domestice, sau cei care s-au confruntat cu fenomenul de bullying, cu hărțuire, abuz și discriminare de orice fel. În cursul anului 2025 au fost elaborate și coordonate activități de instruire pe teme diverse legate de combaterea discriminării, atât pentru studenți, cât și pentru personalul didactic, în spiritul respectării drepturilor categoriilor vulnerabile.

În cadrul campaniei inițiată de IRDO sub deviza „Uniți împotriva violenței digitale la adresa femeilor și fetelor” a fost abordată și violența online la adresa copiilor și în special a tinerelor, manifestată sub forma unor mesaje motivate de ură, a bullying-ului, a hărțuirii sexuale sau psihologice. Fiind abilitat pentru implementarea Strategiei naționale privind drepturile persoanelor cu dizabilități, Institutul a promovat drepturile copiilor aparținând acestei categorii vulnerabile în cadrul campaniilor de conștientizare și a activităților de formare desfășurate pe această temă.

În 2025, conform protocolului de cooperare încheiat cu Ministerul Educației și Cercetării, Institutul Român pentru Drepturile Omului, prin intermediul specialiștilor săi, a oferit expertiză în domeniul abordării problemelor drepturilor omului în cadrul activităților educaționale pentru consolidarea unei culturi a drepturilor omului, precum și consultanță în utilizarea informațiilor și resurselor, în domeniul conținuturilor curriculare pentru disciplinele de studiu legate de educația copiilor și tinerilor în privința drepturilor omului. IRDO a organizat cursuri de formare¹¹ în colaborare cu casele corpului didactic și inspectoratele școlare din țară, abordând cele mai stringente probleme cu care se confruntă copiii și tinerii în exercitarea drepturilor lor. Mai mult, Institutul a participat la jurizarea concursurilor și olimpiadelor naționale în domeniul disciplinelor socio-umane și al educației pentru drepturile omului, acordând premii celor mai bune lucrări pe teme legate de drepturile omului. În colaborare cu casele corpului didactic și cu partenerii săi din instituțiile de învățământ au fost organizate sondaje în rândul elevilor și profesorilor pentru a determina nivelul de cunoaștere a problematicei drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Tot în contextul parteneriatului încheiat cu Ministerul Educației și Cercetării, aspecte ale promovării, respectării și aplicării drepturilor copiilor și tinerilor au fost abordate de Institut și în cadrul celei de-a III-a ediții a Conferinței „*Drepturile tinerilor și provocările societății contemporane*”. Evenimentul a fost organizat în data de 21 noiembrie 2025 sub egida Ministerului Educației și Cercetării de către Liceul Teoretic „Șerban Cioculescu” din Drobeta-Turnu Severin, împreună cu Fundația Gheorghe Țițeica. Devenită tradiție, conferința a avut drept obiectiv promovarea dialogului între tineri și instituțiile publice în contextul unei societăți aflate într-o continuă transformare. Discuțiile s-au axat pe importanța participării civice a tinerilor în viața comunității și provocările cu care aceștia se confruntă în prezent. Într-o epocă a dezinformării și a știrilor false, accesul la o informare corectă și libertatea de exprimare rămân repere esențiale pentru formarea personalității tinerilor. Aceștia trebuie încurajați și sprijiniți pentru ca vocea lor să fie ascultată. Printr-o mai bună cunoaștere a drepturilor și libertăților fundamentale, generația tânără poate interveni și participa activ la deciziile ce privesc comunitatea.

Cu titlu de exemplu, în domeniul educației pentru o cultură a drepturilor omului, Institutul a participat în calitate de partener al Ministerului Educației și Cercetării la Etapa națională a Olimpiadei de științe socio-umane, organizată la Cluj-Napoca în perioada 23-27 aprilie 2025.

¹¹ A se vedea secțiunea „Formare” din Raport.

În perioada 26-29 iulie s-a desfășurat concursul național „Democrație și Toleranță”, organizat de Inspectoratul Școlar Județean Bacău. Activitatea s-a înscris în calendarul concursurilor naționale școlare cu finanțare din partea Ministerului Educației și Cercetării și se adresează elevilor din învățământul gimnazial. În contextul parteneriatului cu Ministerul Educației și Cercetării, directorul Institutului Român pentru Drepturile Omului a participat în calitate de președinte al Comisiei centrale.

Drept recunoaștere a activității în domeniul educației pentru promovarea drepturilor omului și ale persoanelor vulnerabile, în cadrul celei de-a treia ediții a Galei „Cultivăm valori”, Institutului Român pentru Drepturile Omului, reprezentat de domnul director Adrian Bulgaru, i s-a decernat *Trofeul de excelență* în cadrul secțiunii „Educație”. Organizat în data de 16 octombrie 2025 de către Consiliul Național al Dizabilității din România (CNDR) în parteneriat cu Auchan, evenimentul a celebrat realizările persoanelor cu dizabilități și a recunoscut activitatea unor instituții considerate catalizatori ai schimbării prin inițiative în domeniul social, cultural, educațional și sportiv.

Drepturile femeilor, egalitatea de gen, prevenirea și combaterea violenței

Legislația europeană și internațională în domeniul combaterii violenței împotriva femeilor a cunoscut evoluții majore în ultimii ani. Convenția ONU asupra eliminării tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor, adoptată în 1979 (CEDAW), este considerată „Carta internațională a drepturilor femeilor”, care obligă statele să elimine discriminarea și violența, inclusiv prin Recomandarea Generală nr. 19. La nivel European, tratatul cel mai avansat în domeniu, ratificat de majoritatea statelor membre, este Convenția de la Istanbul.

Directiva UE 2024/1385¹² privind combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice este prima lege cuprinzătoare mai recentă a UE în acest domeniu. Statelor membre le revine obligația transpunerii directivei în legislația națională până la 14 iunie 2027. Conform prevederilor directivei, se consideră infracțiuni hărțuirea cibernetică, incitarea la ură și violență online bazată pe gen, partajarea fără consimțământ a imaginilor intime. Directiva obligă la măsuri de prevenire a violenței și de promovare a consimțământului.

Totodată, Strategia UE privind egalitatea de gen 2020-2025 (cu prelungire spre 2026-2030) continuă să ghideze politicile prin acțiuni specifice pentru eliminarea violenței.

În conformitate cu ariile de competență și cu mandatul său, susținând totodată importanța atingerii Obiectivului 5 de Dezvoltare Durabilă – egalitatea de gen, Institutul Român pentru Drepturile Omului, prin toate activitățile desfășurate în 2025 pe problematica drepturilor femeilor, a promovat alinierea legislației interne cu aceste mecanisme și instrumente internaționale, sprijinind, totodată, implementarea *Strategiei Naționale privind promovarea egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați și prevenirea și combaterea violenței domestice (2022-2027)*, care vizează eliminarea inegalităților de gen și a violenței. Coordonată de ANES, Strategia se axează pe integrarea dimensiunii de gen, egalitatea în piața muncii și măsuri de protecție a victimelor, aliniindu-se la standardele UE. Institutul a continuat parteneriatul cu ANES colaborând în domeniul promovării egalității de șanse între femei și bărbați și al atingerii ODD 5 – egalitate de gen.

¹² Adoptată în mai 2024 și intrată în vigoare la 13 iunie 2024.

În 2025, Grupul de lucru al IRDO pentru drepturile femeilor, egalitatea de șanse și combaterea violenței care reunește instituții naționale, reprezentanți ai unor ONG-uri, specialiști în domeniu, psihologi și reprezentanți ai mediului academic, a continuat să identifice problemele cele mai stringente cu care se confruntă femeile în exercitarea drepturilor lor. Institutul a inițiat parteneriate cu Asociația ANAIS și cu Fundația Dr. Max în vederea organizării unor dezbateri și campanii de conștientizare pentru promovarea drepturilor femeilor, egalității de gen și combaterii violenței și a desfășurat cursuri de informare și formare pe aceste teme prezentând cele mai noi evoluții legislative în domeniu.

În 2024, Grupul de lucru al IRDO a identificat hărțuirea sexuală în universități drept o problemă majoră cu care se confruntă tinerele din mediul universitar și alte unități de învățământ. Institutul, în parteneriat cu Asociația ANAIS și Asociația Femeilor din România – Împreună (AFRI), a organizat în data de 14 noiembrie 2024 dezbateri cu tema „*Protecția femeilor, combaterea hărțuirii și a violenței*”, în cadrul căreia a fost lansată și campania IRDO „Să acționăm împreună pentru protecția femeilor!”. Campania a constituit punctul de plecare pentru activitatea de cercetare din cursul anului 2025. Pornindu-se de la semnalarea agravării hărțuirii în universități și unități de învățământ de către membrii Grupului de lucru, au fost adresate o serie de întrebări cheie privind drepturile și siguranța femeilor în societatea românească membrilor grupului de lucru, colaboratorilor și partenerilor. La acel moment s-a militat pentru adoptarea proiectului de lege care prevedea posibilitatea păstrării anonimatului pentru plângerile referitoare la cazurile de hărțuire sexuală. Acest deziderat susținut de Grupul de lucru al IRDO și de activitățile de advocacy ale ONG-urilor a fost transpus cu succes în legislație prin adoptarea Legii Nr. 296/27.11.2024. Majoritatea celor care au răspuns la chestionarul campaniei au subliniat faptul că victimele optează adesea pentru tăcere, alegând să nu depună plângere, iar această lipsă de raportare a agresiunilor îngreunează evaluarea cazurilor de violență, care în realitate sunt mai numeroase decât ceea ce reflectă statisticile existente.

Membrii grupului de lucru al IRDO au analizat și sintetizat răspunsurile la chestionar oferite de către: instituții naționale, societatea civilă, reprezentanți ai mediului academic, angajați ai poliției române, judecători, psihologi și consilieri în domeniul gestionării violenței împotriva femeilor. Rezultatele cercetării au fost comunicate de grupul de lucru al IRDO în cadrul dezbaterii „Prevenție și sprijin pentru dreptul fiecărei femei la o viață fără violență” din data de 20 noiembrie 2025. Printre cauzele violenței menționate de către majoritatea respondenților s-au numărat: mentalitatea patriarhală, inegalitatea de gen, nevoia de putere și control. A fost subliniat faptul că victimele aleg deseori să nu raporteze agresiunile. Printre barierele cu care acestea se confruntă au fost menționate lipsa de informație, perpetuarea stereotipurilor de gen, existența unor resurse limitate atât financiare cât și în ceea ce privește serviciile de consiliere pentru victime, lipsa de reacție a societății, iar uneori lipsa de implicare a autorităților. Cei mai mulți dintre respondenți au susținut apelul IRDO la o mai bună cooperare interinstituțională pentru combaterea violenței și atingerea obiectivelor Agendei 2030.

Membrii Grupului de lucru al IRDO au semnalat atât progresele înregistrate la nivel național, cât și piedicile existente în exercitarea drepturilor femeilor, în lumina celor mai recente recomandări din Raportul GREVIO 2024. Ca partener în eveniment, Asociația ANAIS a prezentat o sinteză a recomandărilor GREVIO, document elaborat sub coordonarea sa, în calitate de reprezentant al societății civile. Au fost evidențiate principalele direcții strategice necesare consolidării eforturilor naționale de prevenire și combatere a violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, în vederea alinierii la

standardele Consiliului Europei prevăzute de Convenția de la Istanbul. Aceste direcții includ: 1) consolidarea cadrului normativ și a politicilor publice naționale prin depășirea fragmentărilor instituționale și a incongruențelor conceptuale în domeniul violenței de gen; 2) remedierea principalelor lacune legislative, în concordanță cu nevoile reale ale victimelor, prin promovarea unei abordări centrate pe drepturile acestora; 3) integrarea tendințelor emergente în materie de violență de gen în procesul de elaborare a politicilor, prin dezvoltarea unor instrumente adecvate de intervenție; 4) identificarea și implementarea unor măsuri concrete menite să sporească eficiența mecanismelor de prevenire, protecție și remediere. Fundația Dr. Max a prezentat în calitate de partener la eveniment Aplicația *SafeYOU – Tehnologie inovatoare destinată femeilor și fetelor pentru reducerea violenței bazate pe gen*¹³. Datorită faptului că a generat schimbări reale, această inițiativă a primit Premiul Special al Juriului pentru Impact Social la Gala Engagement Enabler 2025, marca Learningnetwork.ro.

Ca în fiecare an, Grupul de lucru al IRDO a semnalat piedicile cu care se confruntă femeile din societatea românească în exercitarea drepturilor lor. Dacă în 2024 s-au constatat cazuri îngrijorătoare de hărțuire sexuală în unitățile de învățământ, în 2025 se semnalează agravarea fenomenului violenței domestice și mai cu seamă creșterea numărului de cazuri de femucid. Poliția română a prezentat în cadrul dezbaterii cele mai recente date statistice privind violența domestică. Participanții au subliniat necesitatea identificării unor căi comune de acțiune pentru garantarea protecției femeilor față de violență, hărțuire și abuzurile sub toate formele. Membrii Grupului de lucru au formulat recomandări privind necesitatea incriminării femucidului, precizând că agravarea violenței împotriva femeilor și femucidul rămân un obstacol major în calea atingerii celui de-al cincilea Obiectiv al Dezvoltării Durabile (ODD 5) – *egalitatea de gen*. S-a evidențiat faptul că deși în 2025 s-au împlinit 30 de ani de la adoptarea Declarației de la Beijing, implementarea acestei agende vizionare este îngreunată nu numai la nivel național, ci și global, de probleme emergente de ordin social, economic și mai cu seamă de conflictele armate.

O altă problematică abordată în cadrul Grupului a fost cea a drepturilor minorităților naționale. Participanții și-au prezentat opiniile referitoare la proiectul legislativ privind căsătoriile timpurii în comunitatea romă și la Declarația Parlamentului „România fără violență domestică”. În contextul interzicerii căsătoriilor timpurii, Institutul și-a exprimat susținerea respectării drepturilor copiilor și femeilor române, evidențiind activitățile întreprinse privind promovarea accesului la educație și a schimbării mentalităților cu privire la modul cum este receptată comunitatea romă în societate. În contextul problematicii drepturilor minorităților naționale, Institutul a prezentat și activitatea sa din cadrul parteneriatului său cu Uniunea Democrată Tătară în proiectul „*Uniți în diversitate – no discrimination!*”.

Institutul Român pentru Drepturile Omului, în parteneriat cu Asociația ANAIS și Fundația Dr. Max, a lansat în 2025 Campania națională „Uniți împotriva violenței digitale la

¹³ Datorită faptului că a generat schimbări reale, această inițiativă a primit Premiul Special al Juriului pentru Impact Social la Gala Engagement Enabler 2025, marca **Learningnetwork.ro**. Safe YOU este o aplicație care integrează funcții cheie, inclusiv alertă SMS de urgență, forum privat, traducere trilingvă (RO-EN-UKR), consiliere anonimă gratuită. Inițiativa este, totodată, rezultatul unei colaborări internaționale și al unui transfer de know-how valoros din Armenia care a sprijinit această soluție modernă și necesară în România, cu sprijinul Fundației Dr. Max și UNFPA.

adresa femeilor” (25 noiembrie – 10 decembrie), alăturându-se inițiativei privind cele 16 zile internaționale de activism pentru combaterea violenței. Campania a constat în sesiuni de formare și dezbateri interactive cu tinerii pe tema combaterii violenței cibernetice. Prin această campanie, Institutul și-a propus să atragă atenția asupra necesității creării și menținerii unui mediu mai sigur în spațiul digital, prin promovarea respectului reciproc și a demnității umane. IRDO a prezentat campania și activitatea Grupului de lucru pentru drepturile femeilor și în cadrul mesei rotunde „Violența digitală asupra femeilor și fetelor” din 4 decembrie 2025, organizată de Asociația Solwodi (care este și membră în Grupul de lucru al IRDO pentru drepturile femeilor). Au fost explorate cu acest prilej o serie de mijloace de combatere a violenței digitale cu care se confruntă femeile și fetele, în condițiile în care acestea sunt mai expuse vulnerabilității și riscului unor atacuri cibernetice, care de multe ori pot escalada și în viața reală. Victimele aleg adesea tăcerea, iar lipsa raportării îngreunează posibilitățile de intervenție. Și evenimentul organizat de Solwodi s-a circumscris campaniei internaționale a celor 16 zile de activism împotriva violenței asupra femeilor și fetelor. Fără a se suprapune, campania IRDO și campania Solwodi s-au completat reciproc, reprezentând un bun exemplu de efort conjugat privind cooperarea interinstituțională în domeniul combaterii violenței.

În contextul colaborării și parteneriatului cu Agenția Națională pentru Egalitate de Șanse între Femei și Bărbați, IRDO a participat în data de 27 noiembrie la evenimentul „De 10 ani împreună împotriva violenței domestice”. În deschidere a avut loc momentul festiv al dezvelirii întregului poștal (plic și timbru) dedicat luptei împotriva violenței domestice și realizat de către Romfilatelia la inițiativa ANES, în parteneriat cu Poșta Română.

În 2025 Institutul și-a continuat colaborarea cu Asociația Femeilor din România – Împreună (AFRI). La inițiativa președintei Asociației, D-na Liliana Pagu, a fost demarată strategia unui proiect pentru senioare cu vârste cuprinse între 60 și 80 de ani „Femeile, forța schimbării. Vârsta nu este decât o cifră”. În calitate de Ambasador al Păcii și de președintă a AFRI, doamna Pagu a adresat în cadrul Conferinței Anuale a Drepturilor Omului un mesaj mobilizator pentru schimbarea și îmbunătățirea calității vieții femeilor din România și pentru dreptul la pace. AFRI susține importanța terapiei prin artă pentru participarea femeilor senioare la viața comunității prin intermediul proiectului „Clubul Românei – Clubul Speranței”.

În ceea ce privește activitățile de formare, cu titlu de exemplu, Institutul a organizat sesiunea cu tema „Protecția femeilor. Combaterea violenței și a hărțuirii împotriva femeilor” susținută în sistem de videoconferință pentru elevii și cadrele didactice din licee și școlile din cadrul Centrului Regional de Resurse pentru Educație Civică și Centrul American Corner din cadrul Casei Corpului Didactic „Grigore Tăbăcaru” Bacău.

IRDO a sprijinit adoptarea/modificarea legislației în domeniu ca urmare a dezbaterilor, recomandărilor și concluziilor membrilor Grupului de lucru pentru drepturile femeilor, egalitatea de șanse și combaterea violenței (societate civilă, instituții naționale, judecători, reprezentanți ai poliției și ai mediului academic) și prin activitățile sale de informare, formare, advocacy și conștientizare: proiect de Lege pentru prevenirea și combaterea femicidului și a violențelor care îl preced¹⁴; proiect de Lege pentru modificarea

¹⁴ Intrat în procedură legislativă în 2026, acest proiect a fost sprijinit în 2025 de societatea civilă și de membrii Grupului de lucru al IRDO pentru drepturile femeilor, care au semnalat necesitatea incriminării femicidului, ca urmare a agravării acestui fenomen
https://www.cdep.ro/pls/proiecte/upl_pck2015.proiect?cam=2&idp=22940

și completarea Legii nr.217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice și a Legii nr.26/2024 privind ordinul de protecție¹⁵.

Migrație și azil

Încă de la izbucnirea conflictului din Ucraina, România a răspuns pozitiv solicitărilor de sprijin ale țării vecine formulate prin intermediul Mecanismului de Protecție Civilă al Uniunii Europene și al NATO, și s-a implicat activ în gestionarea fluxului de persoane strămutate din Ucraina, atât pe bază umanitară, cât și în domeniul migrației și azilului.

Adoptarea Pactului privind migrația și azilul în iunie 2024 a marcat o etapă importantă în dezvoltarea sistemului european comun de azil (SECA). Pactul reformează și dezvoltă în continuare normele actuale, pe baza unei abordări cuprinzătoare care consolidează și integrează politicile UE în materie de migrație, azil, gestionare a frontierelor și integrare⁽¹⁶⁾. Pactul creează un cadru juridic care echilibrează solidaritatea și responsabilitatea între statele membre, urmând o abordare cuprinzătoare privind gestionarea migrației în mod eficace și echitabil. Instrumentele juridice care constituie pactul au intrat în vigoare la 11 iunie 2024 și se vor aplica de la jumătatea anului 2026.

La începutul anului 2025, România a integrat oficial mecanismul de solidaritate în Planul său Național de Implementare a Pactului. Printre evoluțiile cheie se numără: capacitatea de relocare: modernizarea facilităților de primire din Arad și Galați pentru a găzdui potențiale persoane transferate din alte state din prima linie, în conformitate cu noile standarde ale UE privind condițiile materiale de primire; România nu a primit în 2024 sprijin obligatoriu de solidaritate, rămânând în categoria „condiții de risc” din cauza proximității față de rutele Balcanilor de Vest și Mării Negre. România a oferit sprijin în natură fiind printre cei mai mari contributory de personal la Frontex (Agenția Europeană pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă), ceea ce contribuie la cerințele sale de solidaritate operațională în temeiul Pactului.

Țara noastră se numără printre cele nouă State Membre UE care au solicitat și au primit asistență tehnică în elaborarea planurilor naționale pentru implementarea Pactului privind Migrația și Azilul (alături de Belgia, Cehia, Estonia, Germania, Grecia, Irlanda, Italia și Portugalia). Se preconizează că România va fi prima țară monitorizată cu privire la implementarea prevederilor Pactului. În acest scop, legislația națională trebuie în continuare aliniată la noile norme europene, ceea ce presupune adoptarea de standarde comune în tratamentul solicitanților de azil, precum și în gestionarea procedurilor de migrație și azil.

Cu privire la Pactul privind migrația și azilul, Institutul Român pentru Drepturile Omului urmărește îndeaproape evoluțiile legislative de armonizare la nivel național cu normele UE, dar nu are mandat de monitorizare privind implementarea Pactului.

IRDO a contribuit în 2025 la promovarea importanței implementării Pactului privind migrația și azilul. În acest context, a organizat sesiuni de informare privind cele mai

¹⁵ https://www.cdep.ro/pls/proiecte/upl_pck2015.proiect?cam=2&idp=229

¹⁶ Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor Planul comun de punere în aplicare a Pactului privind migrația și azilul, COM(2024) 251 final, (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A52024DC0251>)

recente decizii ale Camerei Deputaților și Senatului în acest domeniu, printre care amintim: Decizia Camerei Deputaților nr. 34 din 14 mai 2024 cu referire la combaterea facilitării intrărilor ilegale în spațiul UE și consolidarea cooperării poliției de frontieră privind traficul ilegal de migranți și traficul de ființe umane, prin care se evidențiază importanța unei distincții clare între facilitarea migrației ilegale și ajutorul umanitar; Decizia Senatului României nr. 71 din 21 mai 2024 prin care se recunoaște importanța Pactului privind migrația și azilul în oferirea unei abordări comune a acestui fenomen, bazată pe solidaritate, responsabilitate și respect pentru drepturile omului.

În activitățile de informare, promovare și formare din cursul anului 2025, Institutul a evidențiat importanța Strategiei Naționale împotriva Traficului de Persoane 2024-2028 ca instrument eficient în lupta împotriva acestui fenomen, și a promovat recomandările ECRE în urma vizitei în România din martie 2025, printre care se menționează că procedura de acordare de azil funcționează și se aplică într-un scurt interval de timp, că există o bună cooperare între autoritățile statului și societatea civilă, dar rămân și o serie de provocări și lacune precum calitatea traducerilor/interpretărilor, acordarea la timp a consilierii juridice pentru solicitanți, accesul la servicii de bază. Au fost semnalate lipsa de personal și de fonduri pentru servicii de integrare, precum și accesul limitat la cursurile de limba română. De asemenea, IRDO a prezentat și recomandat ca resursă în domeniul stadiului implementării Pactului documentul de lucru „Pactul privind migrația și azilul: coordonarea este esențială pentru eficientizarea gestionării migrației”, autor Caroline-Raluca Ghețu, în care se estimează și că în contextul în care multe state UE adoptă măsuri de austeritate datorită datoriilor publice ridicate, resursele financiare nu vor fi suficiente pentru implementarea Pactului de către România până în iunie 2026, așa cum este preconizat.

Institutul a continuat activitățile de formare și conștientizare privind integrarea migranților în societate. Cu titlu de exemplu, IRDO a susținut în data de 28 aprilie 2025 cursul de formare „Percepția și integrarea migranților în societate românească”, adresat elevilor Școlii Internaționale „Mark Twain”, sub egida Proiectului de cercetare „Pace și Incluziune”.

În cadrul colaborării interinstituționale dintre Institutul Român pentru Drepturile Omului și Centrul Multifuncțional de Pregătire Schengen Ploiești, Institutul a susținut și în acest an un curs de formare profesională privind „Drepturile Omului din perspectiva personalului Ministerului Afacerilor Interne”. Cursul a urmărit consolidarea cunoștințelor și abilităților acestor beneficiari în vederea respectării legii în relația cu cetățenii, a adaptării modelelor de comportament la standardele europene, fără discriminare și marginalizare.

Ca urmare a vizitei de Evaluare Schengen din octombrie 2025 de către Comisia Europeană și observatori din cadrul FRONTEX și FRA, Poliția de Frontieră Română a solicitat Institutului susținerea unui curs de formare privind promovarea și protejarea drepturilor fundamentale ale omului cu participarea personalului din cadrul structurilor de Poliție de Frontieră Română din București și teritoriu. Cursul susținut de IRDO a avut ca obiectiv pregătirea personalului Poliției de Frontieră pentru o mai bună interacțiune cu migrații și refugiații și informarea cu privire la evoluțiile recente la nivelul UE și la nivel internațional în domeniul drepturilor omului. Au fost abordate subiecte privind evoluția istorică a drepturilor omului; instrumente; mecanisme internaționale, regionale și naționale; sisteme de protecție, punându-se accent pe Convenția europeană a drepturilor omului și pe Carta Drepturilor Fundamentale a UE, precum și pe legislația națională în domeniu. Au fost analizate responsabilitățile poliției de frontieră într-un sistem democratic și rolul acesteia în interacțiunea cu migrații și refugiații din perspectiva respectării drepturilor omului.

Institutul a participat în data de 12 mai 2025 la Conferința „Cooperarea – elementul central al luptei anti-trafic” organizată de Agenția Națională împotriva Traficului de Persoane (ANITP), cu sprijinul Fundației Hanns Seidel (HSS), eveniment ce a prilejuit și aniversarea a 20 de ani de activitate a Agenției Naționale împotriva Traficului de Persoane.

În data de 19 septembrie 2025, Asociația Novapolis – Centrul de analize și inițiative pentru dezvoltare și Diakonie Katastrophenhilfe au organizat seminarul „Rolul autorităților publice și cooperarea în sprijinirea refugiaților ucraineni din România” în cadrul proiectului „ConstantaAID4Ukrainians: Ajutor pentru refugiații ucraineni și resortisanții țărilor terțe (RTT) din Constanța și regiunea de Sud-Est”, ocazie cu care a fost prezentat și „Ghidul practic privind hărțuirea morală la locul de muncă”¹⁷ realizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului (IRDO) în parteneriat cu Agenția Națională pentru Egalitate de Șanse și Asociația Novapolis, care a fost tradus în limba ucraineană de către Centrul Roua, Constanța.

O serie de practicieni în domeniul educației și conștientizării pentru integrarea migranților și refugiaților au solicitat utilizarea ghidului IRDO (atât versiunea în limba română, cât și varianta în limba ucraineană), ca resursă pentru activități de informare și formare.

Drepturile persoanelor vârstnice

Institutul Român pentru Drepturile Omului a continuat pe parcursul anului 2025 promovarea, informarea, formarea și conștientizarea cu privire la drepturile persoanelor vârstnice în conformitate cu principiile ONU de asigurare a demnității și dreptului la independență al acestora, a siguranței, a accesului la servicii de sănătate și a respectării egalității și demnității umane. Națiunile Unite elaborează în prezent o nouă convenție internațională (tratat) privind combaterea ageismului și asigurarea drepturilor persoanelor în vârstă. În data de 3 aprilie 2025, Consiliul pentru Drepturile Omului (HRC) al Națiunilor Unite a adoptat o rezoluție istorică (A/HRC/RES/58/13) pentru înființarea un Grup de lucru interguvernamental însărcinat cu elaborarea acestei Convenții internaționale privind drepturile persoanelor vârstnice, care va fi obligatorie din punct de vedere juridic. Acest tratat urmează să acopere lacunele existente în legislația internațională privind drepturile omului și va viza protejarea persoanelor vârstnice împotriva excluziunii sociale și a inegalității.

Luând în considerare Articolul 25 al Cartei Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene care recunoaște dreptul persoanelor la o viață demnă și independentă precum și Articolul 23 al Cartei Sociale Europene care prevede dreptul la securitate socială și la servicii pentru persoanele vârstnice, prin activitățile desfășurate IRDO a promovat o mai bună cunoaștere a mecanismelor și instrumentelor internaționale și a celor mai recente evoluții în legislație pe această temă. Prin intermediul parteneriatelor și colaborărilor în acest domeniu, Institutul a continuat să încurajeze participarea persoanelor vârstnice în viața comunității, prin combaterea discriminării și a oricărui abuzuri la adresa acestora.

În parteneriat cu *Asociația Femeilor din România – Împreună (AFRI)*, prin campanii de conștientizare privind drepturile vârstnicilor în cadrul stagiilor de practică pentru

¹⁷https://irdo.ro/upload_irdo/upload/Ghid%20practic%20privind%20hartuirea%20morala%20la%20locul%20de%20munca.pdf

studenți, Institutul a promovat la nivel național importanța viitoarei Convenții ONU și pașii întreprinși pentru adoptarea ei.

Ca urmare a consultărilor cu societatea civilă și instituțiile naționale, Institutul a sintetizat o serie de constatări cu privire la existența unor lacune în sistemul de asistență socio-medicală pentru vârstnici, precum lipsa asistenților sociali și a medicilor geriatri; necesitatea mai multor servicii de îngrijire pentru vârstnici; îmbunătățirea comunicării între specialiști pentru un sistem de îngrijire coerent cu accent pe mediul rural; consolidarea unor servicii de îngrijire pentru persoanele vârstnice fără ca acestea să fie instituționalizate, care să le asigure autonomie și independență; necesitatea corelării actelor normative în domeniul social cu cele din domeniul sanitar pentru o mai bună coordonare și finanțare comună; nu trebuie neglijată consultarea persoanelor vârstnice atunci când se formulează măsuri și politici publice care le privesc în mod direct.

Totodată, la inițiativa AFRI, și cu sprijinul IRDO, a fost elaborată strategia proiectului pentru senioare cu vârste cuprinse între 60 și 80 de ani, fiind identificate o serie de probleme generale cheie privind drepturile vârstnicilor în societatea românească. În vederea orientărilor obiectivelor generale ale proiectului au avut loc o serie de consultări. IRDO și-a oferit sprijinul și parteneriatul în promovarea viitorului proiect care se va desfășura pe bază de voluntariat. Au fost organizate întâlniri de lucru în cadrul cărora a fost propus și titlul proiectului „Femeile – forța schimbării – vârsta este doar o cifră”. În prima fază a fost conceput un chestionar care urmează să fie adresat senioarelor, pentru a identifica preocupările, problemele cu care acestea se confruntă, precum și propunerile lor pentru ceea ce ar dori să se schimbe în societate, dar și cu ce ar putea contribui fiecare în cadrul proiectului, împărtășind exemple de succes sau probleme de viață din experiența proprie. Răspunsurile la chestionar vor fi sintetizate, urmând ca rezultatele și concluziile să fie comunicate într-un eveniment de lansare a proiectului în 2026. Tot pentru anul 2026 AFRI a propus lansarea grupului de lucru online „Demnitate pentru vârsta a treia” în cadrul căruia va fi dezbătută și elaborată strategia mai multor activități având drept grup țintă persoanele vârstnice.

Institutul a sprijinit conceptul de terapie prin artă pentru persoanele vârstnice, susținând importanța artei și a creației în viața persoanelor vârstnice, pentru o cetățenie activă. Proiectul inițiat de AFRI „Clubul Romanței – Clubul Speranței” este un bun exemplu în acest sens.

Tot în sprijinul acestui concept, în calitate de colaborator al Asociației Habilitas, Institutul a participat în data de 20 noiembrie 2025 la diseminarea proiectului *AGE Thea* – „On Stage in the Golden Age: Theatre for Healthy Ageing” („Pe scenă la vârsta de aur: Teatrul pentru o îmbătrânire sănătoasă”), eveniment organizat de Asociația Habilitas – Centrul de Resurse și Formare Profesională. Desfășurat pe parcursul a doi ani (2023-2025), proiectul și-a propus să crească gradul de conștientizare cu privire la *rolul și impactul teatrului* în prevenirea și tratarea problemelor de sănătate psihosocială și a bunăstării persoanelor în vârstă, cu sau fără tulburări cognitive. Institutul a sprijinit acest proiect prin promovarea Ghidului online privind dezvoltarea activităților de teatru participativ pentru persoanele în vârstă, în special pentru cele care se confruntă cu provocări privind demența, boala Alzheimer și izolarea socială.

Nediscriminare

Activitatea de cercetare în domeniul combaterii discriminării a sprijinit implicarea și participarea Institutului în cadrul unor grupuri de lucru, mese rotunde, seminarii, sesiuni de formare și campanii de conștientizare pe această temă. Materialele realizate și adaptate pentru specificul grupurilor țintă au avut ca obiective promovarea echității și combaterea discursurilor instigatoare la ură, eradicarea stereotipurilor și schimbarea mentalităților. Institutul a evidențiat importanța informării și educației pentru drepturile omului în rândul tinerilor, promovând dialogul intercultural, respectul, toleranța și înțelegerea diversității tradițiilor și popoarelor, în consonanță cu Planul de Acțiune al Uniunii Europene privind combaterea rasismului 2020-2025, cu Articolul 21 din Carta drepturilor fundamentale a UE prin care se interzice discriminarea de orice fel¹⁸, cu Strategia națională pentru prevenirea și combaterea antisemitismului, xenofobiei, radicalizării și a discursului instigator la ură 2024-2027, precum și cu Strategia Guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității rome pentru perioada 2022-2027.

Activitățile de combatere a discriminării se suprapun în mod inerent cu celelalte arii de acțiune din sfera de preocupări a Institutului. Afectarea unui drept atrage după sine prejudecii și pentru alte drepturi. O astfel de reacție în lanț demonstrează că discriminarea sub toate aspectele ei este un fenomen care se manifestă sub o varietate de fațete, având consecințe grave asupra exercitării drepturilor și libertăților fundamentale. În 2025, Institutul a continuat să promoveze drepturile copiilor și tinerilor, drepturile femeilor și ale tuturor categoriilor vulnerabile (copii instituționalizați, persoane cu dizabilități, victime ale violenței, refugiați, migranți, persoane vârstnice, minorități naționale, persoane din comunitatea LGBT), acestea fiind cele mai expuse riscului discriminării sub toate formele sale. Institutul a promovat importanța combaterii discriminării și a respectării drepturilor acestor persoane prin cursuri de formare, campanii de conștientizare și activități de advocacy, adresate tinerilor, cadrelor didactice, colaboratorilor și partenerilor cu preocupări în domeniu. În cadrul acestor activități a fost evidențiată și necesitatea atingerii obiectivelor dezvoltării durabile la nivel național, deoarece acestea nu pot fi realizate dacă nu se intervine concret prin informare, educație, elaborarea de politici publice și armonizarea legislației în domeniu cu normele internaționale.

Cercetarea în vederea pregătirii materialelor de formare și a campaniilor de conștientizare a abordat în cursul anului 2025 problematici precum fenomenul bullying-ului și consecințele acestuia, cu accent pe metode de prevenție și gestionare, importanța comemorării Holocaustului, combaterea rasismului, fascismului și antisemitismului, promovarea toleranței, a diversității și incluziunii, precum și a dialogului interetnic, drepturile comunității rome. IRDO a subliniat în cadrul prezentărilor pe această temă necesitatea consilierii psihologice pentru victime, precum și rolul pe care educația în școală și în familie îl are în prevenirea și combaterea discriminării.

Comemorarea Holocaustului

Cu prilejul Zilei internaționale de comemorare a Holocaustului, activitatea de cercetare multidisciplinară a contribuit la actualizarea și elaborarea unei prezentări cu scop educativ pe care Institutul fie o susține în activitatea de formare, fie o diseminează anual în

¹⁸ „bazată pe motive precum sexul, rasa, culoarea, originea etnică sau socială, caracteristicile genetice, limba, religia sau convingerile, opiniile politice sau de orice altă natură, apartenența la o minoritate națională, averea, nașterea, un handicap, vârsta sau orientarea sexuală” Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene – Jurnalul Oficial al UE 20.03. 2010 <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0389:0403:ro:PDF>

scopul unei mai bune cunoașteri de către tineri a istoriei și a consecințelor grave ale Holocaustului asupra umanității.

În 2025 s-au împlinit 80 de ani de la eliberarea prizonierilor din lagărul Auschwitz-Birkenau. Abordând tema din acest an „**Pentru un viitor mai bun**”, prezentarea realizată de IRDO pentru unitățile de învățământ partener și pentru asociațiile și fundațiile cu care colaborează, a fost destinată atât tinerei generații, cât și cadrelor didactice, ca sursă de inspirație în procesul de predare. În prima parte se prezintă un scurt istoric al evenimentelor care au generat cel de-Al Doilea Război Mondial și argumentarea necesității înființării la acel moment a Organizației Națiunilor Unite, ca angajament față de securitatea colectivă și de prevenire a flagelului războiului. Conținutul materialului s-a axat și pe evidențierea prin ilustrații sugestive și comentarii a unora dintre articolele Declarației universale a drepturilor omului, subliniindu-se importanța acesteia ca document de referință esențial în legislația națională și internațională pentru protecția demnității umane și pentru promovarea păcii, libertății și justiției în lume. Obiectivele urmărite au fost comemorarea și conștientizarea Holocaustului de către tineri, dar și o mai bună cunoaștere a principiilor Declarației universale a drepturilor omului care a inspirat numeroase convenții și tratate ulterioare privind drepturile omului. Cea de a doua parte s-a axat pe combaterea mesajelor motivate de ură și a atitudinilor rasiste, șovine, xenofobe în contextul conflictelor actuale. A fost evidențiat pericolul propagării rapide a acestora prin intermediul rețelelor de socializare.

Săptămâna europeană împotriva rasismului

În 2025, activitățile aferente Săptămânii Europene de Acțiune Împotriva Rasismului aliată și cu Săptămâna Antirasismului și a Diversității (18-19 martie), s-au concentrat pe tema anului aleasă de ONU, „Reimaginarea justiției rasiale”, pentru a combate rasismul sistemic și a consolida diversitatea.

Cu ocazia Zilei internaționale a eliminării discriminării rasiale - 21 martie, Institutul Român pentru Drepturile Omului s-a alăturat campaniei din acest an, coordonată de Rețeaua Europeană Împotriva Rasismului United in action against racism, care a avut ca obiectiv lupta împotriva mediilor discriminatorii. IRDO a lansat la nivel național, în parteneriat cu *Asociația Femeilor din România - Împreună*, cu instituțiile de învățământ partener și cu Fundația Adolescența, campania națională „**Să sprijinim adevăratele victime ale oprimirii și abuzurilor!**”, pentru a atrage atenția asupra fenomenului unor practici dăunătoare, cunoscute sub numele de „cultura anulării” (*cancel culture*¹⁹). Adeseori mișcările rasiste pretind că sunt „victime ale culturii anulării/boicotării/ostracizării”, dar prin inducerea în eroare, acestea provoacă de fapt și mai mult rău, deoarece tind să desconsidere traumele reale, deturnând responsabilitatea. Termenul de *cancel culture* a fost explicat și analizat împreună cu tinerii în cadrul campaniei, pentru ca aceștia să înțeleagă puterea și pericolul manipulării. Cultura anulării se caracterizează prin practica sau tendința de a se angaja în anularea în masă ca mod de a exprima dezaprobarea și de a exercita presiune socială. Se poate referi și la retragerea colectivă a sprijinului, a credibilității unor personalități publice sau celebrități, ale căror fapte din trecut nu sunt acceptate social astăzi. Practica „anulării”, precum și inducerea sentimentului de rușine în masă apare adesea pe platformele sociale precum X, Instagram sau Facebook.

Combaterea fascismului și antisemitismului

¹⁹ Termenul „cultura anulării” a început să fie vehiculat încă din 2018. Nu este de fapt un fenomen nou, fiind destul de similar cu fenomenul bullying - intimidare prin abuz.

IRDO s-a alăturat, ca în fiecare an, campaniei desfășurate de UNITED pentru Acțiune Interculturală - rețeaua europeană cu peste 560 de organizații de susținere din Europa (asociații locale, ONG-uri, instituții naționale și internaționale), care militează împotriva naționalismului, rasismului, fascismului, în sprijinul migranților, refugiaților și minorităților. Campaniile UNITED promovează o viziune comună pentru o societate liberă, diversă și incluzivă. Data de 9 noiembrie a marcat Ziua internațională de luptă împotriva fascismului și antisemitismului. Această zi a intrat în istorie ca „Noaptea de cristal” când în Germania nazistă au fost sparte vitrinele magazinelor evreiești și au fost incendiate sinagogile. La inițiativa UNITED, în data de 10 noiembrie 2025, IRDO a lansat campania **„O lume fără discriminare și intoleranță”**, având ca obiectiv promovarea conștientizării pericolului neonazismului, fascismului și extremismului în rândul studenților care au desfășurat stagii de practică în cadrul Institutului.²⁰ Campania a prilejuit atât un moment de reflecție asupra trecutului, cât și lansarea unui semnal de alarmă privind pericolul extremismului la nivel global. S-a evidențiat importanța combaterii antisemitismului, xenofobiei și discriminării rasiale prin intermediul informării și al educației. În contextul conflictelor și tulburărilor care au loc pe glob, campania și-a propus să sensibilizeze tinerii cu privire la necesitatea de a împiedica repetarea atrocităților trecutului, de a milita pentru o lume mai bună, pentru libertate, civilizație și pace.

Agenda Europeană de Adrese împotriva Rasismului – nou instrument de cercetare și cooperare

În vederea unor noi abordări în activitatea de cercetare privind educația pentru o cultură a drepturilor omului și combaterea discriminării, IRDO s-a înscris în 2025 pe platforma Agenda Europeană de Adrese Împotriva Rasismului²¹, care însumează peste 4000 de organizații. Agenda va deveni treptat cea mai mare listă navigabilă de contacte digitale a actorilor societății civile, organizațiilor neguvernamentale și instituțiilor statale și supranaționale din Europa, care activează în domeniul drepturilor omului și combaterii rasismului. Prin această interfață se vor putea efectua cercetări specifice în funcție de zona geografică, profil, formă de asociere și cuvinte cheie pentru activități de educație și advocacy. În formularul de înscriere, fiecare organizație poate descrie domeniile în care este interesată să coopereze (campanii, sesiuni de formare, cercetare etc).

Drepturile comunității rome

Situația respectării și exercitării drepturilor romilor în România, precum și politicile și legislația în domeniu la nivel național, european și internațional au fost analizate în cadrul Grupului de lucru al IRDO pentru drepturile femeilor, categoriile vulnerabile și egalitate de șanse. Comunitățile romilor, în ciuda progreselor la nivel global privind respectarea drepturilor lor, continuă să se confrunte pretutindeni cu discriminare, segregare și excludere, sau cu prejudecăți, stereotipuri și mentalități învechite. În data de 8 aprilie se aniversează anual organizarea Primului Congres Mondial al Romilor²². Institutul Român pentru Drepturile Omului a promovat cu acest prilej, în rândul partenerilor și colaboratorilor săi și în special în rândul tinerilor, materiale cu conținut anti-discriminare realizate ca urmare a activității de cercetare multidisciplinară, în scopul conștientizării privind drepturile romilor și provocările cu care aceștia se confruntă în societate.

²⁰ Au participat în campanie studenți de la Facultatea de Drept și Facultatea de Științe Politice – Universitatea din București, Facultatea de Drept – Universitatea Româno-Americană, Proiectul Postuniversitară – 10 noiembrie 2024-21 noiembrie 2025).

²¹ <https://unitedfia.org/2014/01/08/2014-address-book>

²² Desfășurat la Chelsfield, lângă Londra, în perioada 7-12 aprilie 1971, un moment esențial în autodefinirea și unitatea romilor, care a introdus simboluri precum steagul romilor și imnul lor „Gelem, Gelem”.

United for Intercultural Action a lansat apelul de a contribui împreună la încurajarea participării romilor în comunitățile țărilor europene. Institutul Român pentru Drepturile Omului s-a alăturat acestei inițiative de susținere a drepturilor romilor și de promovare a importanței culturii și tradițiilor acestora abordând importanța combaterii discriminării în cadrul unor sesiuni de formare și conștientizare cu privire la semnificația Zilei Internaționale a Romilor.

IRDO a prezentat în nr. 2/2025 al Revistei „Drepturile Omului” Raportul FRA **Drepturile romilor și ale nomazilor în 13 țări europene**²³ (printre care și România), în care se evidențiază că deși se observă unele îmbunătățiri în ceea ce privește locuințele și ocuparea forței de muncă pentru romii din Europa, încă persistă provocări semnificative, inclusiv rate ridicate de sărăcie, discriminare și segregare. Situația s-a înrăutățit în ceea ce privește raportarea discriminării, în ciuda unei conștientizări sporite cu privire la instituțiile pentru drepturile omului și a unei încrederi crescânde în sistemul juridic și în poliție. Nu s-au înregistrat progrese în ceea ce privește segregarea în educație, egalitatea de gen, discriminarea la locul de muncă și supraaglomerarea în locuințe. În ultimul deceniu, romii din toate țările studiate s-au confruntat cu niveluri tot mai mari de discriminare. Acest lucru este valabil în general, dar mai ales în ceea ce privește accesul lor la anumite drepturi socioeconomice (educație, muncă, sănătate și locuințe).

Grupul de lucru al IRDO pentru drepturile femeilor și ale categoriilor vulnerabile a abordat problematica drepturilor romilor și în cadrul dezbaterii „Prevenție și sprijin pentru dreptul fiecărei femei la o viață fără violență”, unde s-a analizat și discutat proiectul de lege pentru protecția copiilor împotriva căsătoriilor timpurii în comunitatea romă. Au fost enumerate inițiativele și politicile publice existente relative la tinerele femei rome, eficacitatea acestora și modul cum sunt implementate pentru respectarea drepturilor minorităților naționale. Ca urmare a identificării celor mai stringente probleme în exercitarea drepturilor romilor, recomandările IRDO s-au axat în special pe accesul la educație al copiilor romi și pe combaterea stereotipurilor încă existente în receptarea comunității rome în societatea românească.

Proiectul „Uniți în diversitate. No discrimination”

Institutul Român pentru Drepturile Omului și-a continuat activitatea ca partener în cadrul proiectului „Uniți în diversitate. No Discrimination”, inițiat de către Uniunea Democrată Tătară sub patronajul Comisiei Naționale Române-UNESCO, în parteneriat cu Biroul Mediatorului Claudia Balint și cu Colegiul Național „Ion Neculce”. Proiectul, demarat încă din 2021, s-a desfășurat în 2025 și cu sprijinul Muzeului Național al Satului „Dimitrie Gusti”. IRDO a promovat în cadrul acestui proiect importanța combaterii discursului instigator la ură, combaterea fenomenului bullying, educația pentru egalitate de șanse, precum și o mai bună cunoaștere de către tineri a diversității culturale, a libertății de exprimare și a respectării drepturilor minorităților, în comunități pentru menținerea păcii. Cursurile de formare susținute de IRDO au avut ca scop inițierea unui dialog intercultural cu tinerii și consolidarea educației pentru o cultură a drepturilor omului.

Cu titlu de exemplu, Institutul a participat la sediul muzeului Dimitrie Gusti la evenimentul organizat de Uniunea Democrată Tătară cu ocazia „Zilei Etniei Tătare din România”, în cadrul proiectului „*Uniți în Diversitate! No Discrimination*”. Au fost

²³ https://revista.irdo.ro/pdf/2025/revista_2_2025/05_Daniela_Albu.pdf

Versiunea originală a documentului în limba engleză poate fi accesată la adresa https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2025-roma-survey-2024_en.pdf

prezentate cartea și filmul documentar „Toy”, care ilustrează reconstituirea ritualului tătar de nuntă, alături de o expoziție multimedia foto documentară ce evidențiază identitatea comunității tătare. A fost prezentată pentru prima oară în România o tradiție tătară aflată în Registrul Național al Patrimoniului Cultural Imaterial, „Nunta Tătară-TOY”. Evenimentul a reunit reprezentanți ai corpului diplomatic și ai instituțiilor statului (Ministerul Culturii, IRDO, ANES), școlile partenere în proiect, organizații neguvernamentale și personalități marcante ale comunității tătare.

Persoane cu dizabilități

Conform prevederilor Convenției Națiunilor Unite privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități și Cadrului UE de implementare a acesteia, persoanele cu dizabilități trebuie să se bucure de drepturi și oportunități egale ca oricare altă persoană, pentru a putea participa pe deplin la viața comunității din care fac parte.

Cu prilejul Zilei Europene Împotriva Discriminării Persoanelor cu Dizabilități, Institutul a organizat în data de 5 mai 2025 activități educative destinate elevilor Colegiului Național „Spiru Haret”.

Strategia națională privind drepturile persoanelor cu dizabilități „O Românie echitabilă”, 2022-2027 și planul operațional

Institutul Român pentru Drepturile Omului se numără printre instituțiile abilitate pentru implementarea Strategiei naționale privind drepturile persoanelor cu dizabilități „O Românie echitabilă”, 2022-2027 și a planului operațional al acesteia. Obiectivul major al strategiei este „asigurarea participării depline și efective a persoanelor cu dizabilități, bazată pe libertatea de decizie, în toate domeniile vieții și într-un mediu accesibil și rezilient”. În calitate de instituție cu responsabilități în punerea în aplicare a planului de acțiune al Strategiei naționale, IRDO a participat la sesiunea de instruire „*Monitorizarea Convenției ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități în România*” organizată în perioada 11-12 februarie 2025 de Autoritatea Națională pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități (ANPDPD) –mecanism de coordonare al implementării CDPD - cu asistență tehnică din partea Băncii Mondiale. Sesiunea s-a înscris în cadrul activităților de monitorizare a implementării Strategiei naționale privind drepturile persoanelor cu dizabilități și a reunit reprezentanții punctelor focale pentru implementarea CDPD la nivel național.

De asemenea, Institutul a participat la un atelier de lucru organizat de ANPDPD în vederea finalizării Raportului de monitorizare a implementării Strategiei naționale privind drepturile persoanelor cu dizabilități în data de 13 octombrie. Cu acest prilej, au fost prezentate rezultatele intermediare ale procesului de monitorizare la nivel de strategie și domenii de acțiune; stadiul colectării datelor, lacunele și neclaritățile, și au fost planificate acțiuni viitoare de intervenție și de colectare de date pentru monitorizarea și implementarea strategiei. În pregătirea acestei întâlniri, la solicitarea ANPDPD, IRDO a raportat măsurile, activitățile întreprinse și indicatorii de implementare a acestora pe fiecare obiectiv specific al Strategiei, în funcție de ariile de acțiune care îi revin conform mandatului.

Contribuția IRDO la implementarea Strategiei naționale privind drepturile persoanelor cu dizabilități „O Românie echitabilă”, 2022-2027

În contribuția la realizarea planului de acțiune al Strategiei naționale privind implementarea și monitorizarea Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, Institutului îi revin o serie de responsabilități specifice în conformitate cu

mandatul său: promovarea dreptului persoanelor cu dizabilități de a fi incluse în comunitate; creșterea accesului persoanelor cu dizabilități la ocupare în muncă; îmbunătățirea accesului la educație de calitate pentru toate nivelurile de învățământ preuniversitar. Activitățile vizând îndeplinirea acestora au fost sprijinite prin documentare și cercetare în vederea elaborării unor note de concept și a unor materiale de suport, care au vizat organizarea de cursuri de formare și lansarea de campanii de conștientizare privind atingerea obiectivelor strategiei în promovarea și respectarea drepturilor persoanelor cu dizabilități.

În consonanță cu viziunea și domeniile prioritare stabilite de Strategie, Institutul a inițiat în cursul anului 2025 parteneriate cu organisme active în domeniu, precum Consiliul Național al Dizabilității din România, Autoritatea Națională pentru Protecția Persoanelor cu Dizabilități (ANPDPD) și Asociația Națională pentru Copii și Adulți cu Autism din România (ANCAAR), colaborând cu aceste instituții partenere în organizarea sesiunilor de formare și a campaniilor de conștientizare.

Campania **„Respectăm diferențele, celebrăm abilitățile!”** a avut ca obiectiv creșterea gradului de conștientizare privind respectarea drepturilor omului pentru toți, a drepturilor persoanelor cu dizabilități la muncă și la viața în comunitate, precum și la beneficiile educației incluzive. Aceasta a fost organizată în parteneriat cu Consiliul Național al Dizabilității din România (CNDR) și cu Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități (ANPDPD). Pe segmentul activității de formare, campania cuprinde două perioade de desfășurare: în cursul anului 2025 a fost demarată prima etapă a cursurilor având ca grup țintă copii și tineri, având ca obiectiv major sporirea nivelului de conștientizare în rândul viitorilor adulți privind importanța respectării drepturilor persoanelor cu dizabilități și a demnității umane, eliminarea prejudecăților și asumarea valorilor umaniste pentru cultivarea unor atitudini incluzive față de această categorie vulnerabilă.

Sesiunile de formare din cadrul celei de-a doua etape care se va desfășura în anul următor se vor adresa reprezentanților instituțiilor publice, magistraților, avocaților și actorilor relevanți în domeniul recunoașterii capacității juridice în condiții egale pentru persoanele cu dizabilități.

Campania **„Persoanele cu dizabilități – creatoare de frumos!”** s-a desfășurat în perioada 1-30 decembrie 2025, fiind lansată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociația Națională pentru Copii și Adulți cu Autism din România (ANCAAR). O expoziție ilustrativă de obiecte decorative și de artă a fost organizată în cadrul Conferinței anuale a drepturilor omului, pentru a ilustra capacitatea de transformare a dizabilității în abilitate.

IRDO a susținut inițiativa **„Artistul din Spatele Autismului”**, eveniment organizat de Asociația Națională pentru Copii și Adulți cu Autism din România (ANCAAR), în parteneriat cu Biblioteca Centrală Universitară „Carol I”, în data de 12 decembrie 2025. Institutul a reiterat astfel necesitatea cooperării între instituțiile naționale și organizațiile societății civile pentru crearea unei societăți mai deschise și mai tolerante, în care se prețuiește diversitatea și participarea, prin promovarea abilităților artistice, inclusiv a talentelor persoanelor cu autism.

Tema din acest an a Conferinței anuale pentru drepturile omului din 10 decembrie a fost **„Accesibilizarea - test real al respectului pentru drepturile omului”**. Evenimentul a prilejuit schimburi de idei și bune practici în domeniul cooperării interinstituționale,

constituind și un bilanț al demersurilor naționale pentru promovarea și respectarea drepturilor persoanelor cu dizabilități. Conferința a fost organizată de Comisia pentru Drepturile Omului, Egalitate de Șanse, Culte și Minorități din cadrul Senatului României, în parteneriat cu Institutul Român pentru Drepturile Omului (IRDO), Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități (ANPDPD) și Consiliul Național al Dizabilității din România (CNDR).

Cu această ocazie a fost evidențiat rolul și contribuția IRDO în implementarea Strategiei naționale privind drepturile persoanelor cu dizabilități și implicarea acestuia în consolidarea unei culturi a respectului pentru drepturile fundamentale și demnitatea umană. Totodată, Institutul a reiterat necesitatea sensibilizării publicului larg cu privire la importanța accesibilității pentru incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități și asigurarea unei egalități de șanse concrete pentru participare activă în viața comunității.

Agenda 2030 – abordarea ODD-urilor din prisma drepturilor omului

Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă, adoptată de Organizația Națiunilor Unite în 2015, este un plan global de acțiune pentru prosperitate, pace și protejarea planetei, menit să echilibreze trei dimensiuni esențiale: economică, socială și de mediu. Fiind considerată Carta Secolului 21, Agenda a fost adoptată de 193 de state membre ale ONU, printre care și România.

La nivel european, prin Rezoluția Parlamentului UE din 15 iunie 2023, se subliniază necesitatea accelerării acțiunilor de îndeplinire a Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă (ODD-uri) și se solicită integrarea acestora în toate politicile UE. Rezoluția este un document de poziție a Parlamentului European, care impune măsuri de monitorizare și necesitatea unui raport anual din partea Comisiei Europene privind stadiul realizării ODD-urilor.

Pentru o mai bună cunoaștere a conceptului de dezvoltare durabilă și a importanței atingerii obiectivelor dezvoltării durabile la nivel global și național, prin toate activitățile pe care este mandatat să le desfășoare, Institutul Român pentru Drepturile Omului a promovat semnificația și importanța Agendei 2030 pentru generațiile viitoare, legislația în domeniu și cel mai recent Raport ONU (2025) privind Obiectivele dezvoltării durabile, realizat de către Departamentul pentru Afaceri Economice și Sociale al Națiunilor Unite (UNDESA)²⁴, în colaborare cu Sistemul Statistic al ONU, alcătuit din peste 50 de agenții internaționale și regionale, care au colectat date din mai mult de 200 de țări și teritorii. Conform acestui Raport, s-au înregistrat progrese în extinderea accesului la educație, îmbunătățirea sănătății mamei și a copilului și reducerea decalajului digital. S-a îmbunătățit prevenția reducându-se incidența bolilor infecțioase precum HIV și malarie. Accesul la electricitate a continuat să crească, iar energia regenerabilă este în prezent sursa de energie cu cea mai rapidă creștere la nivel mondial. Cu toate acestea, progresul a fost fragil și inegal, constată autorii Raportului.

²⁴ Departamentul pentru Afaceri Economice și Sociale al Națiunilor Unite (UNDESA) face parte din Secretariatul Națiunilor Unite, fiind responsabil cu monitorizarea principalelor summit-uri și conferințe ale Națiunilor Unite, precum și cu furnizarea de servicii Consiliului Economic și Social al Națiunilor Unite și celorlalte comitete ale Adunării Generale a Națiunilor Unite (UNDESA) asistă țările din întreaga lume în stabilirea agendei și în luarea deciziilor, cu scopul de a face față provocărilor economice, sociale și de mediu. Departamentul sprijină cooperarea internațională pentru promovarea dezvoltării durabile pentru toți, având ca fundament Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă și cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD-uri).

Milioane de oameni încă trăiesc în sărăcie extremă, în foamete, locuințe inadecvate și fără acces la servicii de bază. Femeile, persoanele cu dizabilități și comunitățile marginalizate continuă să se confrunte cu dezavantaje sistemice. Escaladarea conflictelor, haosul climatic, inegalitățile în creștere și povara datoriilor publice ale țărilor împiedică progresul și contribuie la stagnarea atingerii unor ținte ale ODD-urilor.

La nivel național, Institutul a continuat să sprijine și să promoveze Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă 2030, adoptată prin HG nr. 877/2018, document care ghidează alinierea la cele 17 obiective globale ale Agendei 2030 pentru implementarea acesteia în România. Institutul semnalează atât evoluțiile în legislația națională, cât și carențele în implementarea standardelor și recomandărilor internaționale în domeniul drepturilor omului, corelate cu obiectivele Agendei 2030.

Promovarea Agendei 2030

Pornind de la semnificația și rolul Agendei 2030 pentru promovarea respectului universal pentru drepturile omului și demnitatea umană, egalitate și nediscriminare, activitatea de cercetare a Institutului în domeniul atingerii Obiectivelor Dezvoltării Durabile s-a bazat pe principiul de *mainstreaming* – integrarea promovării obiectivelor și țințelor Agendei 2030 în toate activitățile circumscrise ariilor de interes ale Institutului.

Prin cursuri de formare, campanii de conștientizare și advocacy, IRDO a promovat în special importanța și stadiul atingerii la nivel național a ODD 1 – fără sărăcie, ODD 4 – educație de calitate, ODD 5 – egalitate de gen, ODD 8 – muncă decentă și creștere economică, ODD 10 – reducerea inegalităților, ODD 16 – pace, justiție și instituții eficiente (înglobate în celelalte activități privind problematica drepturilor omului din cadrul ariilor de acțiune).

Cu titlul de exemplu, în data de 28 aprilie 2025, IRDO a organizat un curs de formare susținut pentru elevii Școlii Internaționale „Mark Twain”, în cadrul Proiectului de cercetare „Pace și Incluziune”, conceput în mod interactiv și adaptat nivelului claselor gimnaziale, prin care s-a evidențiat importanța și rolul Agendei 2030 pentru generațiile viitoare.

Mediul de afaceri și drepturile omului

Relația dintre mediul de afaceri și drepturile omului în contextul Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă ale Agendei 2030 se concentrează pe responsabilitatea companiilor de a respecta drepturile fundamentale, de a contribui la o dezvoltare durabilă prin evitarea impactului negativ asupra mediului.

Principiile Directoare ale ONU privind Afacerile și Drepturile Omului (UNGP), adoptate în 2011, reprezintă standardul global pentru prevenirea și abordarea riscurilor asupra drepturilor omului în activitatea economică. Acestea se bazează pe trei piloni: obligația statului de a proteja, responsabilitatea corporațiilor de a respecta drepturile omului și accesul la remedii.

Respectarea drepturilor omului rămâne fundamentală pentru realizarea celor 17 obiective interconectate ale Agendei 2030. Mediul de afaceri ar trebui să contribuie în special la progresul în atingerea următoarelor ODD-uri: **ODD 8 – muncă decentă și creștere economică** (eliminarea muncii copiilor și asigurarea unor condiții de muncă sigure); **ODD 5 – egalitatea de gen** (promovarea femeilor și a egalității de șanse în mediul de afaceri); **ODD 10 – reducerea inegalităților** (respectarea drepturilor angajaților și ale

comunităților locale); **ODD 16 – pace, justiție și instituții eficiente** (combaterea corupției și asigurarea transparenței în lanțurile de aprovizionare).

Pe agenda evenimentelor și dezbaterilor organizate de Institut în 2025, precum și în dezbaterile Conferinței anuale a Drepturilor Omului, au fost abordate probleme legate de promovarea importanței atingerii ODD-urilor la nivel național prin combaterea discriminării pe criterii de gen, vârstă, dizabilitate, rasă sau origine, promovarea incluziunii sociale, economice și politice.

În cadrul proiectului „Accesul la justiție – Recomandarea SLAPP și Directiva UE 2024/1760”, implementat de Institutul Român pentru Drepturile Omului (IRDO) cu susținerea și coordonarea Institutului Danez pentru Drepturile Omului (DIHR), a fost elaborat Raportul „Directiva UE privind diligența necesară în materie de durabilitate a întreprinderilor (CSDD) – Considerații privind potențialul impact al Directivei și transpunerea în legislația română”. Proiectul are ca obiectiv informarea cetățenilor și a comunităților cu privire la drepturile lor și la posibilele căi de acțiune în cazul încălcării acestora, inclusiv de către întreprinderi.

În Raport este analizată Directiva CSDDD a UE, subliniindu-se insuficiența cunoaștere în România a domeniului diligenței necesare în materie de durabilitate a companiilor cu privire la mediu și drepturile omului. Raportul plasează directiva în cadrul legislativ internațional și național analizând principalele prevederi ale acesteia și impactul pe care l-ar putea avea asupra întreprinderilor, asupra comunităților și a potențialelor victime ale prejudiciilor cauzate de întreprinderi, cu consecințe asupra calității vieții și a dreptului la un mediu sănătos. Pe lângă faptul că vizează accesul la justiție și recomandarea SLAPP, prin analiza Directivei UE privind diligența necesară în materie de durabilitate a întreprinderilor, Raportul evidențiază interdependența și legătura dintre un mediu de afaceri eficient și respectarea drepturilor omului

Tot pe componenta mediul de afaceri, drepturile omului și acțiuni climatice în data de 18 noiembrie 2025, Institutul a susținut cursul cu tema „Companiile și drepturile omului”, pentru personalul companiei ROMGAZ.

Gestionarea și clasificarea petițiilor din prisma stadiului de atingere al ODD-urilor

În cadrul activității de relaționare cu publicul, Institutul a analizat petițiile primite pe parcursul anului și din perspectiva progresului în realizarea ODD-urilor. Prin acest tip de clasificare se oferă un barometru al stadiului actual al realizării ODD-urilor în România, axat pe conexiunea acestora cu drepturile omului. Astfel, sunt evidențiate progresele, lacunele și stagnările existente. Identificând trendurile pozitive dar și o serie de obstacole în atingerea ODD-urilor la nivel național, acest instrument propus de IRDO analizează și gradul de respectare a drepturilor omului, indicând ariile de interes unde ar fi necesare politici, sugerând totodată măsuri de intervenție pentru depășirea obstacolelor structurale, sau a lacunelor care încetinesc progresul. Prin această inițiativă privind instrumentul de lucru complementar, Institutul și-a propus să-și aducă contribuția la monitorizarea națională printr-o abordare din prisma drepturilor omului, care să vină în completarea indicatorilor propuși de Institutul Național de Statistică (INS) și de Departamentul pentru Dezvoltare Durabilă.

Analiza petițiilor primite în cursul anului 2025 indică anumite dificultăți în realizarea unor obiective de dezvoltare durabilă. În vederea orientării eforturilor naționale în

realizarea ODD-urilor, IRDO a semnalat că cele mai numeroase petiții au vizat aspecte ale **ODD 16 – Pace, justiție și instituții eficiente**. Cetățenii și-au exprimat preocupările privind funcționarea instituțiilor publice, respectarea statului de drept și exercitarea drepturilor civile și politice. S-au înregistrat petiții privind relația cu autoritățile administrației publice și instituțiile judiciare. Totodată, au fost semnalate situații referitoare la organizarea procesului electoral, exercitarea dreptului de vot și alte aspecte legate de participarea la viața publică. Acestea fiind cele mai numeroase petiții adresate Institutului în 2025, se constată că sunt necesare politici și măsuri care să contribuie la progresul în atingerea ODD 16.

Pe locul doi în această clasificare care semnaleză lacunele se numără petițiile referitoare la locuințe, programe de sprijin sau utilități. Acestea evidențiază o serie de piedici privind atingerea **ODD 1 – fără sărăcie**.

Pe locul trei se încadrează petițiile referitoare la discriminare, fiind astfel semnalate carențe în realizarea **ODD 5 – egalitate de gen și ODD 10 – reducerea inegalităților**. Alte lacune semnalate prin petiții se referă la atingerea **ODD 4 – educație de calitate, ODD 8 – muncă decentă și creștere economică**, precum și la probleme privind **protecția mediului, calitatea vieții și efectele poluării – ODD-urile 11, 12 și 15**.

Conform acestei clasificări și a graficului aferent²⁵, sunt evidențiate acele domenii în care persistă provocările în atingerea obiectivelor de dezvoltare durabilă la nivel național.

Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene

Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene a fost proclamată la adunarea Consiliului European de la Nisa, în data de 7 decembrie 2000, de către Comisia Uniunii Europene, Parlamentul European și Consiliul UE, fiind modificată în 12 decembrie 2007 la Strasbourg. Carta a devenit obligatorie din punct de vedere juridic în UE odată cu intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona în decembrie 2009, și în prezent, conform articolului 6 al Tratatului Uniunii Europene, a căpătat valoare juridică de tratat European constitutiv. Carta prevede protejarea în întreaga Uniune Europeană a drepturilor individuale civice, politice, economice și sociale, garantând că cetățenii se bucură de un nivel ridicat de protecție a drepturilor lor atunci când interacționează cu instituțiile UE, sau în situațiile în care statele membre aplică legislația UE. Carta protejează principiile cheie ale demnității, libertății, egalității, solidarității, drepturilor cetățenilor și justiției punând un accent puternic pe libertățile sociale și economice și recunoscând provocările moderne precum drepturile digitale și protecția mediului.

Carta Drepturilor Fundamentale a UE este inclusă ca un nou principiu orizontal care urmează să fie evaluat în cererile de proiecte pentru fondurile de politică regională și structurală ale UE. Carta stabilește drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor UE, pe care toate instituțiile UE au datoria să le protejeze, implicit și autoritățile naționale. **Instituțiile UE** au obligația de a aplica și de a respecta Carta Drepturilor Fundamentale în toate activitățile pe care le desfășoară, inclusiv în timpul procedurilor legislative, în punerea în aplicare a legislației UE, precum și în timpul controlului judiciar al implementării legislației UE.

²⁵ A se vedea secțiunea „Relații cu publicul” din acest Raport.

Luând în considerare provocările la nivel European privind sprijinul pentru implementarea valorilor Uniunii Europene, precum și a obiectivului Strategiei Cartei UE de a integra drepturile fundamentale în toate procesele legislative europene, Institutul Român pentru Drepturile Omului și-a asumat atât **rolul de promovare a Cartei la nivel național, cât și cel de membru în Comitetul pentru Carta Drepturilor Fundamentale a UE, coordonat de Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene.**

Rolul IRDO în promovarea Cartei Drepturilor Fundamentale a UE

Deși Carta este un instrument modern al legislației europene de importanță majoră, gradul de conștientizare și utilizare a Cartei rămâne scăzut. Conform constatărilor Agenției pentru Drepturi Fundamentale a UE, funcționarii publici, cetățenii și chiar profesioniștii din domeniul juridic nu sunt familiarizați pe deplin cu aceasta, ceea ce limitează aplicarea practică a prevederilor Cartei și împiedică atingerea întregului ei potențial de a proteja drepturile cetățenilor.

În strânsă colaborare cu Agenția pentru Drepturi Fundamentale, IRDO a continuat activitățile privind promovarea Cartei Drepturilor Fundamentale a UE. Institutul a valorificat prin activitatea de cercetare cele mai recente resurse, rapoarte, sondaje și studii puse la dispoziție de FRA, organizând cursuri de formare și activități de promovare a Cartei, care au avut drept grupuri țintă tineri, cadre didactice, funcționari publici, personal al poliției, juriști, reprezentanți ai societății civile și ai mediului academic, precum și alți actori relevanți în domeniu. Cu titlu de exemplu, în data de 23 iulie 2025 s-a organizat pentru personalul poliției de frontieră cursul cu tema „**Respectarea drepturilor fundamentale ale omului în cadrul activității structurilor Poliției de Frontieră Română**”.

Raportul FRA privind drepturile fundamentale 2025 a fost prezentat atât pe website-ul Institutului, cât și promovat în cadrul activităților desfășurate în cursul anului. Printre resursele puse la dispoziție de FRA, Institutul a recomandat și popularizat în 2025 în rândul partenerilor și colaboratorilor săi enciclopedia – Charterpedia²⁶ – instrument online care oferă acces la informații despre drepturile fundamentale în Uniunea Europeană și în statele sale membre. Charterpedia constă într-o compilație a dreptului constituțional internațional, al Uniunii Europene și dreptului național referitor la drepturile fundamentale, fiind accesibilă specialiștilor și profesioniștilor din domeniul juridic, cercetătorilor, politicienilor, ONG-urilor și publicului larg. În activitatea sa, Institutul a recurs la Charterpedia ca sursă utilă de documentare și cercetare.

Respectarea drepturilor fundamentale în timpul implementării fondurilor UE

Conform Rapoartelor anuale privind aplicarea Cartei Drepturilor Fundamentale, este necesar ca societatea civilă și organismele pentru drepturile omului (printre care și instituțiile naționale pentru drepturile omului) să fie implicate în luarea deciziilor legate de drepturile fundamentale și finanțarea UE, având în vedere rolul pe care acestea îl au în a face auzite vocile celor subreprezentați și în a încuraja participarea acestora în elaborarea politicilor de interes public. Unele regulamente specifice fondurilor pentru perioada de programare 2021-2027 conțin prevederi suplimentare privind drepturile fundamentale. Acestea se referă în principal la trei domenii: mecanismul de petiții, integrarea nevoilor specifice în materie de drepturi fundamentale, parteneriate. Programul de coeziune 2021-2027²⁷ văzut din prisma drepturilor omului, reprezintă o angajare profundă a Uniunii

²⁶ <https://fra.europa.eu/en/eu-charter>

²⁷ În cadrul programului multianual de coeziune 2021-2027, Regulamentul privind dispozițiile comune (RDC) pentru fondurile de gestiune partajată stabilește dispozițiile și regulile financiare comune aplicabile: Fondului

Europene față de crearea unei societăți incluzive, echitabile și durabile. Încă de la înființarea lor, fondurile UE au susținut promovarea justiției sociale, precum și includerea și exercitarea sporită a drepturilor fundamentale în UE. Printre obiectivele pe care se axează fondurile UE se numără promovarea ocupării forței de muncă, crearea de noi locuri de muncă, asigurarea incluziunii sociale și a egalității de șanse conform principiului nediscriminării și al legislației Uniunii Europene.

În calitate de **membru al Comitetului pentru Carta drepturilor fundamentale a UE**²⁸, Institutul Român pentru Drepturile Omului a participat în data de 17 decembrie 2025 la cea de-a 3-a reuniune a Comitetului pentru Carta drepturilor fundamentale a UE. Acesta oferă consiliere și recomandări autorităților de management privind cazurile de nerespectare a prevederilor Cartei UE și gestionarea reclamațiilor referitoare la încălcarea drepturilor prevăzute de către aceasta. Cu acest prilej, a fost propusă spre aprobare revizuirea Regulamentului de Organizare și Funcționare a Comitetului pentru Carta UE în ceea ce privește invitarea ca membru în Comitetul pentru Carta UE a Agenției Naționale pentru Romi.

În intervenția Institutului Român pentru Drepturile Omului a fost apreciată calitatea de nou membru în Comitet al Agenției Naționale pentru Romi, precizându-se că drepturile minorităților naționale se numără printre ariile de interes ale Institutului, care a desfășurat o serie de activități axate și pe percepția romilor în societatea românească. IRDO a subliniat faptul că, așa cum se menționează și în cel mai recent Raport al Agenției Europene pentru Drepturile Fundamentale, instituțiilor naționale pentru drepturile omului le revine un rol important în promovarea și protecția drepturilor consfințite prin Carta UE. Institutul a semnalat faptul că deși nu există plângeri la nivel național pentru proiectele în curs de desfășurare, trebuie avut în vedere faptul că drepturile pot fi încălcate involuntar prin condițiile de angajare sau nivelul salarizării, mai ales în privința categoriilor vulnerabile (persoane cu dizabilități, minorități, femei migrante/refugiate, persoane vârstnice), dar și din perspectiva respectării egalității de șanse între femei și bărbați. De asemenea, Institutul a subliniat că în procesul de implementare a proiectelor cu finanțare europeană nerambursabilă pot apărea provocări multiple și, tocmai de aceea, respectarea Cartei UE rămâne o necesitate de zi cu zi în desfășurarea proiectelor. Respectarea drepturilor fundamentale și, prin urmare, respectarea Cartei, este unul dintre principiile orizontale pe care statele membre sunt obligate să îl respecte pe parcursul întregului ciclu de implementare a programului: elaborare, implementare, monitorizare, raportare și evaluare. Institutul a subliniat că obligația de a respecta Carta revine tuturor cetățenilor, instituțiilor și organismelor care implementează proiecte finanțate din fonduri UE. Este necesar ca toate entitățile și organismele naționale care îndeplinesc sarcini în cadrul proiectului să respecte

European de Dezvoltare Regională (FEDR), Fondului de coeziune (FC), Fondului Social European Plus (FSE+). RDC introduce o serie de prevederi consolidate care fac din respectarea drepturilor fundamentale o condiție prealabilă pentru a putea beneficia de finanțare UE. Regulamentul privind dispozițiile comune stabilește reguli pentru un parteneriat semnificativ cu societatea civilă și organisme pentru respectarea drepturilor fundamentale pe tot parcursul proiectului de la elaborarea acestuia, până la faza finală.

²⁸ În cadrul Comitetului pentru Carta UE participă, în calitate de membri sau observatori, reprezentanți ai autorităților de management, ai structurilor relevante din cadrul MIPE și cel al Ministerului Finanțelor și ai instituțiilor cu responsabilități în domeniul protecției drepturilor omului (Institutul Român pentru Drepturile Omului, Avocatul Poporului, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, Consiliul de Monitorizare a implementării Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați și Autoritatea Națională privind Protecția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități). Din 2025, Agenția Națională pentru Romi devine membru al acestui Comitet. În funcție de specificul aspectelor discutate, la reuniunile Comitetului pentru Carta UE, pot fi invitate și alte părți interesate.

Carta, dar și să prevină, să detecteze și să corecteze neregulile când se implementează proiecte finanțate din fonduri UE.

Ediție specială „EU CharterXchange”

Agenția pentru Drepturi Fundamentale a marcat cea de a 25-a aniversare a Cartei Drepturilor Fundamentale a UE în datele de 8 și 9 decembrie, prin ediția specială a întâlnirii online „EU CharterXchange”, eveniment organizat de FRA și Comisia Europeană pentru consolidarea aplicării drepturilor consfințite prin Cartă. În cadrul acestor reuniuni au loc schimburi de puncte de vedere, experiențe și exemple de bune practici în domeniul promovării și aplicării Cartei, la care participă specialiștii, experții, practicanții, precum și instituțiile implicate în promovarea și aplicarea Cartei, dar și organisme de egalitate și drepturile omului.

Institutul Român pentru Drepturile Omului a participat în data de 8 decembrie la sesiunile CharterXchange pe tema justiție, mediu și aderare la Uniunea Europeană. Au fost abordate tematici precum **„Carta UE ca instrument eficient pentru asigurarea respectării drepturilor fundamentale ale UE – cu accent pe dreptul la o cale de atac „consolidarea rolului Cartei în litigiile climatice”**. Au avut loc schimburi de idei privind relevanța Cartei în litigiile privind mediul și schimbările climatice și s-au analizat exemple privind jurisprudența Curții de Justiție a UE în acest domeniu. În cadrul sesiunii **„Laboratorul de extindere a Cartei”** au fost explorate primele experiențe privind Carta ale țărilor candidate la UE și a fost evidențiată relația dintre Carta UE și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

În data de 9 decembrie IRDO a participat la sesiunile **„Rolul Cartei în promovarea drepturilor persoanelor cu dizabilități”** și **„Invocarea Cartei UE în fața instanțelor naționale în legătură cu Legea serviciilor digitale”**. S-a discutat despre modul de protejare a drepturilor prevăzute în Carta UE prin aplicarea în practică a acestei legi. Ultima sesiune, intitulată **„Carta și impactul inteligenței artificiale (IA)”** s-a axat pe importanța evaluării riscurilor în implementarea Legii serviciilor digitale și a impactului IA asupra exercitării drepturilor fundamentale.

Conferința din 10-11 decembrie 2025 organizată de Comisia Europeană, FRA și Președinția daneză a Consiliului Uniunii Europene a constituit un moment de reflecție cu privire la impactul pozitiv al Cartei în ultimii 25 de ani, la nivel național și internațional.

Digitalizare și inteligență artificială

Institutul Român pentru Drepturile Omului a promovat cele mai noi evoluții în legislația europeană privind reglementarea inteligenței artificiale. La nivelul Uniunii Europene, Regulamentul (UE) 2024/1689 de stabilire a unor norme armonizate privind inteligența artificială este primul cadru juridic cuprinzător privind inteligența artificială (IA) care devine obligatoriu și în România, ca stat membru. La nivelul Consiliului Europei, Convenția privind inteligența artificială, democrația și statul de drept este distinctă de Legea UE privind inteligența artificială și stabilește standarde internaționale care completează reglementările UE.

Legislația națională în domeniul IA și impactul său asupra drepturilor omului se află într-un proces de aliniere rapidă la normele europene, punând accent pe etică, siguranță și respectarea libertăților fundamentale, conform cadrului legal stabilit de UE prin

Regulamentul privind IA mai sus menționat. Strategia Națională în domeniul Inteligenței Artificiale 2024-2027 (aprobată prin HG 832/2024) are ca scop principal accelerarea adoptării tehnologiilor digitale, dezvoltarea cercetării și stabilirea unui cadru etic și juridic adecvat. În vederea armonizării cu normele europene, în România a fost înaintată o propunere legislativă de reglementare a inteligenței artificiale (IA) - Pl-x nr. 336/2024, fiind ulterior respinsă de către Senat din mai multe motive legate în special de neconcordanța cu Regulamentul UE privind inteligența artificială (EU AI Act) deja în vigoare.

Pornind de la aceste evoluții legislative, Institutul a desfășurat activități de informare, formare și conștientizare privind beneficiile și riscurile inteligenței artificiale pentru tânăra generație, evidențiind faptul că impactul potențial al inteligenței artificiale asupra drepturilor omului trebuie să fie mai bine înțeles de societate, precum și de factorii de decizie, în vederea unei utilizări și gestionări eficiente a acesteia. Institutul susține o abordare a aplicării IA în relație cu etica și drepturile omului din prisma respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale fiecărei persoane. Cu titlu de exemplu, abordând problematica influenței și a impactului IA asupra drepturilor omului, IRDO a lansat în data de 3 noiembrie 2025 concursul de eseuri cu tema „Inteligența artificială și demnitatea umană: progres și valori fundamentale”, la care au participat elevii Școlii Gimnaziale Cocora, Ialomița.

În nr. 2 al Revistei „Drepturile omului” a fost prezentat documentul de politici publice „Reconsiderarea libertății de gândire în epoca inteligenței artificiale”²⁹, realizat de Biroul pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (ODIHR) din cadrul Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE), care se concentrează pe evidențierea și analiza provocărilor semnificative generate de inteligența artificială (IA) la adresa autonomiei individuale, a libertății de gândire și de exprimare, precum și a bunei funcționări a proceselor democratice. Se semnalează că sistemele de IA, prin caracterul lor adaptiv, capacitatea de a procesa volume mari de date și rolul lor în modelarea fluxurilor informaționale, pot influența subtil opiniile, deciziile și percepțiile indivizilor, afectând integritatea sferelor cognitive interne. Documentul oferă o serie de recomandări de politici și măsuri de reglementare, printre care transparență, supraveghere umană, reducerea prejudecăților algoritmice și promovarea unui spațiu civic pluralist, în vederea protejării drepturilor fundamentale și a respectării libertății de gândire în contextul digital contemporan.

În 2025 la invitația Rețelei Europene a Instituțiilor pentru Drepturile Omului (ENNHRI), Institutul a participat la o serie de seminarii, sondaje și consultări pe problematica Inteligenței Artificiale.

IRDO a analizat beneficiile și riscurile utilizării inteligenței artificiale în vederea participării în data de 10 aprilie 2025, la seminarul ENNHRI privind evaluarea impactului inteligenței artificiale (IA) asupra drepturilor fundamentale. În cadrul seminarului au fost analizate avantajele și riscurile utilizării inteligenței artificiale precum și impactul IA asupra drepturilor fundamentale. Punctul de vedere al Institutului cu privire la gestionarea IA este că responsabilitatea și rolul instituțiilor naționale pentru drepturile omului rămân vitale în asigurarea respectării drepturilor și libertăților fundamentale și în prevenirea subminării acestora de către tehnologiile digitale. Cu această ocazie, au avut loc consultări cu membrii

²⁹https://revista.irdo.ro/pdf/2025/revista_2_2025/06_Adina_Nikolic.pdf.
Versiunea originală a documentului în limba engleză poate fi accesată la adresa <https://www.osce.org/sites/default/files/f/documents/0/e/597450.pdf>

referitoare la conținutul unei viitoare Declarații a ENNHRI pe această temă, care va stabili principii și recomandări pentru asigurarea unei protecții solide a drepturilor fundamentale față de efectele IA. În aprilie 2025, ENNHRI a publicat declarația mai sus menționată, cu recomandări adresate Comisiei Europene. Recomandările formulate în Declarația ENNHRI vizează asigurarea drepturilor fundamentale în contextul impactului IA, stabilind principii care trebuie luate în considerare în timpul elaborării de politici și programe în domeniul IA. Totodată, a fost abordată importanța includerii organismelor independente pentru drepturile fundamentale, cum ar fi INDO-urile, în proiectarea, dezvoltarea și implementarea protecției drepturilor fundamentale față de impactul inteligenței artificiale.

Institutul a susținut necesitatea ca în orice formă de utilizare și aplicabilitate a IA, în elaborarea de funcții și programe digitale să se ia în considerare resetarea drepturilor omului, cu ocazia participării la a patra ediție a conferinței „Criminalitatea cibernetică în perioada digitalizării economiei și în vreme de război”, organizată de Club Antreprenor și Ziarul Pozitiv în parteneriat cu Camera de Comerț și Industrie București și Asociația Națională pentru Securitatea Sistemelor Informatice.

Raport privind statul de drept

Institutul Român pentru Drepturile Omului, conform mandatului, promovează o cultură a statului de drept. Prin activitatea de cercetare pe acest segment tematic s-a acordat sprijin participării Institutului la seminarii pe tema drepturilor fundamentale și a statului de drept, organizate de Rețeaua Europeană a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului (ENNHRI), precum și contribuției IRDO la Raportul ENNHRI privind statul de drept 2025 și la Raportul Comisiei Europene pe această temă.

Institutul a participat la consultări și seminarii privind elaborarea celor două rapoarte în cadrul cărora au fost abordate tematici privind rolul instituțiilor naționale pentru drepturile omului (INDO-uri) în aplicarea Cartei Drepturilor Fundamentale, în respectarea și protecția drepturilor economice și sociale și a statului de drept. Totodată, în acest context, au avut loc schimburi de experiență între INDO-uri.

În vederea pregătirii contribuției IRDO la elaborarea Raportului Uniunii Europene privind statul de drept referitor la anul anterior, Institutul a participat în data de 11 martie 2025 la o întâlnire tehnică cu reprezentanți ai Comisiei Europene aflați în misiune la București. Activitatea de cercetare și documentare a sprijinit raportarea IRDO legată de întrebări cheie ale Comisiei pe această temă. În realizarea raportului, Comisia a luat în considerare și Raportul ENNHRI privind statul de drept, la care Institutul Român pentru Drepturile Omului a contribuit, de asemenea.

Ca urmare a finalizării și publicării celor două rapoarte, Institutul a participat la seminarul *Rapoartele 2025 privind statul de drept – impacturi și perspective de viitor* organizat de ENNHRI în data de 8 octombrie, având ca scop o analiză comparativă a celor două rapoarte și explorarea impactului acestora. Printre tematicile abordate s-au numărat stadiul aplicării recomandărilor la nivel regional și național, situația din Europa privind rolul și dezvoltarea capacității instituțiilor naționale pentru drepturile omului în promovarea drepturilor și libertăților fundamentale, și au fost exemplificate o serie de bune practici în domeniu. Organizarea acestor consultări, precum și elaborarea anuală a raportului ENNHRI privind statul de drept au ca obiective consolidarea răspunderii statelor membre UE în

respectarea drepturilor omului, prin intermediul mecanismelor democratice și al colaborării regionale.

Raportul anual ENNHRI privind statul de drept 2025

În cadrul Raportului ENNHRI privind statul de drept 2025 instituțiile naționale pentru drepturile omului semnaleză restrângerea spațiului de acțiune pentru societatea civilă și apărătorii drepturilor omului. Sfera de intervenție a acestora continuă să se deterioreze prin adoptarea de legi și măsuri care au impact asupra libertății de întrunire, se identifică limitări ale libertății de exprimare și de asociere, precum și existența a numeroase cazuri de intimidare, hărțuire sau violență și o tendință tot mai mare de atitudini negative și stigmatizare a acestor organizații. Deși se manifestă la nivel național, aceste restricții creează provocări și la nivel european privind sprijinul pentru implementarea valorilor UE, precum și referitor la realizarea obiectivului Strategiei Cartei UE de a integra drepturile fundamentale în toate procesele legislative europene.

Recomandări cheie din Raportul ENNHRI 2025 privind consolidarea rolului și independenței INDO-urilor

ENNHRI **solicită autorităților naționale** să respecte și să consolideze un mediu favorabil pentru funcționarea INDO-urilor prin asigurarea de finanțare adecvată, să coopereze și să urmărească recomandările acestora și să le protejeze de orice formă de intimidare, amenințări sau atacuri.

ENNHRI **solicită actorilor regionali** să sprijine înființarea și crearea unui spațiu favorabil instituțiilor naționale pentru drepturile omului și să gestioneze amenințările specifice la adresa acestora împreună cu autoritățile naționale atunci când acestea apar, inclusiv la cel mai înalt nivel politic.

ENNHRI face apel **la autoritățile naționale** să respecte și să consolideze rolul INDO-urilor, să asigure o finanțare adecvată, să coopereze și să dea curs recomandărilor acestora, protejându-le de orice formă de intimidare, amenințări sau atacuri.

În acest context, este necesar de precizat că luând în considerare rolul și impactul pe care Institutul pentru Drepturile Omului trebuie să îl aibă în societatea românească, de-a lungul timpului organisme europene și internaționale au adresat recomandări atât statului român având ca obiect consolidarea mandatului, autonomiei și independenței IRDO³⁰, cât și

³⁰ Comitetul ONU privind drepturile economice sociale și culturale (a se vedea pct. 6 din Concluziile CESCR din 9 decembrie 2014, E/C.12/ROU/CO/3-5, p. 2); Rezoluția A/RES/48/134 a Adunării Generale a ONU și Recomandările R (79) 16, (97) 14, R (2018) 11, ale Comitetului de Miniștri al Consiliului European, Comitetul ONU (CEDAW) și Convenția pentru eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor (a se vedea pct. 12 și 13 din Concluziile CEDAW din 24 iulie 2017, CEDAW/C/ROU/CO/7-8, p. 4); Comitetul ONU pentru Drepturile Omului al Pactului internațional privind drepturile civile și politice (a se vedea pct. 9 și 10 din Concluziile CCRP din 11 decembrie 2017, CCPR/C/ROU/CO/5 p. 2); Scrisoarea Comisarului Consiliului European Dunja Mijatović către România, 2021 face referire la deficiențele în funcționarea structurilor naționale pentru drepturile omului, care au dus la lacune importante în monitorizarea implementării legislației naționale pentru protecția drepturilor persoanelor cu dizabilități și a CRPD. Statele membre ar trebui să se asigure că mandatul acordat INDO-urilor pentru protejarea și promovarea drepturilor omului este cât mai larg posibil și în deplină conformitate cu Principiile de la Paris și că le permite, printre altele: - să aibă acces neîngrădit la toate spațiile relevante, inclusiv locurile de privatizare de libertate, și la toate persoanele relevante, pentru a putea efectua o examinare credibilă a tuturor aspectelor acoperite de mandatul lor și la toate informațiile relevante, sub rezerva posibilelor restricții care decurg din protecția altor drepturi <https://www.coe.int/es/web/commissioner/-/romania-the-appointment-of-the-new-leadership-of-the-crpdc-monitoring-council-should-be-an-opportunity-to-strengthen-the-protection-of-the-rights-of-pe>

recomandări generale pentru recunoașterea rolului INDO-urilor în societate. Printre cele mai recente dintre recomandări amintim Recomandarea CM/Rec(2021)1 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind dezvoltarea și consolidarea unor instituții naționale eficiente, pluraliste și independente pentru drepturile omului³¹ (Adoptată de Comitetul de Miniștri la 31 martie 2021), și adoptarea de către Comisia de la Veneția a *Listei de verificare actualizată a statului de drept*³². Acest instrument contribuie la consolidarea acțiunilor privind drepturile omului, democrația și statul de drept în regiunea europeană, răspunzând provocărilor semnificative din ultimii ani: regresul democratic, restrângerea spațiului civic, impactul tot mai mare al digitalizării și al actorilor privați asupra drepturilor și responsabilității. Lista de verificare actualizată recunoaște în mod explicit instituțiile naționale pentru drepturile omului ca parte integrantă a sistemului de control și echilibru al puterilor. Se subliniază importanța implicării INDO-urilor în procesele de consultare legislativă asupra unor proiecte de legi care ar putea afecta drepturile omului, rolul INDO-urilor în cazurile în care sunt implementate măsuri de urgență și contribuția acestora la protejarea drepturilor cetățenilor.

Recomandări ENNHRI ca urmare a restrângerii și deteriorării sferei de acțiune pentru organizațiile societății civile și apărătorii drepturilor omului

Ca urmare a contribuțiilor INDO-urilor la Raport, ENNHRI solicită statelor membre ale UE să garanteze libertatea de întrunire și de asociere, să asigure accesul organizațiilor societății civile și al apărătorilor drepturilor omului la finanțare – inclusiv finanțare externă – și să instituie mecanisme dedicate de protecție pentru apărătorii drepturilor omului.

Recomandări ENNHRI pentru sistemele judiciare și implementarea hotărârilor Curților Europene

ENNHRI recomandă statelor membre UE să acorde prioritate reformelor și fondurilor suplimentare pentru a asigura eficiența sistemelor judiciare, pentru a reduce întârzierile procedurilor și pentru a asigura accesul la asistență juridică, inclusiv pentru grupurile vulnerabile afectate în mod specific.

Recomandări ENNHRI privind libertatea presei

INDO-urile care au contribuit la Raport și-au exprimat îngrijorarea cu privire la răspândirea dezinformării, inclusiv de către autoritățile guvernamentale, precum și la independența și eficacitatea organismelor de reglementare a mass-media. Deoarece au fost raportate provocări cheie care afectează libertatea presei, precum accesul insuficient la informații și documente de interes public, hărțuirea, amenințările și atacurile împotriva jurnaliștilor și a instituțiilor media, precum și procesele strategice împotriva participării publice (SLAPP), ENNHRI recomandă Statelor membre ale UE să îmbunătățească accesul la informații și să combată eficient dezinformarea și discursul instigator la ură, asigurând în același timp respectarea libertății de exprimare. Statele membre ale UE ar trebui să protejeze în mod eficient jurnaliștii de amenințări și atacuri și să asigure existența unor organisme de reglementare a mass-media independente și eficiente. Comisia Europeană ar trebui să monitorizeze și să urmărească îndeaproape punerea în aplicare a reglementărilor UE

Aceste organisme internaționale au făcut recomandări statului român pentru adoptarea măsurilor necesare astfel încât IRDO să funcționeze independent, transparent și eficient și să se conformeze Principiilor de la Paris.

³¹ Adoptată de Comitetul de Miniștri al UE la 31 martie 2021

³² Adoptată de Comisia de la Veneția în cadrul celei de-a 145-a sesiuni plenare (Veneția, 12-13 decembrie 2025).

relevante pentru libertatea mass-media și libertatea de exprimare, inclusiv Directiva UE anti-SLAPP și Legea UE privind libertatea mass-media.

Raportul anual al Comisiei Europene privind statul de drept 2025

Ca urmare a contribuțiilor și informațiilor primite de la instituții naționale, societatea civilă și organisme pentru drepturile omului, Raportul Comisiei Europene privind statul de drept pentru 2025 analizează stadiul de implementare al recomandărilor din anul precedent promovând cooperarea între statele membre în vederea stimulării reformelor pentru consolidarea statului de drept. Sunt examinate evoluțiile din toate statele membre, atât pozitive, cât și negative, în patru domenii cheie pentru statul de drept: **sistemul judiciar, cadrul anticorupție, pluralismul și libertatea mass-media și alte aspecte legate de sistemul de control și echilibrul instituțional**. Raportul include capitole pe țări pentru toate cele 27 de state membre, precum și pentru patru țări implicate în procesul de aderare, care se bazează pe o evaluare calitativă efectuată de Comisie. Sunt analizate noile evoluții și provocări, fiind formulate recomandări concrete privind stadiul de implementare ale celor din anul precedent.

Raportul evidențiază o tendință pozitivă în numeroase state membre, unde au fost implementate reforme semnificative în cele patru domenii-cheie mai sus menționate. Majoritatea statelor membre au luat măsuri, fie parțiale, fie integrale, pentru a răspunde recomandărilor formulate în raportul anterior. Comisia îndeamnă statele membre să ia măsuri pentru a soluționa provocările evidențiate în raport și reafirmă disponibilitatea Uniunii Europene de a le sprijini în implementarea recomandărilor formulate. Totodată, Comisia încurajează parlamentele naționale, societatea civilă și alte părți relevante să mențină un dialog activ privind statul de drept, atât la nivel național, cât și european, promovând o implicare mai activă a cetățenilor în acest proces.

În 2025 s-a acordat o atenție specială aspectelor care influențează direct buna funcționare a pieței unice, precum calitatea procesului legislativ, respectarea normelor în materie de achiziții publice și stabilitatea cadrului de reglementare.

În Raport se arată că România a realizat progrese semnificative în vederea luării în considerare a recomandărilor Comisiei de la Veneția privind legile justiției, inclusiv prin consultări și evaluări pentru îmbunătățirea în continuare a legilor justiției. S-au înregistrat progrese în asigurarea unor resurse umane adecvate pentru sistemul judiciar, inclusiv pentru serviciile de parchet, ținând cont de standardele europene. Există progrese suplimentare în luarea de măsuri, pentru a asigura investigarea și urmărirea penală eficientă a infracțiunilor din sistemul judiciar, inclusiv în ceea ce privește infracțiunile de corupție. Se constată că România a făcut progrese în alinierea legislației judiciare la standardele europene, dar sistemul continuă să se confrunte cu lipsa personalului și presiuni asupra capacității instanțelor. Referitor la combaterea corupției, se subliniază în Raport că deși strategia anticorupție avansează și anchetele la nivel înalt continuă, rămân probleme legate de prescripția faptelor, transparența declarațiilor de avere și reformele întârziate.

În ceea ce privește independența presei, se semnaleză că aceasta este afectată de influența politică asupra mass-mediei publice și de finanțări în presa privată, iar jurnaliștii se confruntă în continuare cu amenințări și intimidări. Comisia recomandă consolidarea de reguli și mecanisme de sporire a guvernanței independente și a independenței editoriale a mass-media în serviciul public conform standardelor europene.

Cu privire la sistemul de control și echilibru instituțional, Comisia subliniază că utilizarea excesivă a ordonanțelor de urgență și slaba implicare a societății civile ridică îngrijorări privind transparența decizională și respectarea echilibrului democratic.

Mai mult, se recomandă continuarea procesului de obținere a acreditării instituțiilor naționale pentru drepturile omului ținând cont de Principiile ONU de la Paris, precum și consolidarea acestor instituții în vederea respectării principiilor statului de drept.

Proiectul „Accesul la justiție – Recomandarea SLAPP și Directiva privind diligența necesară”

Începând cu anul 2024, IRDO a avut în derulare, în parteneriat cu Institutul Danez pentru Drepturile Omului (DIHR), proiectul „Accesul la justiție – Recomandarea SLAPP și Directiva privind diligența necesară”, dezvoltat în contextul Directivei UE privind diligența necesară în materie de durabilitate a întreprinderilor (cunoscut sub abrevierea CSDDD). În cadrul acestui proiect au fost organizate o serie de întâlniri și consultări cu părțile interesate relevante, inclusiv societatea civilă, mediul de afaceri și instituțiile cu preocupări și responsabilități în domeniu. Toate acestea au urmărit construirea de capacități și creșterea conștientizării asupra CSDDD în România, în raport cu alte instrumente de reglementare, precum Recomandarea (UE) 2022/758.

În acest context a fost elaborat un raport care prezintă potențialul impact al directivei în materie de drepturile omului și nu numai, raport realizat în cadrul Programului pentru sprijinirea instituțiilor naționale pentru drepturile omului care vizează activități referitoare la implementarea Directivei UE privind diligența necesară în materie de durabilitate a întreprinderilor (CSDDD)³³.

Proiectul derulat de IRDO abordează nivelul insuficient de cunoaștere a domeniului diligenței necesare în materie de durabilitate a întreprinderilor în România, în special în ceea ce privește drepturile omului și protecția mediului. Ca atare, inițiativa urmărește informarea persoanelor interesate de problematica drepturilor omului, precum și a comunităților în care acestea activează, cu privire la drepturile care le revin și la modalitățile prin care pot acționa în situația încălcării acestora, inclusiv atunci când încălcările sunt săvârșite de către întreprinderi.

Raportul „*Directiva UE privind diligența necesară în materie de durabilitate a întreprinderilor – Considerații privind potențialul impact al directivei și transpunerea în legislația română*”³⁴ examinează prevederile Directivei (UE) 2024/1760 privind diligența necesară în materie de durabilitate a întreprinderilor (CSDDD), integrând directiva în contextul cadrului legislativ internațional și național, analizând principalele sale prevederi și impactul potențial asupra întreprinderilor, precum și asupra persoanelor interesate, inclusiv comunități locale, organizații ale societății civile și potențiale victime ale prejudiciilor în domeniul drepturilor omului și al mediului cauzate de activitatea întreprinderilor. De asemenea, sunt identificate dispozițiile esențiale care necesită transpunere în legislația națională și sunt formulate recomandări privind modalitatea de implementare a acestora.

³³ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=OJ:L_202401760. Directiva a intrat în vigoare la 25 iulie 2024, iar statele membre ale Uniunii Europene au obligația de a o transpune în legislația națională și de a comunica Comisiei Europene textele relevante până la data de 26 iulie 2026.

³⁴ http://irido.ro/pdf/2026/IRDO_Directiva_CSDDD_si_transpunerea_in_legislatia_romana.pdf

Astfel, raportul finalizat și publicat în anul 2025 are scopul de a fundamenta un proces amplu de consultare privind transpunerea eficientă a directivei CSDDD. Având potențialul de a influența în mod semnificativ modul în care sunt protejate drepturile omului și mediul, directiva impune o transpunere riguroasă și adecvată, care să reflecte particularitățile și nevoile contextului național și să fie realizată în urma unor consultări extinse cu actorii relevanți.

Conferința Anuală a Drepturilor Omului

În anul 2025, cu ocazia sărbătoririi Zilei Internaționale a Drepturilor Omului și pentru a marca adoptarea Declarației Universale a Drepturilor Omului de către Adunarea Generală a Națiunilor Unite din anul 1948, Institutul Român pentru Drepturile Omului a organizat în data de 10 decembrie Conferința Anuală a Drepturilor Omului, eveniment devenit tradiție. Astfel, în parteneriat cu Comisia pentru Drepturile Omului, Egalitate de Șanse, Culte și Minorități din cadrul Senatului României, cu Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități (ANPDPD) și cu Consiliul Național al Dizabilității din România (CNDR), s-a desfășurat la Palatul Parlamentului conferința cu tema „*Accesibilizarea - test real al respectului pentru drepturile omului*”.

În acest context, organizatorii evenimentului și-au propus inițierea unui demers public de reflecție și acțiune asupra drepturilor fundamentale ale persoanelor cu dizabilități la accesibilitate, aceasta reprezentând unul dintre principiile Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, și condiția esențială ca aceste persoane să trăiască independent și să participe efectiv și deplin la viața societății, în condiții de egalitate cu ceilalți.

Totodată, Comisiile pentru drepturile omului din cadrul Senatului și Camerei Deputaților și-au reafirmat angajamentul instituțional de a promova și apăra, prin instrumentele parlamentare și prin dialog permanent cu societatea civilă, demnitatea umană ca fundament al ordinii juridice și al vieții comune.

Pornind de la Mesajul Secretarului General ONU privind tema Zilei Drepturilor Omului din acest an – „*Drepturile omului esențiale zi de zi*”, IRDO a lansat un apel la protejarea și susținerea instituțiilor care luptă pentru drepturile omului și pentru luarea de atitudine și asigurarea protecției pentru persoanele vulnerabile. „*Sunt necesare eforturi comune pentru a veni în sprijinul acestora. Atunci când îi protejăm pe cei mai vulnerabili, când luăm atitudine în numele instituțiilor care ne susțin, menținem vii drepturile omului, contribuind prin sensibilizarea publicului larg la consolidarea unei culturi a respectului față de drepturile acestor persoane*”.

Obiectivul conferinței a fost atât sensibilizarea publicului larg cu privire la importanța accesibilității ca expresie concretă a egalității de șanse și a incluziunii sociale, cât și consolidarea unei culturi a respectului pentru demnitatea umană, printr-un dialog constructiv între reprezentanți ai instituțiilor statului, organizațiilor neguvernamentale și ai mediului academic. Conferința a reprezentat și un apel la coeziune interinstituțională pentru promovarea și respectarea drepturilor persoanelor cu dizabilități, care se confruntă zilnic cu provocări multiple – de la bariere fizice și lipsa serviciilor adaptate, până la excluziunea socială.

Participanții³⁵ au identificat o serie de piedici legislative și administrative care îngreunează aplicarea efectivă a standardelor de accesibilitate, explorând posibile recomandări pentru îmbunătățirea cadrului normativ în domeniu. Momentele de reflecție, analiză și dezbateri din cadrul evenimentului au oferit oportunitatea consolidării cooperării interinstituționale, lansând totodată și un semnal public pentru accelerarea măsurilor de accesibilizare reală în toate domeniile vieții sociale.

³⁵ Au contribuit la lucrările conferinței: Mircia Chelaru, senator, președinte al Comisiei Senatului pentru drepturile omului, egalitate de șanse, culte și minorități, Silviu Feodor – președinte al Comisiei pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale din cadrul Camerei Deputaților, Alexandra Ana-Maria Zară – președinte, Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități, Daniela Tontsch – președinte, Consiliul Național al Dizabilității din România, prof.univ.dr. Nicolae Voiculescu, Emanuel-Gabriel Botnariu – președinte al Consiliului de Monitorizare a Implementării Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, Helena-Omna Raicu – președinte, Agenția Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție, Mirela Negruzti – consilier, Punctul de contact pentru implementarea Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, Direcția comunicare și cooperare internațională, Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene (MIPE), Cristina Părau și Veronica Manea – Direcția Generală de Asistență Socială a Municipiului București (DGASMB), Stelian Raicu – Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială (ANPIS), Daniel Pagu – psiholog, clinician principal, expert tehnic judiciar, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului (DGASPC) Sector 1, Georgeta Crișu – președinte și Andreea-Valentina Ognean – Asociația Națională pentru Copii și Adulți cu Autism din România (ANCAAR), Antonescu Ion Toma – președinte Asociația de Sprijin a Copiilor Handicapați Fizic-România, Mariana Drăghici – Asociația Pacienților cu Afecțiuni Autoimune, Constanța Oprea Teunissen – consul onorific al României în Olanda și președintele Fundației Speranța, Viorela Togan – psiholog, Silvia Stelea și Alexandru Stelea – Asociația Demnitate pentru toți, Andreea Băluță-Pascu – șef serviciu Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse între femei și bărbați (ANES), Aura Preda – conf. univ. dr. Facultatea de Științe Juridice și Științe Administrative, Universitatea „Spiru Haret”, cerc. șt. III Institutul de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu”, Academia Română, Corina Bucur – (Societatea Română de Victimologie) și Aurora Popescu (Asociația Femeilor Creștine din România) au reprezentat Asociația Femeilor din România – Împreună (AFRI), președinta AFRI și ambasadoare pentru Pace – Liliana Pagu – a transmis un mesaj emoționant cu ocazia Zilei Drepturilor Omului, lansând un apel la coeziune instituțională și solidaritate pentru combaterea violenței la adresa femeilor, Irina Năstase – voluntar, Consiliul Național al Dizabilității, Claudia Balint – consilier juridic, Uniunea Democrată Tătară.

II. FORMARE ȘI PREGĂTIRE A SPECIALIȘTILOR

În acord cu dezideratele conținute în Principiile de la Paris și având în vedere dispozițiile art. 3, lit. c) din Legea nr. 9/1991, Institutul a dezvoltat pe parcursul anului 2025 o strategie integratoare în domeniul educației și formării, constituită prin luarea în considerare atât a provocărilor actuale și emergente cristalizate în societatea românească, cât și a nevoilor beneficiarilor cursurilor de formare.

Conștientizând necesitatea unei mai bune promovări a culturii drepturilor omului la nivelul societății românești, Institutul Român pentru Drepturile Omului, prin intermediul programelor de educație și formare, își propune să schimbe tiparele mentale și comportamentale ale indivizilor în sensul respectării drepturilor fundamentale.

Educația și formarea în domeniul drepturilor omului reprezintă un proces continuu, care se adresează tuturor nivelurilor și structurilor sociale. Luând în considerare caracterul universal, indivizibil și interdependent al drepturilor omului, educația și formarea trebuie să se realizeze în conformitate cu standardele internaționale în materie, având ca nucleu al acțiunii mai multe elemente: cunoaștere (are ca obiect mecanismele și instrumentele juridice specifice drepturilor omului, dar și situațiile de încălcare a drepturilor omului, precum și sancțiunile corelative acestora), valori, credințe și atitudini (se referă la promovarea unei culturi a drepturilor omului prin atitudini și valori specifice), acțiune efectivă (educația trebuie să sensibilizeze indivizii în sensul respectării drepturilor omului, astfel încât, în plan concret, să se prevină și să se sancționeze orice formă de încălcare a drepturilor omului).

Conform art. 2 din Declarația Națiunilor Unite privind Educația și Formarea în domeniul drepturilor omului, toate activitățile de formare, informare, sensibilizare și educație vizează promovarea respectării universale a tuturor drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Totodată, acestea contribuie, printre altele, la prevenirea încălcărilor drepturilor și a abuzurilor. Astfel, se oferă indivizilor informații și se încurajează dezvoltarea de abilități, atitudini și comportamente pozitive, care să contribuie la evoluția și promovarea unei culturi universale a drepturilor omului.

În consonanță cu principiile Declarației Națiunilor Unite privind Educația și Formarea în domeniul drepturilor omului, Institutul realizează, în acțiunile sale: (a) educația pentru consolidarea unei culturi a drepturilor omului omului, care include furnizarea de informații pentru o mai bună înțelegere a normelor și principiilor drepturilor omului, a valorilor care le stau la bază și a mecanismelor de protecție a acestora; (b) educația privind drepturile omului, care include învățarea și predarea într-un mod care respectă atât drepturile formatorilor, cât și drepturile cursanților; (c) educația pentru drepturile omului, care include abilitarea persoanelor de a se bucura de/de a-și exercita propriile drepturi și de a respecta drepturile celorlalți.

În contextul limitărilor privind resursele umane întâmpinate în anul 2025, Sectorul formare a reușit să mențină continuitatea activităților prin eficientizarea demersurilor inițiate în anii anteriori și prin adaptarea modalităților de lucru la exigențele curente. Strategia Institutului a rămas orientată către furnizarea de expertiză și promovarea bunelor practici, în corelație directă cu nevoile identificate la nivelul societății.

Un element central al activității l-a constituit sprijinirea beneficiarilor prin punerea la dispoziție, cu titlu gratuit, a materialelor de specialitate elaborate în cadrul programelor de formare și educație, în scopul facilitării accesului la informații relevante și actualizate în domeniul drepturilor omului.

Totodată, activitatea de cercetare a continuat să reprezinte un pilon esențial în fundamentarea programelor de educație și formare, fiind valorificată în mod constant în procesul de elaborare a conținutului tematic și metodologic. Caracterul interdisciplinar al cercetării în domeniul drepturilor omului a permis integrarea unor perspective complementare, contribuind la o mai bună înțelegere a fenomenelor analizate și la adaptarea intervențiilor educaționale la dinamica socială actuală.

În acest sens, evaluarea și analiza situațiilor cu impact asupra drepturilor omului, atât la nivel național, cât și internațional, au constituit repere esențiale pentru proiectarea și dezvoltarea activităților de formare, educație și informare desfășurate de Institut.

În scopul consolidării strategiei instituționale de educație și formare în domeniul drepturilor omului (ne referim la programe de educație, cursuri de formare, concursuri, stagii de practică), Institutul a avansat, pe parcursul anului 2025, următoarele direcții de acțiune:

- extinderea și aprofundarea activităților de cercetare-documentare necesare pentru fundamentarea cursurilor și a programelor de educație și formare destinate beneficiarilor; ținând cont de complexitatea activităților de cercetare-documentare în domeniul drepturilor omului și de relevanța acestor activități în elaborarea cursurilor de formare și a programelor educaționale, Institutul s-a raportat atât la recomandările naționale cât și la cele europene și internaționale.
- reconfigurarea mijloacelor, instrumentelor, metodelor necesare organizării și susținerii cursurilor/programelor de formare în scopul eficientizării activității de educație și formare și al dialogului dintre formator și beneficiari prin: diversificarea platformelor utilizate, a formelor de elaborare și prezentare a cursurilor de formare (suport de curs, suport-prezentare, prelegere prin utilizarea publicațiilor și/sau a paginii web a Institutului etc.), precum și implementarea sistemului de feedback în relația dintre formator și beneficiari, în scopul cuantificării calității programelor de educație și formare și al identificării de posibile acțiuni comune viitoare;
- elaborarea de cursuri de formare și programe de educație ca urmare a mandatului Institutului; prin activitatea de cercetare se fundamentează materialele și cursurile de suport în domeniul formării și educației pentru drepturile omului sprijinindu-se participarea reprezentanților Institutului la evenimente internaționale (seminarii, conferințe, mese rotunde) în cadrul cărora se dezbate tematici din domeniul drepturilor omului. De asemenea, prin evenimentele la care participă și prin informațiile obținute Institutul sintetizează și identifică provocările relevante pentru domeniul drepturilor omului;
- consolidarea colaborării cu mediul universitar prin extinderea programelor de educație și formare destinate tinerilor; Institutul a urmărit să flexibilizeze aceste programe adresate atât tinerilor juriști, cât și studenților, prin intermediul stagiilor de practică oferite de Institut, inclusiv pentru studenți ai Facultății de Drept din cadrul Academiei de Studii Economice și ai programului masteral Security and Diplomacy din cadrul Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative, pentru

studenții anului III ai Facultății de Drept din cadrul Universității „Titu Maiorescu”, precum și pentru studenții membri ai Asociației studenților în drept și ai tinerilor juriști – ELSA România, ai Facultății de Științe Politice din cadrul Universității din București și ai Facultății de Drept din cadrul Universității Româno-Americane;

- consolidarea colaborării cu mediul preuniversitar prin valorificarea oportunităților de educație și formare corespunzătoare nevoilor cadrelor didactice și ale elevilor, dar și organizarea de activități educative privind tematici specifice în domeniul drepturilor omului; în acest sens, Institutul a susținut cursul de formare „Rolul și activitatea Institutului din perspectiva instituțiilor naționale de drepturile omului” pentru elevii Liceului Teoretic „Ion Constantin Brătianu” din Hațeg; a organizat cursuri și sesiuni de formare prin intermediul Centrului Regional de Resurse pentru Educație Civică și American Corner Bacău; a desfășurat activități educative cu elevii Colegiului Național „Spiru Haret” cu prilejul Zilei Europene Împotriva Discriminării Persoanelor cu Dizabilități; a susținut un curs de formare pentru elevii Școlii Internaționale „Mark Twain” în cadrul Proiectului de cercetare „Pace și Incluziune”; a desfășurat o acțiune educativă privind promovarea respectului pentru drepturile și libertățile fundamentale în rândul tinerilor, organizată cu ocazia vizitei la sediul Institutului a unui grup de elevi ai Liceului Teoretic „Ion Constantin Brătianu” din Hațeg, în cadrul Proiectului educațional „Curajul respectului – Liceenii aleg echilibrul!”;
- consolidarea colaborării interinstituționale prin adaptarea structurii și conținutului științific al cursurilor de formare și programelor de educație la solicitările beneficiarilor și ale partenerilor instituționali; în acest sens, Institutul a organizat cursuri de formare particularizate pentru personalul Ministerului Afacerilor Interne, în cadrul Centrului Multifuncțional de Pregătire Schengen din Ploiești, pentru personalul Poliției de Frontieră Române, precum și pentru compania ROMGAZ S.A.

Activitatea desfășurată de Sectorul formare și pregătire a specialiștilor. Criterii de identificare și selectare a tematicilor și problematicile analizate

Venind în sprijinul cerințelor de educație și formare ale beneficiarilor, Institutul abordează activitatea desfășurată de Sectorul Formare într-o manieră flexibilă, prin elaborarea unor cursuri și programe educaționale adaptate grupurilor țintă. Instrumentele de lucru utilizate (cursuri, prezentări, chestionare de feedback) se realizează ținând cont de dinamica socială, de provocările existente și emergente în domeniul drepturilor omului la nivel național și internațional și de exigențele identificate în rândul beneficiarilor cursurilor de formare. Ținând cont de nevoile individuale și de grup ale cursanților, cursurile sunt adaptate și particularizate în funcție de subiectul abordat și de solicitările beneficiarilor.

Criteriile de identificare și selectare a tematicilor abordate în cursurile de formare/programele educaționale vizează în special:

- relevanța temelor prin raportare la contextul juridic, socio-politic internațional și național (sesiunile de formare furnizate de Institut au avut ca scop familiarizarea publicului larg în privința unor problematici care produc repercusiuni directe asupra drepturilor și libertăților cetățenești precum: dreptul la viață, dreptul la libertate și siguranță personală, dreptul la liberă exprimare, libertatea de circulație, dreptul la un proces echitabil, dreptul la muncă, dreptul la sănătate, dreptul la un nivel de trai

decent, dreptul la condiții de muncă echitabile, egalitate și nediscriminare, dreptul popoarelor de a dispune de ele însele, dreptul la dezvoltare, dreptul la dezvoltare durabilă, dreptul la un mediu sănătos);

- actualitatea temelor: au fost abordate subiecte care sunt în atenția comunității internaționale, naționale și regional-europene: din perspectiva modificărilor legislative sau procedurale, instituționale propuse de factorii decidenți și a recomandărilor instituțiilor naționale, societății civile, instituțiilor pentru drepturile omului și apărătorilor drepturilor omului. Institutul a promovat valorile umaniste toleranța, egalitatea și nediscriminarea din perspectiva limitărilor și restricționărilor drepturilor și libertăților fundamentale. De asemenea, a prezentat beneficiarilor modul de organizare și funcționare a instituțiilor internaționale și regional-europene cu competențe și atribuții în domeniul drepturilor omului; În structura și tematica cursurilor au fost integrate teme precum protecția femeilor împotriva violenței și hărțuirii, combaterea discriminării rasiale, promovarea drepturilor romilor, drepturile persoanelor cu dizabilități, drepturile refugiaților ucraineni, precum și implicațiile inteligenței artificiale asupra demnității umane.
- temele din cadrul cursurilor și sesiunilor de formare au fost abordate din perspectivă transdisciplinară fiind integrate elemente circumscrise și unor domenii de studiu adiacente drepturilor omului (cu titlu de exemplu, sesiunile de formare oferite de Institut partenerilor instituționali au inclus atât informații din domeniul juridic – analiză de instrumente juridice relevante în domeniul drepturilor omului și analiză de documente jurisprudențiale – cât și informații din domeniul filosofic sau sociologic – elemente privind teoria dreptului natural; de asemenea, în activitățile dedicate vârstnicilor, dizabilității sau mediului educațional au fost valorificate și perspective psihologice, sociale, educaționale și culturale);
- internaționalitatea temelor vizează faptul că subiectele abordate în cadrul sesiunilor de formare sunt elaborate ca urmare a colaborărilor Institutului cu organizații europene și internaționale care activează în domeniul drepturilor omului; sesiunile de formare integrează studii, rapoarte și cercetări ale organismelor internaționale cu care Institutul colaborează atât în cadrul unor webminării organizate de acestea, cât și din prisma resurselor puse la dispoziție Institutului (de exemplu ENNHRI și FRA).
- caracterul praxiologic al temelor este evidențiat prin faptul că, în cadrul sesiunilor de formare, reprezentanții Institutului au oferit modele concrete de acțiune pentru transpunerea informațiilor teoretice transmise (exemplificând, sesiunile de formare privitoare la drepturile fundamentale ale omului în raport cu activitatea Poliției de Frontieră au expus atât informații derivate din teoria generală a drepturilor omului, cât și studii de caz în care au fost evidențiate regulile de aplicare a informațiilor teoretice transmise; în mod similar, sesiunile privind drepturile persoanelor cu dizabilități, combaterea violenței împotriva femeilor sau drepturile copiilor au inclus aplicații și exemple concrete adaptate grupurilor-țintă).
- în dezvoltarea și aplicarea strategiei de educație și formare elaborată de Institut au fost avute în vedere instrumente juridice și mecanisme internaționale, regionale și naționale privitoare la instituțiile naționale pentru drepturile omului și la apărătorii drepturilor omului. Activitatea de formare a vizat următoarele arii de interes:

- promovarea și protejarea valorilor umaniste (toleranță, solidaritate, egalitate, libertate, nediscriminare), precum și modelarea tiparelor mentale și comportamentale ale indivizilor;
- drepturile persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile (în special copii, femei, persoane cu dizabilități, persoane vârstnice, refugiați și migranți);
- raportul drepturi-obligații-responsabilități și diferența dintre uzul (emolumentul) dreptului și abuzul de drept.

Integrarea cursurilor de formare și a programelor educaționale în ariile tematice ale Institutului

Flexibilitatea, universalitatea și deschiderea reprezintă principiile care orientează activitatea Sectorului de formare și pregătire a specialiștilor, în relația cu publicul larg oferta de formare a Institutului distingându-se prin:

- caracterul incluziv și amplă adresabilitate – în sfera beneficiarilor programelor de educație și formare dezvoltate de Institut incluzându-se:
 - ✓ persoane aparținând grupurilor vulnerabile (copii și tineri, femei, persoane aparținând minorităților, refugiați și migranți, persoane cu dizabilități, persoane vârstnice etc.);
 - ✓ actori relevanți cu rol în realizarea procesului educațional (cadre didactice, consilieri școlari, personal administrativ);
 - ✓ factori decizionali (personalul din cadrul autorităților și instituțiilor publice cu atribuții decizionale și de control);
 - ✓ specialiști din cadrul instituțiilor cu atribuții în domeniul drepturilor omului;
- elaborarea de suporturi de curs adaptate la cerințele beneficiarilor;
- elaborarea cursurilor de formare și selectarea tematicilor prin valorificarea activităților premergătoare de cercetare, informare și documentare.

Categorii de beneficiari: Copii și tineri

Luând în considerare faptul că programele educaționale și cursurile de formare realizate de Institut au ca obiectiv central modelarea și transformarea personalității umane în scopul creării unei culturi a drepturilor omului, în concordanță cu prevederile Declarației Universale a Drepturilor Omului, ale Convenției ONU cu privire la drepturile copilului, precum și cu obiectivele stabilite de Consiliul Europei și de Uniunea Europeană în domeniul educației pentru drepturile omului, categoria copiilor și tinerilor ocupă un loc esențial în activitățile educaționale ale Institutului.

În realizarea programelor de educație și a cursurilor de formare destinate copiilor și tinerilor, Institutul a avut în vedere trei obiective majore: (1) transmiterea informațiilor teoretice privitoare la problematicile actuale în materia drepturilor omului; (2) identificarea modelelor de aplicare practică a informațiilor transmise, prin raportare la cazuri concrete; (3) dezvoltarea personalității umane prin interiorizarea valorilor umaniste. Totodată în conținutul suporturilor de curs a fost integrată și promovarea obiectivelor dezvoltării

durabile ale Agendei 2030, în special Obiectivul 4 privind educația de calitate , Obiectivul 5-egalitatea de gen și Obiectivul 16 privind pacea, justiția și instituțiile eficiente.

Instrumentele didactice prin care au fost concretizate obiectivele programelor educaționale și ale cursurilor de formare constau în prelegeri, prezentări, dialog interactiv, dezbateri și activități de conștientizare. Tematicile abordate în cadrul cursurilor de formare și programelor educaționale adresate copiilor și tinerilor au vizat, printre altele, dreptul la educație, drepturile copilului în sistemul judiciar, combaterea discriminării, respectarea drepturilor persoanelor cu dizabilități, protecția femeilor împotriva violenței și hărțuirii, cultivarea valorilor toleranței și ale solidarității, precum și abordarea problematicii demnității umane în raport cu noile tehnologii.

În această categorie se înscriu, între altele, cursul de formare „Rolul și activitatea Institutului din perspectiva instituțiilor naționale de drepturile omului”, susținut pentru elevii Liceului Teoretic „Ion Constantin Brătianu” din Hațeg; sesiunea de formare „Drepturile copiilor în sistemul judiciar românesc. Reprezentarea copiilor în procesul judiciar în România. Răspunderea copiilor în Codul Civil actual. Răspunderea minorilor în Dreptul Penal”; sesiunea de formare „Protecția femeilor. Combaterea violenței și a hărțuirii împotriva femeilor”; sesiunea de formare „Educația – mijloc de promovare a drepturilor omului”; campania „United in Action Against Racism – Să sprijinim adevăratele victime ale oprimării și abuzurilor!”; activitatea consacrată Zilei internaționale a romilor; cursul susținut pentru elevii Școlii Internaționale „Mark Twain” în cadrul Proiectului de cercetare „Pace și Incluziune”; acțiunile educative organizate cu participarea elevilor Colegiului Național „Spiru Haret” cu prilejul Zilei Europene Împotriva Discriminării Persoanelor cu Dizabilități; lansarea concursului de eseuri cu tema „Inteligența artificială și demnitatea umană: între progres și valori fundamentale” (noiembrie-decembrie 2025); campania „O lume fără discriminare și intoleranță”, activitate educativă organizată cu ocazia vizitei elevilor Liceului Teoretic „Ion Constantin Brătianu” din Hațeg la sediul Institutului, precum și sesiunea de formare cu tema „Promovarea și cultivarea respectului pentru persoanele cu dizabilități”.

Tot în categoria activităților educaționale destinate copiilor și tinerilor se numără și participarea Institutului la etapa națională a Olimpiadei de științe socio-umane, organizată de Ministerul Educației și Cercetării la Cluj-Napoca (23–27 aprilie 2025), precum și etapa națională a concursului „Democrație și Toleranță”, organizată de Ministerul Educației și Cercetării în parteneriat cu Inspectoratul Școlar Județean Bacău (26–29 iulie 2025).

Totodată, în categoria activităților educaționale destinate copiilor și tinerilor se înscriu și stagiile de practică organizate de Institut, care au reprezentat un instrument relevant pentru aprofundarea cunoștințelor teoretice și dezvoltarea competențelor practice în domeniul drepturilor omului. Institutul Român pentru Drepturile Omului a organizat, în perioada 17 martie – 16 mai 2025, un stagiul de practică destinat studenților din anii I, II și IV ai Facultății de Drept din cadrul Academiei de Studii Economice, precum și studenților înscriși la programul masteral „Security and Diplomacy” din cadrul Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative. De asemenea, în perioada 30 iunie – 26 iulie 2025, Institutul a desfășurat un stagiul de practică pentru studenții anului III ai Facultății de Drept din cadrul Universității „Titu Maiorescu”. Aceste activități au contribuit la familiarizarea participanților cu mecanismele de protecție a drepturilor omului, la dezvoltarea unei perspective aplicate asupra acestui domeniu și la formarea unei culturi juridice orientate spre respectarea valorilor fundamentale.

Femei

Problematica egalității de gen și tematicile adiacente acesteia – nediscriminarea și combaterea violenței împotriva femeilor – au fost integrate în toate programele educaționale și sesiunile de formare organizate de Institut. Sesiunile adresate copiilor și tinerilor (inclusiv stagiile de practică sau seminariile de profil), precum și programele de formare destinate partenerilor instituționali au analizat fenomenul discriminării pe bază de gen din perspectivă intersecțională, prin evaluarea tuturor implicațiilor generate de acest fenomen.

De asemenea, au fost evidențiate evoluțiile legislative în domeniul hărțuirii la locul de muncă și abordată problematica discriminării în funcție de criteriul de gen – acesta constituind un subiect particular al cursurilor de formare. Intrarea în vigoare a Legii nr. 167/2020 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, precum și pentru completarea art. 6 din Legea nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați a impus dezvoltarea unei strategii de promovare a dispozițiilor legislative, astfel încât să fie asigurată diseminarea în rândul publicului larg a normelor privind prevenirea și combaterea hărțuirii morale la locul de muncă.

Institutul, prin sesiunile de formare, a urmărit accesibilizarea dispozițiilor legale în materie. Elementele privitoare la prevenirea și combaterea hărțuirii morale la locul de muncă au fost inserate în programele educaționale și sesiunile de formare ale Institutului, urmărind promovarea drepturilor femeilor.

În anul 2025, această dimensiune a fost concretizată în mod special prin sesiunea de formare „Protecția femeilor. Combaterea violenței și a hărțuirii împotriva femeilor”; prin dezbaterea „Prevenție și sprijin pentru dreptul fiecărei femei la o viață fără violență” organizată de Institut în parteneriat cu Asociația ANAIS și Fundația Dr. Max; precum și prin lansarea Campaniei naționale „Uniți împotriva violenței digitale la adresa femeilor!”, inițiată de Institutul Român pentru Drepturile Omului împreună cu Asociația ANAIS și Fundația Dr. Max, în perioada 25 noiembrie – 10 decembrie 2025, în contextul Campaniei ONU a celor 16 zile de activism pentru combaterea violenței.

Vârstnici

Vulnerabilitățile persoanelor vârstnice impun o abordare complexă a direcțiilor de acțiune proiectate în domeniul protecției și promovării drepturilor omului. Conștientizarea particularităților adiacente exercitării drepturilor persoanelor vârstnice și necesitatea sensibilizării personalului specializat în relaționarea cu vârstnicii la problematicile specifice acestei categorii sociale au constituit un punct de reper în elaborarea sesiunilor de formare și a programelor educaționale ale Institutului.

Institutul a rămas ancorat în evoluțiile actuale privind protecția drepturilor persoanelor vârstnice prin participarea la evenimente și inițiative relevante la nivel național și european, precum proiectul AGE THEA – „On Stage in the Golden Age: Theatre for Healthy Ageing”, cofinanțat prin Programul Erasmus+, în cadrul căruia au fost prezentate instrumente inovative privind promovarea îmbătrânirii active, programe de formare pentru specialiști și metode participative dedicate persoanelor vârstnice, inclusiv pentru cele afectate de afecțiuni neurodegenerative. De asemenea, participarea la Conferința Națională

„Să creștem generații sănătoase – Radiografia echilibrului și a stării de bine în rândul tinerilor din România”, precum și la alte evenimente dedicate problematicii sănătății și neurodegenerării, a contribuit la conturarea unei perspective integrate asupra relației dintre sănătate, bunăstare și exercitarea drepturilor fundamentale. Drepturile categoriei vulnerabile a persoanelor vârstnice au fost abordate transversal în cadrul activităților de formare, în special în corelație cu tematici precum nediscriminarea, accesul la servicii și protecția socială. Experiența acumulată a fost valorificată în procesul de adaptare și dezvoltare a programelor educaționale ale Institutului, în vederea răspunderii adecvate la nevoile specifice acestei categorii de beneficiari.

Persoane cu dizabilități

Activitățile de formare având ca temă drepturile persoanelor cu dizabilități au fost dezvoltate în conformitate cu standardele internaționale relevante, în special Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, precum și în corelație cu cadrul național de politici publice, reprezentat de Strategia națională privind drepturile persoanelor cu dizabilități „O Românie echitabilă” 2022–2027, document programatic care operaționalizează implementarea Convenției la nivel național.

Sesiunile de formare au aplicat o abordare deductivă (constând în viziunea de la general la particular asupra aspectelor dezbătute) a problematicii drepturilor omului, debutând cu elemente introductive de teorie generală (constând în conceptualizarea noțiunilor, principiilor și direcțiilor teoretice aferente studierii drepturilor omului) și expunând particularități ale drepturilor persoanelor cu dizabilități (de la discriminarea persoanelor cu dizabilități, la integrarea acestora în societate prin asigurarea participării la viața comunității, a egalității de șanse și a incluziunii).

Sesiunile de formare au reunit elemente teoretice și aplicații practice, criteriul dizabilității fiind urmărit în baza a două coordonate: (1) cultivarea conduitei, atitudinilor, valorilor pe care trebuie să le internalizeze, din perspectiva teoriei drepturilor omului, personalul exercitând atribuții de serviciu în relație cu persoanele cu dizabilități; (2) asigurarea, în favoarea persoanelor cu dizabilități, a suportului necesar conștientizării și exercitării drepturilor lor prin implementarea unei abordări bazate pe drepturile omului.

În cadrul sesiunilor de formare, formatorii Institutului au explicat participanților avantajele aplicării unei abordări bazate pe drepturile omului în evaluarea fenomenului discriminării persoanelor cu dizabilități. În mod concret, au fost identificate și expuse atributele esențiale în funcție de care sunt elaborate și orientate politicile și programele destinate promovării și respectării drepturilor persoanelor cu dizabilități către obiectivul principal al îndeplinirii drepturilor omului.

Institutul a participat la sesiunea de instruire „Monitorizarea implementării Convenției ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități în România”, eveniment organizat de Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități (ANPDPD), în calitate de mecanism de coordonare pentru implementarea Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități, cu asistență tehnică din partea Băncii Mondiale.

De asemenea, Institutul Român pentru Drepturile Omului a fost implicat în atelierul de lucru organizat de ANPDPD în vederea finalizării Raportului de monitorizare a

implementării Strategiei naționale privind drepturile persoanelor cu dizabilități „O Românie echitabilă” 2022–2027, care a reunit reprezentanți ai punctelor focale privind implementarea Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități.

Institutul Român pentru Drepturile Omului a desfășurat la Colegiul Național „Spiru Haret” prima sesiune de formare din cadrul Campaniei de conștientizare cu privire la drepturile persoanelor cu dizabilități de a trăi în comunitate, de a munci, precum și la beneficiile educației incluzive și ale respectării drepturilor omului pentru toți „Respectăm diferențele, celebrăm abilitățile!”. Aceasta a fost organizată împreună cu Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități (ANPDPD) și Consiliul Național al Dizabilității din România (CNDR). Printr-un efort comun, Institutul a urmărit să dezvolte nivelul de conștientizare în rândul viitorilor adulți privind importanța respectării drepturilor persoanelor cu dizabilități și a demnității acestora, precum și necesitatea promovării incluziunii și a oportunităților egale, eliminarea prejudecăților și asumarea valorilor umaniste (respect, empatie, solidaritate). Activitatea a vizat consolidarea respectului pentru demnitatea umană și drepturile persoanelor cu dizabilități, creșterea gradului de conștientizare a rolului fiecărui participant în promovarea și protejarea acestor drepturi, evidențierea importanței incluziunii sociale, combaterea prejudecăților și cultivarea valorilor umaniste – respectul, empatia și solidaritatea. De asemenea, activitatea a avut ca scop încurajarea atitudinilor pozitive și familiarizarea participanților cu experiențele și contribuțiile persoanelor cu dizabilități implicate activ în viața comunității. A doua sesiune de formare din cadrul Campaniei „Respectăm diferențele, celebrăm abilitățile”, a avut loc la Școala Gimnazială „Mihai Eminescu” din Ghermănești, județul Ilfov. În cadrul acesteia au fost promovate drepturile persoanelor cu dizabilități de a trăi în comunitate, de a munci, precum și beneficiile educației incluzive și ale respectării drepturilor omului pentru toți prin adoptarea unor atitudini pozitive. Cu acest prilej, participanții au avut ocazia de a cunoaște persoane cu dizabilități care participă activ în societate.

În aceeași arie tematică se înscrie și sesiunea de formare cu tema „Promovarea și cultivarea respectului pentru persoanele cu dizabilități”, susținută pentru elevii și cadrele didactice din liceele și școlile din cadrul Centrului Regional de Resurse pentru Educație Civică și American Corner Bacău.

În cadrul Conferinței Anuale a Drepturilor Omului „Accesibilizare – test real al respectului pentru drepturile omului”, organizată de Institut în parteneriat cu Comisia pentru Drepturile Omului, Egalitate de Șanse, Culte și Minorități din Senatul României, ANPDPD și CNDR a fost evidențiată contribuția valoroasă pe care persoanele cu dizabilități o pot aduce în comunitate și prin lansarea campaniei de conștientizare „Persoanele cu dizabilități, creatoare de frumos!”, organizată în perioada 1-30 decembrie 2025, în parteneriat cu Asociația Națională pentru Copii și Adulți cu Autism din România (ANCAAR).

Prin ansamblul acestor activități, Institutul a contribuit la promovarea unei abordări integrate și coerente a drepturilor persoanelor cu dizabilități, în concordanță cu standardele internaționale și cu obiectivele strategice asumate la nivel național.

Nediscriminarea

Problematica nediscriminării a reprezentat una dintre ariile tematice centrale ale activității Sectorului Formare. Aceasta a fost integrată atât în cursurile și sesiunile de

formare adresate elevilor, cadrelor didactice și specialiștilor, cât și în campaniile și activitățile de informare și conștientizare desfășurate pe parcursul anului 2025.

În această arie s-au înscris campania „United in Action Against Racism – Să sprijinim adevăratele victime ale oprimării și abuzurilor!”, activitatea consacrată Zilei internaționale a romilor, acțiunile educative organizate cu prilejul Zilei Europene Împotriva Discriminării Persoanelor cu Dizabilități, campania „O lume fără discriminare și intoleranță”, cursurile și sesiunile de formare privind promovarea respectului pentru persoanele cu dizabilități ca parte a campaniei „Respectăm diferențele, celebrăm abilitățile!”, precum și activitățile consacrate participării active a persoanelor cu dizabilități și combaterii stereotipurilor.

Migrație și azil

Tematica migrației și azilului a fost abordată în activitatea Sectorului Formare atât prin referințe inserate în cursurile generale privind drepturile omului și nediscriminarea, cât și prin participarea Institutului la activități de cooperare și diseminare relevante pentru protecția refugiaților și a resortisanților țărilor terțe.

În această arie tematică se înscrie seminarul „Rolul autorităților publice și cooperarea în sprijinirea refugiaților ucraineni din România”, organizat de Asociația Novapolis – Centrul de Analize și Inițiative pentru Dezvoltare și Diakonie Katastrophenhilfe, în cadrul proiectului „ConstantaAID4Ukrainians: Ajutor pentru refugiații ucraineni și resortisanții țărilor terțe (RTT) din Constanța și regiunea de Sud-Est”, prilej cu care a fost prezentat și „Ghidul practic privind hărțuirea morală la locul de muncă”, realizat în parteneriat de Institutul Român pentru Drepturile Omului cu Agenția Națională pentru Egalitate de Șanse, Asociația Novapolis și tradus în limba ucraineană de către Centrul Roua.

Accesul la justiție

Accesul la justiție a constituit o componentă importantă a programelor de formare și educație ale Institutului, în special în raport cu drepturile copilului, răspunderea minorilor, dreptul la un proces echitabil, precum și cunoașterea mecanismelor naționale și internaționale de protecție a drepturilor omului.

În această arie s-a înscris în mod deosebit sesiunea de formare „Drepturile copiilor în sistemul judiciar românesc. Reprezentarea copiilor în procesul judiciar în România. Răspunderea copiilor în Codul Civil actual. Răspunderea minorilor în Dreptul Penal” precum și activitățile de practică desfășurate pentru studenții facultăților de drept și științe politice, prin care au fost familiarizați cu cadrul instituțional și mecanismele relevante pentru protecția drepturilor fundamentale.

Cadre didactice, consilieri școlari, personal administrativ

Conștientizând că promovarea și respectarea drepturilor copiilor și tinerilor sunt posibile prin realizarea de sesiuni de formare destinate persoanelor aflate în permanentă

interacțiune cu tinerii și copiii (ne referim în principal la cadre didactice, consilieri școlari, personal administrativ), Institutul a răspuns acestor nevoi de formare.

În acest sens, un loc important l-au ocupat sesiunile de formare organizate în parteneriat cu Casa Corpului Didactic „Grigore Tăbăcaru” Bacău, prin Centrul Regional de Resurse pentru Educație Civică și American Corner Bacău, respectiv: „Drepturile copiilor în sistemul judiciar românesc. Reprezentarea copiilor în procesul judiciar în România. Răspunderea copiilor în Codul Civil actual. Răspunderea minorilor în Dreptul Penal”, „Protecția femeilor. Combaterea violenței și a hărțuirii împotriva femeilor”, „Educația – mijloc de promovare a drepturilor omului”, precum și sesiunea „Promovarea și cultivarea respectului pentru persoanele cu dizabilități”. Acestea au fost adresate atât elevilor, cât și cadrelor didactice, contribuind la consolidarea unei culturi instituționale a respectului față de drepturile omului în mediul școlar.

De asemenea, în cadrul activităților educaționale și campaniilor derulate de Institut pe parcursul anului 2025, cadrele didactice au fost implicate ca parteneri esențiali în diseminarea mesajelor privind combaterea discriminării, promovarea egalității, respectarea drepturilor persoanelor cu dizabilități, asigurarea accesibilității și a implicării acestora în viața societății.

Alte activități cu caracter educativ: Programe educaționale

În anul 2025, Institutul Român pentru Drepturile Omului a desfășurat o serie de programe educaționale și activități de conștientizare adresate în special elevilor, tinerilor și cadrelor didactice, în scopul promovării unei culturi a drepturilor omului și al însușirii valorilor umaniste.

În această categorie se înscriu: cursul de formare „Rolul și activitatea Institutului Român pentru Drepturile Omului din perspectiva instituțiilor naționale pentru drepturile omului”, susținut pentru elevii Liceului Teoretic „Ion Constantin Brătianu” din Hațeg; campania „United in Action Against Racism – Să sprijinim adevăratele victime ale oprimirii și abuzurilor!”; evenimentul consacrat Zilei internaționale a romilor, prin promovarea în rândul partenerilor și colaboratorilor Institutului, în special în rândul tinerilor, a unor materiale anti-discriminare privind drepturile romilor și provocările cu care aceștia se confruntă în societate; cursul de formare susținut pentru elevii Școlii Internaționale „Mark Twain”, în cadrul Proiectului de cercetare „Pace și Incluziune” (28 aprilie 2025), care s-a înscris în linia activităților educaționale dedicate promovării valorilor incluziunii, nediscriminării și respectului pentru diversitate. Activitatea a avut ca obiectiv dezvoltarea nivelului de conștientizare în rândul participanților asupra importanței culturii păcii și a dialogului intercultural, prin abordarea unor teme specifice drepturilor omului, adaptate contextului educațional. Prin caracterul său aplicat, sesiunea a contribuit la consolidarea competențelor civice și la formarea unor atitudini conforme valorilor unei societăți democratice; activitățile educative organizate cu participarea elevilor Colegiului Național „Spiru Haret” cu prilejul Zilei Europene Împotriva Discriminării Persoanelor cu Dizabilități; lansarea concursului de eseuri cu tema „Inteligența artificială și demnitatea umană: progres și valori fundamentale”; lansarea campaniei „Respectăm diferențele, celebrăm abilitățile!”; campania „O lume fără discriminare și intoleranță”; activitatea educativă organizată cu ocazia vizitei elevilor Liceului Teoretic „Ion Constantin Brătianu” din Hațeg la sediul Institutului; lansarea campaniei naționale „Uniți împotriva violenței digitale la adresa

femeilor!"; lansarea Concursului național de creativitate didactică în domeniul materialelor educaționale pentru drepturile omului, democrație și o cultură a păcii în învățământul preuniversitar, ediția a XIII-a; campania de conștientizare privind participarea activă a persoanelor cu dizabilități „Persoanele cu dizabilități, creatoare de frumos!"; precum și Conferința Anuală a Drepturilor Omului „Accesibilizare – test real al respectului pentru drepturile omului”.

Cursuri/Sesiuni de formare

La data de 30 ianuarie 2025, Institutul Român pentru Drepturile Omului a susținut sesiunea de formare cu tema „Drepturile copiilor în sistemul judiciar românesc”, derulată în colaborare cu Casa Corpului Didactic „Grigore Tăbăcaru” Bacău, prin Centrul Regional de Resurse pentru Educație Civică și American Corner Bacău, la care au participat 667 de elevi și 55 de cadre didactice din unități de învățământ din județul Bacău. Activitatea a vizat familiarizarea participanților cu principiile fundamentale privind protecția drepturilor copilului în sistemul judiciar, în special interesul superior al minorului, precum și cu aspecte privind răspunderea civilă și penală a minorilor. Prin abordarea integrată a componentelor teoretice și practice, sesiunea a urmărit dezvoltarea nivelului de conștientizare juridică, încurajarea asumării responsabilităților și formarea unor comportamente conforme valorilor statului de drept, contribuind totodată la consolidarea rolului educației în promovarea culturii drepturilor omului în rândul tinerilor.

De asemenea, la data de 14 februarie 2025, Institutul a susținut sesiunea de formare cu tema „*Protecția femeilor. Combaterea violenței și a hărțuirii împotriva femeilor*”, destinată elevilor și cadrelor didactice din liceele și școlile din cadrul Centrului Regional de Resurse pentru Educație Civică și American Corner Bacău: Colegiul Național „Vasile Alecsandri”, Liceul Teoretic „Henri Coandă”, Colegiul Național „Ferdinand I”, Colegiul Național Catolic „Sfântul Iosif”, Colegiul Național Pedagogic „Ștefan cel Mare”, Colegiul „Mihai Eminescu”, Colegiul Economic „Ion Ghica” din Bacău, Colegiul Național „Dimitrie Cantemir” din Onești, Colegiul Național „Grigore Moisil” Onești, Colegiul Tehnic „Dimitri Ghica” din Comănești și Liceul Teoretic „Spiru Haret” din Moinești. Prin această sesiune, Institutul a urmărit sensibilizarea participanților cu privire la gravitatea fenomenelor de violență și hărțuire împotriva femeilor, promovarea egalității de șanse și a respectului pentru demnitatea umană, precum și familiarizarea publicului tânăr cu normele relevante în materie.

În același context, la 14 februarie 2025, Institutul a susținut sesiunea de formare cu tema „*Drepturile omului din perspectiva personalului Ministerului Afacerilor Interne*”, organizată la Centrul Multifuncțional de Pregătire Schengen din Ploiești. Activitatea s-a înscris în demersurile de formare profesională adresate personalului instituțiilor publice cu atribuții în aplicarea legii, vizând consolidarea cunoștințelor privind normele și mecanismele de protecție a drepturilor omului, precum și dezvoltarea unei conduite profesionale bazate pe respectarea demnității umane, a legalității, a proporționalității și a nediscriminării.

În continuarea demersurilor de formare, IRDO a susținut, în data 11 martie 2025, sesiunea de formare „*Educația – mijloc de promovare a drepturilor omului*”, destinată elevilor și cadrelor didactice din liceele și școlile din cadrul Centrului Regional de Resurse pentru Educație Civică și American Corner Bacău: Colegiul Național „Vasile Alecsandri”, Colegiul Național „Ferdinand I”, Colegiul Național Catolic „Sfântul Iosif”, Colegiul

Național Pedagogic „Ștefan cel Mare”, Colegiul „Mihai Eminescu”, Colegiul Economic „Ion Ghica” din Bacău, Colegiul Național „Dimitrie Cantemir” din Onești și Liceul Teoretic „Spiru Haret” din Moinești. Sesiunea a pus accent pe rolul educației în formarea unei culturi a drepturilor omului, cultivarea valorilor umaniste și a principiilor egalității, toleranței și solidarității.

Cursul de formare „*Drepturile fundamentale ale omului în raport cu activitatea Poliției de Frontieră*” a fost susținut de Institutul Român pentru Drepturile Omului în data de 23 iulie 2025, furnizat ca urmare a solicitării primite din partea Poliției de Frontieră Română. Evenimentul a antrenat participarea personalului din cadrul Poliției de Frontieră Română, atât în mod fizic cât și în format online, și a fost dedicat inclusiv personalului din cadrul unor structuri teritoriale. Activitatea a avut ca obiective: furnizarea de informații privind drepturile și libertățile fundamentale, instrumente și mecanisme; cunoașterea evoluției istorice a drepturilor omului; cunoașterea documentelor internaționale importante în domeniul drepturilor omului și a instituțiilor menite să implementeze drepturile omului; sensibilizarea participanților cu privire la rolul important pe care îl au în promovarea și protejarea drepturilor omului; consolidarea respectului personalului din cadrul structurilor Poliției de Frontieră Române privind respectarea demnității umane și a drepturilor fundamentale; încurajarea dezvoltării de competențe care să permită aplicarea informațiilor în situații concrete; înțelegerea rolului drepturilor omului în societate; aplicarea drepturilor omului în activitățile de zi cu zi; comunicarea profesională cu membrii comunității; analiza unor cazuri, identificarea încălcării drepturilor omului; dezbaterile de problematice relative la drepturile omului. Totodată, au fost prezentate perspectivele ENNHRI și OSCE în relație cu provocările și dificultățile actuale în materia drepturilor omului, în special în ceea ce privește solidaritatea.

În data de 18 noiembrie 2025, Institutul Român pentru Drepturile Omului a organizat sesiunea de formare și conștientizare în domeniul promovării drepturilor fundamentale ale omului intitulată „*Companiile și drepturile omului*”, la solicitarea companiei ROMGAZ. Evenimentul a avut ca obiective furnizarea de informații privind drepturile și libertățile fundamentale ale omului, instrumente și mecanisme, evoluția istorică a drepturilor omului, documentele internaționale relevante în domeniul drepturilor omului și instituțiile menite să implementeze drepturile omului, precum și cunoașterea, înțelegerea și aplicarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale în raport cu sectorul energetic. Totodată, au fost abordate aspecte privind drepturile angajaților în companii, drepturile de mediu și generațiile viitoare, s-au dezbătut problematice referitoare la încurajarea dezvoltării de competențe care să permită aplicarea informațiilor în situații concrete, dar și înțelegerea rolului drepturilor omului în societate.

Stagii de practică

În anul 2025, Institutul Român pentru Drepturile Omului a continuat dezvoltarea componentei de formare practică destinate studenților și tinerilor interesați de domeniul drepturilor omului, prin organizarea mai multor stagii de practică.

Stagiul de practică desfășurat în perioada 17 martie – 16 mai 2025. În perioada 17 martie – 16 mai 2025, Institutul a organizat un stagiul de practică destinat studenților din anii I, II și IV ai Facultății de Drept din cadrul Academiei de Studii Economice, precum și studenților programului masteral „Security and Diplomacy” din cadrul Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative.

Tematica principală a stagiului a vizat *libertatea de exprimare și limitele acesteia în societățile democratice*, cu accent pe raportul dintre libertatea de exprimare și protecția altor drepturi fundamentale, precum *demnitatea umană, dreptul la viață privată și protecția împotriva discursului instigator la ură*.

Obiectivele stagiului au constat în:

- familiarizarea participanților cu cadrul juridic internațional, european și național în materia libertății de exprimare;
- dezvoltarea capacității de analiză critică a unor situații concrete privind discursul public, inclusiv în mediul online;
- înțelegerea mecanismelor de echilibrare între drepturi concurente;
- formarea unei perspective interdisciplinare asupra fenomenelor sociale relevante (discurs public, polarizare, dezinformare).

Activitățile desfășurate au inclus prelegeri tematice, analize de jurisprudență relevantă (în special din practica Curții Europene a Drepturilor Omului), studii de caz, dezbateri interactive și exerciții aplicative privind identificarea limitelor libertății de exprimare în diferite contexte sociale. De asemenea, participanții au fost implicați în activități de documentare și redactare pe teme de actualitate din domeniul drepturilor omului.

Stagiul de practică desfășurat în perioada 30 iunie – 26 iulie 2025. În perioada 30 iunie – 26 iulie 2025, Institutul a organizat un stagiul de practică pentru studenții anului III ai Facultății de Drept din cadrul Universității „Titu Maiorescu”.

Tematica abordată în cadrul acestui stagiul a fost centrată pe *combaterea discriminării și a fenomenului de bullying*, inclusiv în mediul educațional și în spațiul digital, fiind analizate implicațiile juridice, sociale și psihologice ale acestor fenomene.

Obiectivele stagiului au vizat:

- înțelegerea conceptelor de discriminare directă și indirectă, hărțuire și victimizare;
- familiarizarea cu cadrul normativ național și european privind egalitatea de șanse și nediscriminarea;
- dezvoltarea capacității de identificare a situațiilor de discriminare și a mecanismelor de protecție existente;
- conștientizarea impactului fenomenului de bullying asupra dezvoltării individuale și sociale.

Activitățile au inclus prezentări tematice, studii de caz inspirate din practică, simulări de situații concrete, dezbateri și exerciții de analiză a unor scenarii privind discriminarea și hărțuirea. De asemenea, participanții au fost încurajați să propună soluții și măsuri de prevenire și combatere a acestor fenomene, în concordanță cu principiile drepturilor omului.

Stagiul de practică desfășurat în perioada 10 – 22 noiembrie 2025. În perioada 10 – 22 noiembrie 2025, Institutul a organizat un stagiul de practică pentru studenții membri ai Asociației studenților în drept și ai tinerilor juriști – ELSA România, precum și pentru studenții Facultății de Științe Politice din cadrul Universității din București și ai Facultății de Drept din cadrul Universității Româno-Americane, în cadrul proiectului „Postuniversitaria”.

Tematica stagiului a fost orientată către *drepturile persoanelor cu dizabilități și promovarea incluziunii sociale*, în corelație cu marcarea Zilei internaționale de luptă împotriva fascismului și antisemitismului și cu campania „O lume fără discriminare și intoleranță”.

Obiectivele urmărite au fost:

- aprofundarea cunoștințelor privind drepturile persoanelor cu dizabilități și standardele internaționale în materie (în special Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități);
- dezvoltarea unei înțelegeri aplicate asupra conceptului de incluziune și a mecanismelor de combatere a discriminării;
- sensibilizarea participanților cu privire la importanța diversității și a respectării demnității umane;
- formarea unei atitudini proactive în promovarea drepturilor omului.

În cadrul stagiului, activitățile au inclus sesiuni de formare, prezentări tematice, dezbateri, exerciții interactive și implicarea directă a participanților în campanii de conștientizare desfășurate de Institut. De asemenea, studenții au avut ocazia să analizeze exemple concrete de bune practici în promovarea incluziunii sociale.

Prin aceste stagii, Institutul a urmărit familiarizarea participanților cu mecanismele instituționale de promovare și protecție a drepturilor omului, dezvoltarea unei înțelegeri aplicate asupra problematicilor actuale din domeniu și cultivarea interesului pentru activitatea instituțiilor cu atribuții în sfera drepturilor omului.

Concursuri:

Concursuri cu periodicitate anuală

În perioada 23–27 aprilie 2025, la Cluj-Napoca, s-a desfășurat etapa națională a *Olimpiadei de Științe Socio-Umane – disciplina Educație socială*. La această competiție au participat elevi din diferite unități de învățământ din țară.

Printre activitățile cu relevanță educațională competitivă se numără și etapa națională a *Concursului „Democrație și Toleranță”*, organizată de Ministerul Educației și Cercetării în parteneriat cu Inspectoratul Școlar Județean Bacău, desfășurată în perioada 26-29 iulie 2025, competiție care valorifică în mod direct educația civică, spiritul democratic și cultura toleranței în rândul elevilor.

Concursuri fără periodicitate

Concursul „Inteligența artificială și demnitatea umană: progres și valori fundamentale”

Institutul Român pentru Drepturile Omului a organizat în perioada noiembrie – decembrie 2025 concursul de eseuri cu tema *„Inteligența artificială și demnitatea umană: progres și valori fundamentale”*. Acesta a avut ca obiectiv promovarea respectării drepturilor și libertăților fundamentale în rândul copiilor și tinerilor oferindu-le totodată oportunitatea de a-și exprima punctele de vedere în privința unor subiecte precum inteligența artificială, demnitatea umană și valorile fundamentale.

Concursul a fost destinat elevilor de ciclu primar și gimnazial în scopul de a le încuraja creativitatea, spiritul critic și implicarea în explorarea temei propuse.

Concluzii

În anul 2025, activitățile desfășurate de Institutul Român pentru Drepturile Omului, precum și participarea la inițiative derulate în cooperare cu parteneri instituționali și organizații ale societății civile, au contribuit la consolidarea dimensiunii educative și de formare în domeniul drepturilor omului.

Diversitatea acestor activități a permis valorificarea unor contexte complementare de învățare și schimb de bune practici, facilitând atât adaptarea conținutului programelor de formare la dinamica socială actuală, cât și extinderea ariei tematice abordate în domeniul drepturilor omului. În acest cadru, experiența acumulată a fost integrată în mod constant în procesul de elaborare și actualizare a activităților de educație și formare.

Totodată, interacțiunea cu parteneri instituționali, organizații neguvernamentale și alți actori relevanți a contribuit la consolidarea cooperării interinstituționale și la dezvoltarea unei abordări interdisciplinare, esențiale pentru înțelegerea și abordarea eficientă a problematicilor actuale din domeniul drepturilor omului.

Prin aceste demersuri, Institutul a reușit să aprofundeze tematici emergente, precum combaterea discriminării rasiale, protecția refugiaților, prevenirea antisemitismului și fascismului, promovarea drepturilor femeilor și incluziunea persoanelor cu dizabilități, contribuind astfel la dezvoltarea unei culturi a drepturilor omului adaptate realităților contemporane.

III. DOCUMENTARE ȘI INFORMARE

În concordanță cu mandatul său legal și cu misiunea de a contribui la promovarea unei culturi a drepturilor omului în România, Institutului Român pentru Drepturile Omului îi revine rolul esențial de a furniza informații relevante și actualizate privind legislația națională și internațională, mecanismele regionale și universale de protecție a drepturilor fundamentale, precum și angajamentele asumate de România în domeniul drepturilor omului și a modului în care acestea sunt implementate. Acest demers informativ și formativ se concretizează, *inter alia*, prin redactarea și diseminarea revistei „Drepturile Omului” și prin accesul oferit publicului la Biblioteca Centrului de documentare și informare. Astfel, Institutul pune la dispoziție studii, cercetări, analize și rapoarte tematice esențiale care reflectă dinamica actuală a protecției drepturilor omului atât în plan național, cât și în context european și internațional. Prin acest demers editorial, Institutul urmărește promovarea unei mai bune cunoașteri a drepturilor omului și a înțelegerii mecanismelor de garantare a acestora pentru fiecare cetățean în parte, stimulând reflecția critică, cercetarea interdisciplinară și dialogul între diferiți actori implicați.

1. Publicații

Revista „Drepturile Omului”

Lansată în decembrie 1991, revista „Drepturile Omului” a Institutului Român pentru Drepturile Omului (IRDO) și-a construit, de-a lungul a peste trei decenii, un profil distinct în peisajul publicațiilor de specialitate din România. Cu o apariție constantă și o deschidere reală către abordările interdisciplinare, revista reunește studii, cercetări și analize elaborate de experți, cercetători și reprezentanți ai mediului academic, care explorează, dintr-o varietate de perspective, tematica drepturilor omului.

Temele abordate acoperă o paletă largă de subiecte relevante atât pentru dinamica internă a societății românești, cât și pentru dezbaterile internaționale contemporane privind protecția drepturilor fundamentale. Sunt vizate, printre altele, drepturile femeilor, ale copiilor și tinerilor, drepturile persoanelor aparținând categoriilor vulnerabile, egalitatea de șanse, combaterea discriminării, dreptul muncii, educația pentru o cultură a drepturilor omului, dezvoltarea durabilă, dreptul mediului și dreptul umanitar.

Un loc important în structura revistei îl ocupă secțiunile dedicate jurisprudenței recente a instanțelor europene – Curtea Europeană a Drepturilor Omului și Curtea de Justiție a Uniunii Europene – precum și recenziilor unor lucrări sau rapoarte internaționale de actualitate, menite să aducă în atenție evoluții doctrinare, legislative și instituționale relevante pentru domeniul protecției drepturilor omului.

Prin conținutul său, revista reflectă atât progresele înregistrate în respectarea drepturilor și libertăților fundamentale, cât și provocările persistente cu care se confruntă societățile contemporane în acest domeniu. În egală măsură, ea se adresează specialiștilor din instituțiile publice, organizațiilor neguvernamentale, mediului universitar și publicului larg interesat de înțelegerea profundă a mecanismelor juridice, etice și sociale prin care drepturile omului sunt garantate și promovate.

Revista „Drepturile Omului” este indexată în baze de date internaționale de prestigiu, precum *Central and Eastern European Online Library (CEEOL)*, *ERIH PLUS (European Reference Index for the Humanities and Social Sciences)*, *DOAJ (Directory of Open Access Journals)* și *HeinOnline*. Publicația este disponibilă în regim de open access, sub licența Creative Commons „Atribuire-Necomercial-Partajare în Condiții Identice”, facilitând astfel o circulație liberă a cunoașterii și o utilizare responsabilă a conținutului său în scopuri educative și de cercetare.

Primul număr al Revistei IRDO din anul 2025 a adus în prim-plan teme esențiale privind educația, noile tehnologii și drepturile fundamentale în era digitală. Articolele publicate reflectă preocuparea constantă pentru promovarea unui climat educațional favorabil gândirii critice, pentru integrarea valorilor umaniste în mediul online și pentru consolidarea conștiinței civice prin mijloace culturale și pedagogice.

Printre studiile incluse se remarcă: analiza dedicată cetățeniei digitale, în care sunt explorate competențele necesare pentru ca elevii și cetățenii să navigheze în mod responsabil spațiul digital; evidențierea necesității dezvoltării gândirii critice în fața provocărilor societății post-adevăr și a riscurilor de dezinformare; abordarea dimensiunii culturale prin analizarea aforismelor și umorului în diverse culturi, inclusiv în cea românească, ca forme subtile de reflecție asupra drepturilor omului; abordarea fenomenului victimizării secundare și măsurile care trebuie implementate pentru a o preveni, atât la nivel legislativ, cât și prin bune practici în sistemul de justiție penală.

În secțiunea de jurisprudență este prezentată hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza *Vlase c. României*, referitoare la obligațiile statului privind investigarea deceselor survenite în spitale, în lumina articolului 2 din Convenție.

Secțiunea de recenzii aduce în atenție două lucrări recente: Raportul *UNICEF – Perspective globale 2025*, care oferă o privire de ansamblu asupra modului în care sistemele naționale pot deveni mai reziliente în fața crizelor multiple, protejând copiii din întreaga lume; documentul *Către un Pact Ecologic European aliniat cu drepturile fundamentale* (FRA, 2025), care oferă o evaluare critică a modului în care politicile europene privind tranziția verde pot și trebuie să fie armonizate cu respectarea drepturilor fundamentale, în special ale grupurilor vulnerabile.

Al doilea număr al revistei IRDO din 2025 se concentrează asupra unor teme de actualitate, care reflectă tensiunile și transformările din societatea contemporană. Articolele reunite în acest număr explorează domenii precum libertatea de exprimare, educația pentru drepturile omului și libertatea religioasă, dintr-o perspectivă critică și bine ancorată în realitatea juridică și socială actuală.

Un articol complex analizează fenomenul SLAPP – procesele strategice împotriva participării publice – și impactul acestora asupra libertății de exprimare în Europa, în contextul noii directive UE privind protejarea vocilor critice. Educația pentru drepturile omului este abordată prin prisma inegalităților sistemice din România, fiind subliniate efectele sărăciei, abandonului școlar și lipsei de adaptare a sistemului educațional la realitățile socio-economice. În același număr este publicat un articol care examinează tensiunile dintre libertatea religioasă și libertatea de exprimare în jurisprudența CEDO, cu accent pe cauza *Bouton c. Franței* și posibila aplicare a unui dublu standard față de comunitățile religioase, în special cele creștine.

Secțiunea de jurisprudență include analiza deciziei CEDO în cauza *ND c. Elveției*, în care se evaluează lipsa de reacție adecvată a autorităților elvețiene în fața unui risc iminent asupra vieții reclamantei, expusă violențelor partenerului său. Cazul atrage atenția asupra necesității unor mecanisme naționale eficiente pentru prevenirea și incriminarea femicidului.

În partea de recenzii, sunt prezentate raportul *Drepturile romilor și ale nomazilor în 13 țări europene* (FRA, 2025), care scoate în evidență persistentele forme de discriminare structurală și studiul OSCE/ODIHR privind *Reconsiderarea libertății de gândire în epoca inteligenței artificiale*, care ridică întrebări esențiale despre autonomia mentală și drepturile cognitive în contextul neurotehnologiilor emergente.

Acest număr al revistei continuă demersul început de IRDO de a furniza analize pertinente și riguroase asupra evoluțiilor recente din domeniul drepturilor fundamentale, oferind cititorilor instrumente valoroase pentru reflecție și acțiune într-o societate democratică.

Rapoarte și contribuții

În cursul anului 2025, Institutul Român pentru Drepturile Omului a continuat să își consolideze rolul de actor activ în cadrul rețelelor internaționale de cooperare în domeniul drepturilor omului, prin elaborarea și transmiterea de contribuții, analize și răspunsuri la numeroase chestionare și procese de evaluare inițiate de organizații europene și internaționale.

Astfel, IRDO a participat la elaborarea *Raportului ENNHRI privind statul de drept și drepturile omului*, precum și la contribuțiile aferente *Raportului privind statul de drept al Uniunii Europene*, transmis Comisiei Europene. De asemenea, Institutul a furnizat informații relevante în cadrul proceselor de evaluare strategică derulate de Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA), inclusiv pentru evaluarea intermediară a Planului strategic 2023–2028 și pentru analiza privind sustenabilitatea întreprinderilor și diligența necesară în materie de drepturi fundamentale.

O componentă importantă a activității a vizat contribuțiile la inițiativele Consiliului European, precum evaluarea sub-programului privind independența și eficiența justiției, precum și revizuirea implementării recomandărilor adresate instituțiilor naționale pentru drepturile omului. Totodată, IRDO a participat la consultările privind aplicarea Recomandării Comitetului de Miniștri referitoare la instituțiile naționale pentru drepturile omului și la evaluările privind implicarea acestora în activitățile Consiliului European.

În cadrul cooperării cu sistemul Națiunilor Unite și cu alte organisme internaționale, Institutul a contribuit la evaluarea națională a celei de-a patra faze a *Programului mondial pentru educație în domeniul drepturilor omului* (2020–2034), precum și la formularea de răspunsuri, prin intermediul Ministerului Afacerilor Externe, în contextul mecanismului de Evaluare Periodică Universală (UPR).

De asemenea, IRDO a participat la consultări și a elaborat răspunsuri la chestionare tematice inițiate de ENNHRI, inclusiv cele privind mecanismele de monitorizare aferente Pactului UE privind migrația și azilul; Institutul a contribuit la chestionare FRA privind

strategia Uniunii Europene pentru societatea civilă și aplicarea Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

În paralel, Institutul a oferit contribuții în cadrul unor inițiative internaționale de analiză a participării civice și a funcționării mecanismelor democratice, precum OECD Citizen Participation Barometer Survey, precum și în cadrul unor procese de consultare privind activitatea agențiilor europene și cooperarea interinstituțională, inclusiv în contextul colaborării cu FRA, ENNHRI și Ofițerul pentru Drepturi Fundamentale al Frontex.

Prin aceste demersuri, IRDO a oferit o imagine actualizată și documentată asupra situației drepturilor omului în România, contribuind la consolidarea dialogului instituțional la nivel european și internațional, în vederea promovării și protecției efective a drepturilor fundamentale.

2. Centrul de documentare și informare

În cursul anului 2025, cu sprijinul Centrului de documentare și informare, IRDO a contribuit în mod substanțial la diseminarea cunoștințelor și informațiilor relevante în domeniul drepturilor omului prin susținerea activităților de formare, prin activități de documentare aferente inițiativelor educaționale și prin valorificarea cooperării instituționale, având ca obiectiv consolidarea înțelegerii standardelor naționale, europene și internaționale aplicabile în materie. În mod constant, activitatea Centrului a urmărit să transforme informația de specialitate – norme, recomandări, jurisprudență, instrumente și bune practici – în resurse accesibile publicului-țintă, utile în procesul de formare, în activitatea instituțiilor și în cultivarea unei culturi a drepturilor omului.

O componentă centrală a acestui demers l-a constituit sprijinul acordat organizării și susținerii sesiunilor de formare adresate elevilor, cadrelor didactice și personalului din instituții publice, prin documentarea temelor, pregătirea conținuturilor și diseminarea materialelor relevante. În cadrul acestor activități au fost abordate, între altele, drepturile copilului în sistemul judiciar românesc (inclusiv reprezentarea copilului în proces, precum și aspecte de răspundere civilă și penală), protecția femeilor și combaterea violenței și hărțuirii, rolul standardelor de drepturile omului în activitatea structurilor Ministerului Afacerilor Interne, precum și aplicarea reperelor europene în domeniul activității Poliției de Frontieră. Desfășurarea activităților atât în format fizic cât și online a permis extinderea accesului la informații de specialitate către comunități educaționale și profesionale diverse, inclusiv prin implicarea unor rețele de unități de învățământ partener.

În mod particular, în 2025 a fost consolidată dimensiunea tematică privind drepturile persoanelor cu dizabilități, unde Centrul a susținut activități de documentare și diseminare orientate către implementarea Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități și către promovarea incluziunii și accesibilizării. În acest sens, activitatea Centrului a inclus sprijin pentru inițiative de monitorizare și formare în legătură cu Strategia națională privind drepturile persoanelor cu dizabilități „O Românie echitabilă” 2022–2027”, precum și pentru campanii și sesiuni de conștientizare dedicate dreptului de a trăi în comunitate, dreptului la muncă și beneficiilor educației incluzive. Totodată, a fost susținută diseminarea mesajelor și resurselor tematice asociate Conferinței anuale a drepturilor omului, care a adus în atenție accesibilizarea ca indicator concret al respectului efectiv pentru drepturile fundamentale.

În paralel, Centrul a sprijinit formarea profesională a studenților în cadrul stagiilor de practică organizate de Institut în colaborare cu instituții de învățământ superior și organizații studentești, facilitând accesul la resursele bibliotecii și la materiale de documentare pentru familiarizarea participanților cu mecanismele instituționale de promovare a drepturilor omului, cu instrumentele europene și internaționale relevante și cu bune practici de redactare, analiză și diseminare a informațiilor. Această dimensiune a avut un rol important în formarea tinerilor în spiritul unei abordări riguroase și responsabile a problematicii drepturilor fundamentale.

Activitatea de documentare a fost completată prin participarea la consultări și evenimente de profil organizate la nivel european și național, cu relevanță directă pentru actualizarea permanentă a cunoștințelor instituționale și pentru integrarea în rețele de cooperare. Au fost urmărite în mod special evoluțiile privind statul de drept, evaluarea impactului inteligenței artificiale asupra drepturilor fundamentale, precum și inițiativele legate de aplicarea Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, inclusiv prin participarea la schimburi de experiență și reuniuni tematice. Aceste demersuri au sprijinit alinierea conținuturilor de informare și formare la tendințele și prioritățile europene, consolidând capacitatea Institutului de a furniza informații actualizate și relevante.

Totodată, Centrul a avut un rol activ în diseminarea materialelor informative și a ghidurilor tematice, prin promovarea unor instrumente practice privind prevenirea și combaterea hărțuirii morale la locul de muncă, inclusiv în contexte de cooperare instituțională și sprijin pentru persoane aparținând categoriilor vulnerabile. Activitatea de diseminare a fost completată de implicarea în campanii de conștientizare dedicate combaterii discriminării și intoleranței, prevenirii violenței împotriva femeilor (inclusiv în mediul digital) și susținerii participării active a persoanelor cu dizabilități în viața socială.

Prin aceste activități, IRDO a contribuit la facilitarea accesului la informații de specialitate, la promovarea standardelor internaționale și europene în domeniul drepturilor omului și la susținerea procesului de armonizare a cadrului național cu normele europene și internaționale, printr-o abordare orientată atât spre rigoare documentară, cât și spre utilitatea practică a informației pentru beneficiari.

Actualizarea și digitalizarea resurselor

Biblioteca Centrului de documentare și informare continuă să reprezinte un punct de referință pentru accesul la resurse specializate în domeniul drepturilor omului, punând la dispoziția publicului interesat – experți, studenți, cercetători, cadre universitare, precum și reprezentanți ai instituțiilor publice și ai societății civile – un fond documentar divers, care include volume, publicații periodice și documente în limbile română, engleză, franceză și germană.

Structura fondului de carte acoperă o gamă extinsă de domenii relevante, de la drept internațional și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, până la drept administrativ, drept civil, dreptul muncii, drepturile copilului și ale femeilor, drept umanitar și dreptul mediului, fiind completată de lucrări din sfera științelor sociale, precum sociologie, psihologie, filozofie, comunicare, mass-media sau diplomație, precum și de volume dedicate istoriei universale, istoriei naționale și perioadei recente.

Pe parcursul anului 2025, activitatea de inventariere și evaluare a fondului de carte a fost continuată, cu accent pe corelarea datelor din inventar cu evidențele existente în catalogul electronic. În acest context, a fost aprofundat procesul de reorganizare tematică a publicațiilor, fiind consolidate criteriile de clasificare și extinsă abordarea multidisciplinară, prin asocierea anumitor lucrări mai multor domenii de interes, în funcție de conținutul acestora. Această metodă permite o regăsire mai rapidă și mai eficientă a materialelor solicitate.

Totodată, s-a acordat o atenție deosebită actualizării domeniilor tematice în concordanță cu noile achiziții editoriale, precum și optimizării structurii de catalogare, în vederea facilitării accesului utilizatorilor la resursele disponibile. Procesul de armonizare a catalogului electronic cu inventarul fizic al bibliotecii rămâne unul în desfășurare, având ca obiectiv final asigurarea unei evidențe unitare și accesibile, precum și dezvoltarea unei platforme digitale funcționale care să permită consultarea rapidă a fondului de carte.

Conținutul site-ului web al Institutului Român pentru Drepturile Omului (<https://irido.ro>) a fost actualizat constant, reflectând activitățile desfășurate și evenimentele organizate sau la care IRDO a participat. Au fost publicate informații relevante privind evoluțiile de la nivel european, precum și teme de interes global din sfera drepturilor omului. Pagina de web a Institutului a continuat să fie utilizată și ca instrument de diseminare a publicațiilor realizate sub egida Institutului, precum și a unor materiale și documente internaționale relevante, contribuind totodată la promovarea campaniilor de informare și conștientizare derulate în parteneriat cu diverse instituții și organizații.

Elaborarea și diseminarea publicațiilor

Un aspect esențial al activității Centrului de documentare și informare a constat în implicarea sa în procesul de redactare, prelucrare și publicare a materialelor științifice ale Institutului. În acest sens, Centrul a contribuit la elaborarea, redactarea, editarea și procesarea publicațiilor, precum și a edițiilor bianuale ale Revistei „Drepturile Omului”.

De asemenea, Centrul a sprijinit finalizarea raportului intitulat „Directiva UE privind diligența necesară în materie de durabilitate a întreprinderilor – considerații privind potențialul impact al directivei și transpunerea în legislația română”, elaborat în cadrul Programului de sprijinire a instituțiilor naționale pentru drepturile omului și care vizează activități legate de implementarea Directivei UE privind diligența necesară în materie de durabilitate a întreprinderilor (CSDDD). Prin această contribuție, s-a realizat concretizarea proiectului „Accesul la justiție – Recomandarea SLAPP și Directiva privind diligența necesară”, implementat de Institutul Român pentru Drepturile Omului, cu sprijinul și coordonarea Institutului Danez pentru Drepturile Omului (DIHR). Publicația a fost pusă la dispoziție publicului în format electronic pe website-ul Institutului; cu toate acestea, din cauza resurselor insuficiente, nu a putut fi realizată și tipărirea acesteia.

Prin intermediul revistei „Drepturile Omului”, Institutul Român pentru Drepturile Omului a furnizat o gamă diversificată de informații privind problematica drepturilor omului și stadiul respectării acestora la nivel național și internațional. Publicația reprezintă atât un instrument de lucru destinat profesioniștilor din domeniu, studenților și masteranzilor, cât și o sursă de informare pentru publicul larg interesat de această tematică.

Revista „Drepturile Omului”, alături de alte publicații realizate sub egida IRDO, a fost distribuită partenerilor, colaboratorilor și participanților la evenimente, campanii și programe de formare. În același timp, au fost menținute și consolidate relațiile de cooperare cu biblioteci județene și internaționale, precum și cu Asociația Comisiilor Francofone de Drepturile Omului, Institutul European de Drept de la Bruxelles și Institutul Internațional de Drept de Expresie și Inspirație Franceze.

Evenimente și activități educative

Centrul de documentare și informare a sprijinit activ organizarea și participarea Institutului la o gamă variată de evenimente — inclusiv activități educaționale, mese rotunde, seminarii, dezbateri și conferințe — precum și la campanii de informare și sensibilizare. În acest context, a realizat activități de cercetare și documentare pe teme abordate și a oferit suport de specialitate pentru dezvoltarea unor programe de formare adaptate nevoilor beneficiarilor.

Prin activitatea desfășurată în 2025, Centrul a avut o contribuție semnificativă la promovarea unor abordări inovatoare în educație, susținând dezvoltarea și consolidarea unei culturi a drepturilor omului la nivel instituțional și societal.

3. Punct focal pentru aplicarea Recomandării (UE) 2022/758 privind protecția jurnaliștilor și a apărătorilor drepturilor omului implicați în acțiuni de mobilizare publică împotriva procedurilor judiciare vădit nefondate sau abuzive (SLAPP)

În decembrie 2022, Ministerul Justiției a desemnat Institutul Român pentru Drepturile Omului drept punct focal național pentru implementarea Recomandării privind acțiunile strategice împotriva participării publice (SLAPP). În această calitate, Institutul are următoarele responsabilități:

- organizarea de programe de formare pentru profesioniști din mass-media și apărători ai drepturilor omului (art. 16);
- derularea de campanii de informare privind procedurile SLAPP (art. 19);
- funcționarea ca punct focal pentru furnizarea de informații și sprijin persoanelor vizate de proceduri SLAPP (art. 25);
- colectarea și analiza datelor statistice judiciare referitoare la procedurile SLAPP (art. 29).

Această desemnare consolidează rolul Institutului ca actor-cheie în prevenirea și combaterea procedurilor SLAPP, contribuind la protecția dreptului la libertatea de exprimare și la susținerea transparenței și responsabilității în domeniul justiției.

Institutul Român pentru Drepturile Omului a continuat, în cursul anului 2025, să își exercite rolul de punct focal la nivel național pentru implementarea Recomandării (UE) 2022/758 privind protecția jurnaliștilor și a apărătorilor drepturilor omului implicați în acțiuni de mobilizare publică împotriva procedurilor judiciare vădit nefondate sau abuzive (SLAPP).

În acest context, activitatea Institutului a vizat, în principal, monitorizarea evoluțiilor relevante la nivel național și european, menținerea dialogului instituțional cu entități

relevante din domeniu, precum și furnizarea de informații de specialitate către persoanele interesate de problematica SLAPP. De asemenea, Institutul a răspuns solicitărilor punctuale primite din partea unor petenți, oferind clarificări privind cadrul normativ și mecanismele de protecție existente.

În plan instituțional, IRDO a participat la întâlniri de lucru dedicate dezbaterii procesului de transpunere în legislația națională a Directivei (UE) 2024/1069 privind protecția împotriva acțiunilor SLAPP, contribuind la schimbul de opinii între actorii relevanți din domeniu. Totodată, Institutul a menținut relații de cooperare și comunicare cu organizații și structuri relevante la nivel european și național, în vederea schimbului de bune practici și a consolidării cadrului de implementare a standardelor europene în materie.

În cursul anului 2025, Institutul a continuat să contribuie la procese de raportare și informare la nivel european și național cu privire la evoluțiile din domeniul SLAPP, în concordanță cu mandatul său de punct focal, susținând astfel eforturile de monitorizare și evaluare a aplicării standardelor relevante.

În paralel, Institutul Român pentru Drepturile Omului a finalizat proiectul „*Accesul la justiție – Recomandarea SLAPP și Directiva privind diligența necesară*”, implementat de IRDO cu susținerea și coordonarea Institutului Danez pentru Drepturile Omului (DIHR). În acest context a fost elaborat un raport care prezintă potențialul impact al directivei în materie de drepturile omului și nu numai, raport realizat în cadrul Programului pentru sprijinirea instituțiilor naționale pentru drepturile omului care vizează activități referitoare la implementarea Directivei UE privind diligența necesară în materie de durabilitate a întreprinderilor (CSDDD). Astfel, se urmărește construirea de capacități și creșterea conștientizării asupra CSDDD în România în raport cu alte instrumente de reglementare, precum Recomandarea (UE) 2022/758 privind protecția jurnaliștilor și a apărătorilor drepturilor omului implicați în acțiuni de mobilizare publică împotriva procedurilor judiciare vădit nefondate sau abuzive („acțiuni strategice în justiție împotriva mobilizării publice” – SLAPP).

Prin aceste demersuri, IRDO și-a consolidat rolul de interfață instituțională în domeniul protecției împotriva procedurilor abuzive de tip SLAPP, contribuind la creșterea gradului de conștientizare și la promovarea unui cadru adecvat de protecție a libertății de exprimare și a participării publice.

Activitatea privind relațiile cu publicul

Aplicarea abordării bazate pe drepturile omului rămâne principiul constant în activitatea de relaționare cu publicul a Institutului Român pentru Drepturile Omului (IRDO). Astfel, activitatea privind relațiile cu publicul desfășurată în cadrul IRDO pe parcursul anului 2025 a cuprins:

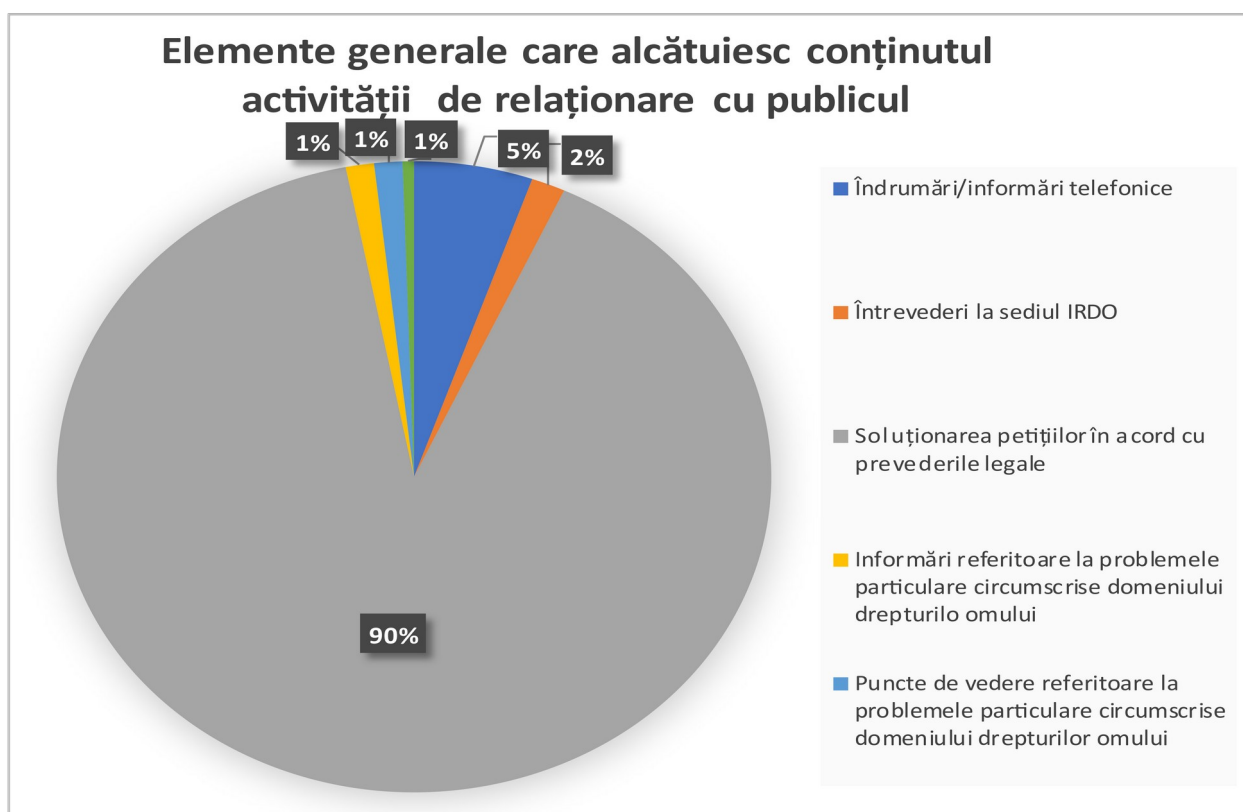
- Soluționarea petițiilor în conformitate cu prevederile legale;
- Elaborarea de informări și puncte de vedere privind tematica drepturilor omului;
- Gestionarea solicitărilor formulate în baza Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public;
- Acordarea de asistență/îndrumări telefonice privind problemele specifice domeniului drepturilor omului;
- Acordarea de consultanță la sediul Institutului;

- Consolidarea raporturilor dintre Institut și tineri prin evaluarea și soluționarea cererilor provenite din rândul studenților și al tinerilor profesioniști care se referă la efectuarea de stagii de practică/acte de voluntariat în cadrul Institutului.

Dreptul de petiționare reprezintă modalitatea juridică prin care cetățenii transmit autorităților și instituțiilor publice solicitări referitoare la preținse încălcări de drepturi și libertăți. Conform art. 51 din Constituție, dreptul de petiționare poate fi exercitat în mod individual sau colectiv, de către persoane fizice sau juridice: *cetățenii se pot adresa autorităților publice prin petiții formulate numai în numele semnatarilor, iar organizațiile legal constituite au dreptul să adreseze petiții exclusiv în numele colectivelor pe care le reprezintă. În scopul asigurării libertății de exercitare a dreptului de petiționare, acesta este scutit de taxă.*

Soluționarea petițiilor reprezintă principalul aspect al activității de relaționare cu publicul în cadrul IRDO, având ca temei prevederile articolului 2 din Legea nr. 9/1991 privind înființarea Institutului și dispozițiile Ordonanței de Guvern nr. 27/2002 referitoare la reglementarea activității de soluționare a petițiilor. Pe parcursul anului 2025, Institutul a primit petiții din partea cetățenilor atât din țară, cât și din străinătate, transmise prin poștă sau pe cale electronică, iar numeroși petenți s-au adresat telefonic ori direct la sediul IRDO pentru a solicita consultanță pe diverse probleme specifice. În îndeplinirea mandatului său de a promova o mai bună înțelegere a problematicii drepturilor omului, Institutul oferă asistență și consultanță petenților și întreprinde demersurile necesare în relația cu autoritățile și instituțiile publice, pentru a asigura o soluționare corectă și eficientă a petițiilor primite.

În graficul de mai jos este reprezentată ponderea fiecărui element component al activității privind relațiile cu publicul.

În cadrul activității de relaționare cu publicul, Institutul a analizat petițiile primite pe parcursul anului și din perspectiva **obiectivelor dezvoltării durabile (ODD)** stabilite prin Agenda 2030.³⁶ În acest context, a fost realizată o clasificare tematică a petițiilor pentru a identifica eventualele obstacole în atingerea acestor obiective și a țintelor aferente. Petițiile încadrate în anumite ODD-uri reflectă necesitatea adoptării unor politici și măsuri de intervenție la nivel național pentru îndeplinirea respectivelor obiective. Prin inițierea acestui demers, Institutul urmărește să ofere exemple concrete care să contribuie la orientarea eforturilor naționale atât în domeniul drepturilor omului, cât și în realizarea obiectivelor dezvoltării durabile.

Analiza petițiilor primite în cursul anului 2025 indică anumite dificultăți în realizarea unor obiective de dezvoltare durabilă, evidențind nevoia unor politici și măsuri suplimentare în domenii esențiale pentru protecția drepturilor fundamentale.

Un număr semnificativ de petiții a vizat aspecte încadrabile în **ODD 16 – Pace, justiție și instituții eficiente**, reflectând preocupări ale cetățenilor privind funcționarea instituțiilor publice, respectarea statului de drept și exercitarea drepturilor civile și politice. În acest sens, au fost semnalate situații referitoare la organizarea procesului electoral, exercitarea dreptului de vot și alte aspecte legate de participarea cetățenilor la viața publică și de relația acestora cu autoritățile administrației publice și instituțiile judiciare.

De asemenea, un număr important de sesizări s-a încadrat în **ODD 3 – Sănătate și bunăstare**, petițiile reflectând preocupări legate de condițiile socio-economice care influențează bunăstarea cetățenilor, accesul la servicii publice și impactul unor măsuri administrative sau economice asupra nivelului de trai.

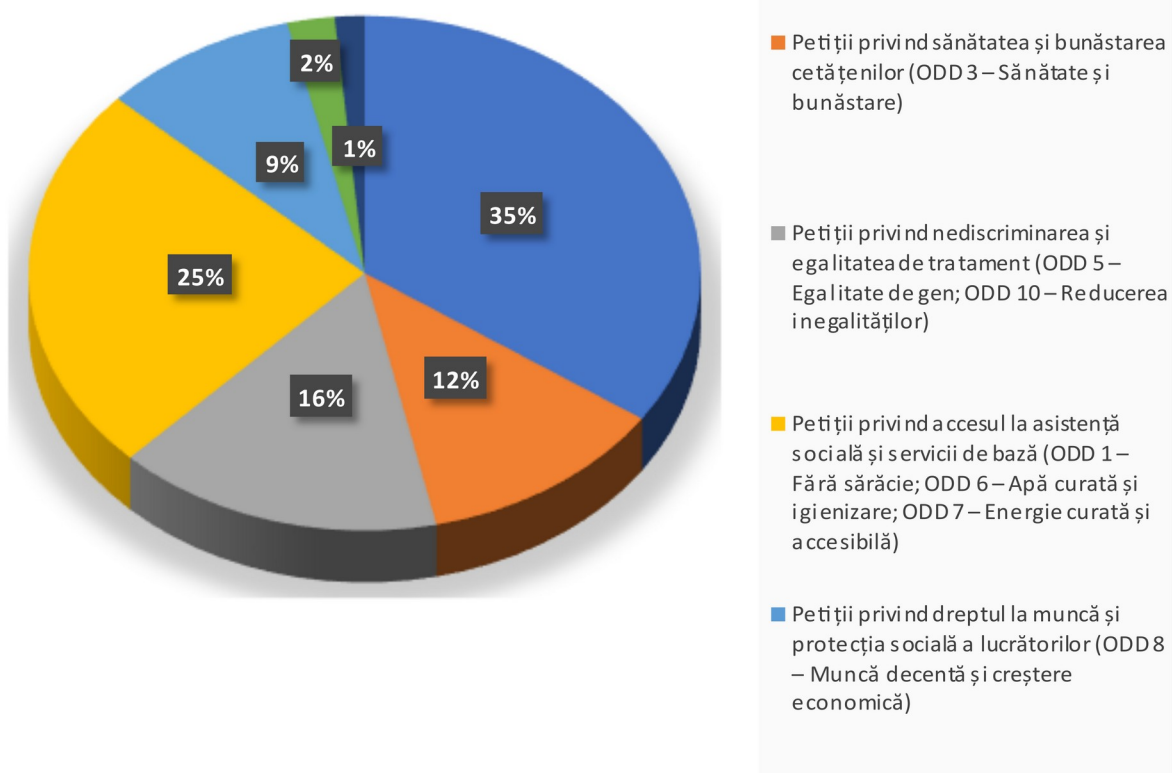
În același timp, au fost semnalate dificultăți și în raport cu alte obiective de dezvoltare durabilă, precum:

- **ODD 1 – Fără sărăcie**, prin petiții referitoare la accesul la locuințe sociale, programe de sprijin sau utilități;
- **ODD 4 – Educație de calitate**, prin sesizări privind accesul la educație sau infrastructura școlară;
- **ODD 5 și ODD 10 – Egalitate de gen și reducerea inegalităților**, prin petiții referitoare la discriminare;
- **ODD 8 – Muncă decentă și creștere economică**, prin solicitări privind protecția dreptului la muncă;
- **ODD 11, 12 și 15 – Protecția mediului și calitatea vieții**, prin sesizări privind poluarea sau impactul asupra mediului.

Graficul de mai jos ilustrează distribuția petițiilor în funcție de aceste categorii, oferind o imagine asupra domeniilor în care persistă provocări în atingerea obiectivelor de dezvoltare durabilă la nivel național.

³⁶ Adoptată prin Rezoluția Adunării Generale a ONU A/RES/70/1, în cadrul Summit-ului ONU pentru Dezvoltare Durabilă din septembrie 2015. Concluziile Consiliului UE, adoptate în data de 20 iunie 2017, „Un viitor durabil al Europei: răspunsul UE la Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă” reprezintă documentul politic asumat de statele membre ale UE privind implementarea Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă. (potrivit informațiilor prezentate pe site-ul: <http://dezvoltaredurabila.gov.ro/web/despre/>).

Cuantificarea solicitărilor cetățenilor conform ODD-urilor

În cursul anului 2025, IRDO a continuat să primească petiții referitoare la o varietate de problematici din domeniul drepturilor omului, reflectând atât preocupările recurente ale cetățenilor în raport cu instituțiile statului, cât și dificultățile întâmpinate în exercitarea unor drepturi sociale și economice, precum și în privința accesului la servicii publice. O atenție deosebită a fost acordată sesizărilor provenite din partea unor categorii vulnerabile, în special a persoanelor cu dizabilități, care au semnalat dificultăți legate de accesibilizarea serviciilor publice, de adaptarea infrastructurii la nevoile specifice ale acestora, precum și de stabilirea, suspendarea sau pierderea unor drepturi și indemnizații prevăzute de legislația în vigoare. În aceste situații, Institutul a oferit informații privind cadrul normativ aplicabil și a redirecționat petițiile către autoritățile competente, în special către Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități.

Un număr important de petiții a continuat să vizeze drepturile sociale, în special accesul la locuințe sociale, în contextul dificultăților economice persistente care afectează anumite categorii de cetățeni. De asemenea, au fost primite sesizări referitoare la drepturile de pensie, inclusiv în legătură cu stabilirea cuantumului pensiei, pensia de urmaș sau recunoașterea unor drepturi speciale prevăzute de legislația în vigoare.

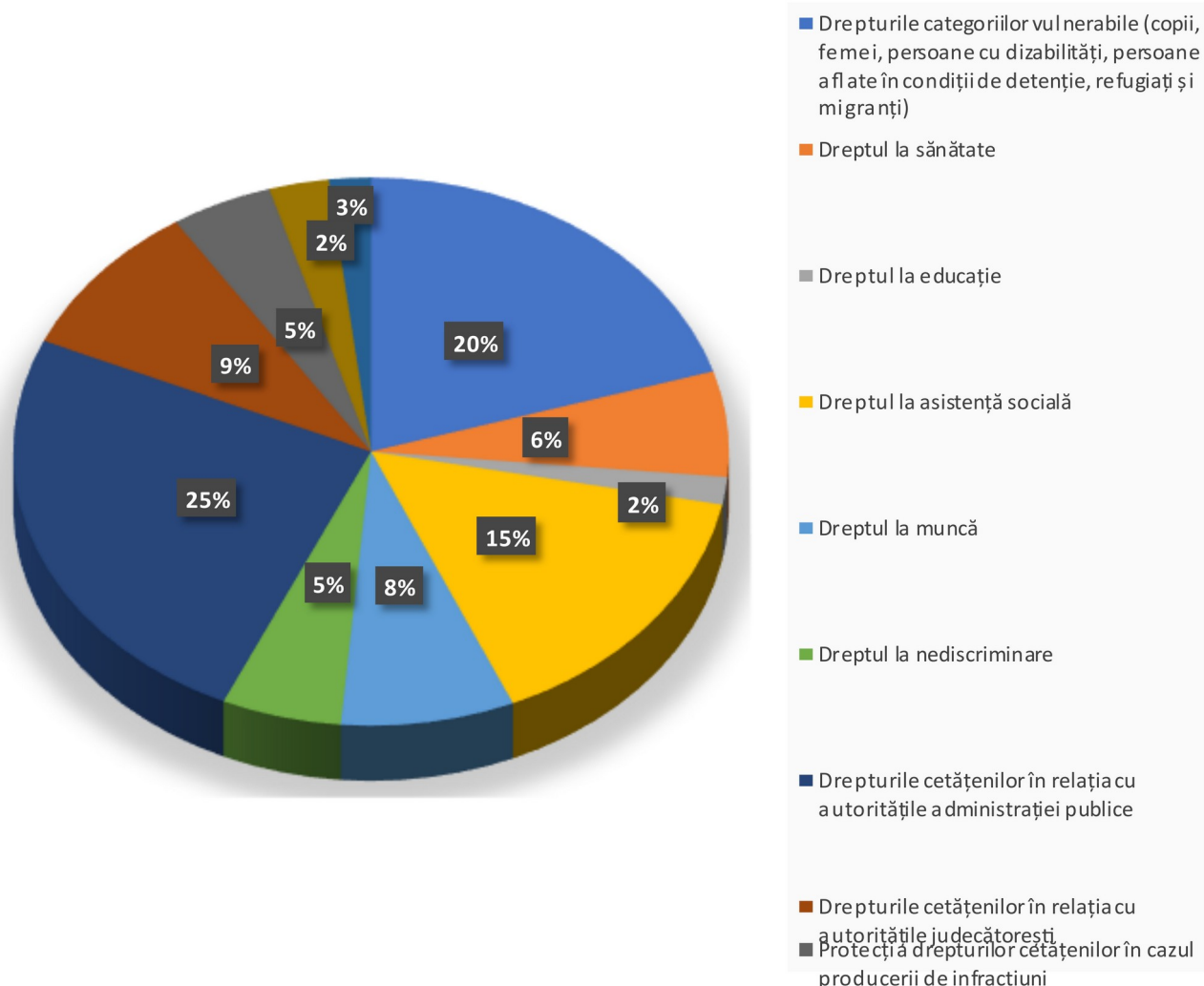
Condițiile socio-economice au generat în continuare petiții privind relațiile de muncă, în care au fost reclamate situații precum concedieri abuzive, întârzieri în plata salariilor sau modificări ale raporturilor de muncă fără respectarea condițiilor legale. În acest context, au fost formulate și solicitări de informații privind hărțuirea morală la locul de muncă, astfel cum este reglementată prin Legea nr. 167/2020. În toate aceste cazuri, petițiile au fost analizate și, după caz, redirecționate către autoritățile competente, precum Inspectoratele Teritoriale de Muncă, Avocatul Poporului sau alte instituții abilitate.

În același timp, Institutul a continuat să primească petiții din partea persoanelor aflate în detenție, în care au fost semnalate probleme legate de condițiile de detenție, accesul la servicii medicale, menținerea legăturilor familiale sau solicitări privind transferul către unități penitenciare mai apropiate de localitatea de domiciliu. În aceste situații, răspunsurile formulate au inclus informații privind drepturile persoanelor private de libertate și instituțiile competente în soluționarea acestor aspecte, precum Administrația Națională a Penitenciarelor sau Avocatul Poporului.

Petițiile primite de Institut au reflectat, de asemenea, preocupările cetățenilor în legătură cu relația acestora cu autoritățile administrației publice și cu instituțiile statului, fiind semnalate situații privind accesul la justiție, exercitarea drepturilor fundamentale sau aplicarea legislației în diferite domenii. În conformitate cu mandatul său stabilit prin Legea nr. 9/1991, Institutul a oferit informații privind cadrul juridic aplicabil și a îndrumat petenții către autoritățile competente pentru soluționarea problemelor semnalate.

Graficul de mai jos prezintă distribuția principalelor drepturi și libertăți invocate în petițiile adresate Institutului.

Reprezentarea grafică a principalelor categorii de drepturi și libertăți invocate de cetățeni în petițiile adresate IRDO

Un număr de petiții a continuat să vizeze situația lucrătorilor străini angajați în România, care au semnalat dificultăți legate de condițiile de muncă, plata salariilor, accesul la informații privind drepturile lor sau relația cu angajatorii. În aceste cazuri, petenții au fost informați cu privire la cadrul legal aplicabil și la posibilitatea de a se adresa instituțiilor competente, precum Inspectoratele Teritoriale de Muncă sau Avocatul Poporului.

Petițiile privind protecția drepturilor cetățenești în raport cu autoritățile administrației publice au continuat să reprezinte o pondere semnificativă. Problemele sesizate au vizat, în principal, accesul la servicii publice, situații generate de lucrări edilitare sau private care afectează condițiile de locuire, precum și aspecte legate de poluarea mediului sau de accesul la utilități. În aceste situații, petițiile au fost analizate și, după caz,

redirecționate către autoritățile competente, iar în cazurile care au ridicat suspiciuni privind încălcarea unor drepturi fundamentale, către Avocatului Poporului.

În ceea ce privește petițiile referitoare la sistemul judiciar, acestea au vizat nemulțumiri privind soluțiile instanțelor, modul de aplicare a căilor de atac, accesul la justiție sau acordarea asistenței judiciare. Institutul a oferit petenților informații privind demersurile legale disponibile și a pus la dispoziție materiale informative, inclusiv ghiduri privind completarea cererilor adresate Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO).

Totodată, un număr de petenți s-a adresat Institutului solicitând informații privind posibilitățile de apărare a drepturilor lor în instanță sau accesul la asistență juridică. În conformitate cu mandatul stabilit prin Legea nr. 9/1991, Institutul a oferit informații privind cadrul legal aplicabil și a îndrumat petenții către serviciile de asistență juridică oferite de avocați, în conformitate cu prevederile Legii nr. 51/1995 privind organizarea și exercitarea profesiei de avocat.

Solicitările adresate direct la sediul Institutului au vizat în principal admisibilitatea cererilor individuale la Curtea Europeană a Drepturilor Omului, protecția drepturilor cetățenilor în raport cu autoritățile administrației publice și sistemul judiciar, drepturile angajaților în relațiile de muncă, protecția dreptului de proprietate privată, precum și accesul la informații privind mecanismele juridice relevante în domeniul drepturilor omului.

În temeiul Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, cetățeni, organizații neguvernamentale și instituții publice au solicitat informații privind mandatul și activitatea Institutului, publicațiile rezultate din activitatea de cercetare, instrumentele juridice relevante în domeniul drepturilor omului, precum și normele privind protecția persoanelor cu dizabilități sau combaterea discriminării.

În ansamblu, petițiile primite în cursul anului 2025 au evidențiat preocupările persistente ale cetățenilor privind accesul la justiție, relația cu autoritățile administrației publice și protecția drepturilor sociale, confirmând rolul Institutului de instituție de informare, documentare și orientare în domeniul drepturilor omului.

Dimensiunea internațională a activității Institutului privind relațiile cu publicul:

În cursul anului 2025, activitatea de relații cu publicul a IRDO a dobândit o dimensiune internațională mai pronunțată, reflectată atât prin solicitări adresate de instituții și experți din alte state, cât și prin petiții formulate de cetățeni români aflați în străinătate sau de cetățeni ai altor state.

În acest context, Institutul a fost contactat de reprezentanți ai *Irish Human Rights and Equality Commission* (IHREC), în cadrul unei cercetări privind recunoașterea calificărilor profesionale dobândite în România și echivalarea acestora în sistemul irlandez. În vederea sprijinirii acestui demers, IRDO a facilitat identificarea instituțiilor competente la nivel național și a transmis informații relevante privind cadrul calificărilor profesionale și corespondența acestora în sistemele europene.

De asemenea, Institutul a primit solicitări din partea mediului academic internațional, vizând analiza cadrului de protecție a drepturilor sociale în România, inclusiv

rolul instituțiilor naționale în promovarea și diseminarea standardelor internaționale în domeniu. Răspunsurile formulate au avut în vedere prezentarea mandatului IRDO, a activităților sale în domeniul cercetării și educației, precum și integrarea instrumentelor internaționale relevante în practica instituțională.

Totodată, au fost înregistrate solicitări punctuale din partea unor practicieni ai dreptului din alte state membre ale Uniunii Europene, referitoare la stadiul transpunerii în legislația națională a Directivei (UE) 2024/1069 privind protecția persoanelor implicate în participarea publică împotriva procedurilor judiciare abuzive (SLAPP). În acest sens, Institutul a realizat demersuri de informare pe lângă autoritățile competente și a comunicat informații actualizate privind evoluția procesului legislativ, inclusiv modalitățile de monitorizare a acestuia.

Pe lângă aceste interacțiuni instituționale, IRDO a primit și petiții din partea cetățenilor români aflați în afara țării, care au semnalat dificultăți în exercitarea drepturilor lor, în special în domeniul muncii, al familiei, al accesului la justiție și al accesului la servicii sociale. De asemenea, au fost înregistrate solicitări din partea unor cetățeni străini privind presupuse încălcări ale drepturilor omului în statele de origine sau de reședință.

În toate aceste situații, Institutul a răspuns în limitele mandatului său legal, oferind informații privind cadrul normativ aplicabil și orientând petenții către instituțiile competente sau mecanismele internaționale relevante, subliniind totodată faptul că IRDO nu are competențe de intervenție în cauze care exced jurisdicția națională.

Prin aceste demersuri, Institutul Român pentru Drepturile Omului și-a consolidat rolul de interfață informațională și de dialog între nivelul național și cel internațional, contribuind la facilitarea accesului la informații și la promovarea standardelor europene și internaționale în domeniul drepturilor omului.

IV. COOPERAREA CU ALTE INSTITUȚII ÎN PLAN NAȚIONAL ȘI INTERNAȚIONAL

În conformitate cu legea de înființare a Institutului Român pentru Drepturile Omului, mandatul acestuia include și asigurarea unei mai bune informări a organismelor publice cu privire la problematica drepturilor omului. În acest scop, Institutul facilitează accesul la documente, practici și uzanțe internaționale relevante în domeniu, inclusiv prin traducerea acestora, atunci când este necesar.

1. Relația cu Parlamentul României

Potrivit art. 3 din Legea nr. 9/1991, Institutul poate furniza documentații, la cererea comisiilor Parlamentului, asupra aspectelor care privesc drepturile omului din proiectele de legi și alte probleme examinate în Parlament.

În acest sens, menționăm dezbaterile organizate de comisiile parlamentare de specialitate din cadrul Parlamentului la care Institutul a participat și în cadrul cărora reprezentanții IRDO au prezentat puncte de vedere:

Camera Deputaților:

- Comisia pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale – Conferința Anuală a Drepturilor Omului dedicată temei „Accesibilizare - test real al respectului pentru drepturile omului”, organizată cu prilejul aniversării a 77 de ani de la adoptarea Declarației universale a drepturilor omului – 10 decembrie.

Senat:

- Comisia pentru drepturile omului, egalitate de șanse, culte și minorități în parteneriat cu Asociația Nutribalance – Conferința „Să creștem generații sănătoase – Radiografia echilibrului și a stării de bine în rândul tinerilor din România”, 24 noiembrie.
- Comisia pentru drepturile omului, egalitate de șanse, culte și minorități și Consiliul de monitorizare a implementării Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități – Eveniment privind „Ziua oamenilor care schimbă lumea prin exemple!”
- Comisia pentru drepturile omului, egalitate de șanse, culte și minorități – Conferința Anuală a Drepturilor Omului dedicată temei „Accesibilizare - test real al respectului pentru drepturile omului”

2. Colaborarea cu alte instituții

Secretariatul General al Guvernului

Institutul a fost invitat să participe la evenimentul Open Government Partnership Club dedicat temei „Protejarea Spațiului Civic în contextul Open Gov Challenge”, organizat de Secretariatul General al Guvernului în calitate de coordonator, în vederea elaborării Planului Național de Acțiune pentru implementarea Parteneriatului pentru guvernare deschisă - Open Government Partnership (OGP).

Open Gov Challenge este un apel la acțiune adresat tuturor statelor membre OGP de a dezvolta angajamente ambițioase în zece domenii ale guvernării deschise, pentru a contribui la consolidarea democrațiilor lor. Cele zece domenii sunt: Accesul la Informații, Anticorupție, Spațiul Civic, Climă și Mediu, Guvernanță Digitală, Deschidere Fiscală, Gen și Incluziune, Justiție, Libertatea Presei și Participare Publică.

În luna mai, IRDO a participat la sesiunea de consultări online privind prima versiune a Planului Național de Acțiune OGP (Open Government Partnership/Parteneriatul pentru o guvernare deschisă) 2025-2027, organizată în cadrul OpenGov Week 2025, de Secretariatul General al Guvernului, instituție inițiatore și coordonatoare a etapelor de elaborare a Planului Național de Acțiune. Conform standardelor Parteneriatului pentru guvernare deschisă, planurile de acțiune se află în centrul participării unei țări la inițiativă și sunt rezultatul unui proces de co-creare, în care guvernul și societatea civilă dezvoltă angajamente ambițioase pentru a promova transparența, responsabilitatea și participarea publică.

Ministerul Justiției:

În contextul bunei colaborări cu Ministerul Justiției și al relevanței statutului pe care Institutul Român pentru Drepturile Omului îl are ca punct focal privind problematica SLAPP, Institutul a dat curs solicitării privind transmiterea de observații/proponeri referitoare la proiectul de Lege de transpunere a Directivei (UE) 2024/1069 a Parlamentului European și a Consiliului din 11 aprilie 2024 privind protecția împotriva cererilor vădit neîntemeiate sau a procedurilor judiciare abuzive împotriva persoanelor implicate în acțiuni de mobilizare publică („acțiuni strategice în justiție împotriva mobilizării publice”).

Ministerul Afacerilor Externe:

Direcția Afaceri Externe și Drepturile Omului a solicitat Institutului contribuția sa în vederea transmiterii raportului național de evaluare a implementării celei de-a patra faze (2020-2024) a Programului Mondial privind Educația pentru Drepturile Omului dedicată tinerilor, către Consiliul Drepturilor Omului, Biroul Înaltului Comisar ONU pentru Drepturile Omului (OHCHR), în vederea pregătirii de către OHCHR a raportului final ce va fi prezentat în cadrul sesiunii 60 a Consiliului Drepturilor Omului.

Răspunsul transmis de Institut a fost structurat pe patru paliere, și anume: Parteneriatul dintre Institutul Român pentru Drepturile Omului și Ministerul Educației și Cercetării privind educația pentru drepturile omului; Rolul Institutului Român pentru Drepturile Omului în realizarea, promovarea și sprijinirea educației pentru drepturile omului; Măsurile întreprinse la nivel național în legile și politicile educației pentru a aborda educația pentru drepturile omului și Educația pentru drepturile omului ca parte integrantă a curriculumului: (i) la nivelul preșcolar, primar și gimnazial (ii) în învățământul și formarea profesională (iii) în învățământul superior.

În cursul acestui an, Institutul a fost implicat în procesul de realizare a raportului părții române la jumătate de termen pentru Evaluarea Periodică Universală (UPR), în care partea română trebuie să ofere informații cu privire la stadiul implementării recomandărilor adresate României în urma evaluării în cadrul celui de-al patrulea ciclu UPR din mai 2023.

La finele acestui an, Institutul a avut oportunitatea de a transmite observații referitoare la raportul Biroului OSCE pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (ODIHR) cu privire la situația apărătorilor drepturilor omului în România axat pe bune practici și lacune în domeniul protecției. Documentul este elaborat în contextul mandatului ODIHR în aria promovării apărătorilor drepturilor omului în regiunea OSCE, oferirii de expertiză și evaluări legislative, precum și de creștere a nivelului de conștientizare a statelor participante cu privire la obligațiile lor de protecție. De asemenea, raportul prezintă un rezumat al concluziilor ODIHR ca urmare a evaluării perioadei ianuarie 2020-31 mai 2023, precum și a vizitei efectuate în România în mai 2022, când au avut întâlniri cu reprezentanți ai statului (Instituția Avocatul Poporului, Institutul Român pentru Drepturile Omului și Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării) și a societății civile.

În urma examinării celui de-al 6-lea raport periodic al României de către Comitetul pentru drepturi economice, sociale și culturale (CDESC) al ONU, reunit în perioada 13-14 februarie 2024, în cadrul celei de-a 75-a sesiuni, au fost adoptate o serie de recomandări, regăsindu-se și cea privind funcționarea Institutului Român pentru Drepturile Omului. În conformitate cu procedura de monitorizare a observațiilor finale adoptată de Comitet, România trebuie să transmită, în termen de 24 de luni de la data adoptării observațiilor finale, informații cu privire la punerea în aplicare a recomandărilor formulate. Ținând cont de recomandările CDESC, IRDO a transmis contribuția sa.

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene (MIPE):

IRDO, în calitate de membru al Comitetului național pentru Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, a participat la cea de-a treia reuniune (primele două reuniuni s-au desfășurat în septembrie 2023 și 2024) a Comitetului, eveniment la care au participat reprezentanți ai autorităților de management și ai instituțiilor cu responsabilități în domeniul protecției drepturilor omului. Printre temele abordate în cadrul întâlnirii s-au regăsit: Prezentarea situației plângerilor înregistrate cu privire la nerespectarea în utilizarea fondurilor a condiției favorizante orizontale privind aplicarea Cartei drepturilor fundamentale a UE; Prezentarea Raportului Agenției Europene pentru drepturile fundamentale 2025 și Prezentarea proiectului de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a Fondului European pentru Prosperitate și Securitate Economică, Teritorială, Socială, Rurală și Maritimă Durabilă pentru perioada 2028-2034 și de modificare a Regulamentului (UE, Euratom) 2024/2509.

În calitate de membru al Comitetului, Institutul a prezentat problematica drepturilor omului și respectarea acestora, principiile orizontale, bunele practici și uzanțele internaționale, atribuțiile IRDO, precum și modalitatea în care s-a implicat în promovarea Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

Ministerul Educației și Cercetării:

Institutul Român pentru Drepturile Omului a fost implicat în desfășurarea unor cursuri de formare a formatorilor, în format online, prin intermediul caselor corpului didactic și al inspectoratelor școlare, destinate inspectorilor, profesorilor metodiști și cadrelor didactice implicate în educația pentru drepturile omului în învățământul preuniversitar. De asemenea, IRDO a continuat organizarea, cu sprijinul inspectoratelor școlare și al caselor corpului didactic, a Concursului Național de Creativitate Didactică, menit să stimuleze elaborarea de materiale didactice auxiliare pentru predarea și învățarea

aspectelor referitoare la drepturile omului în învățământul preuniversitar. Totodată, reprezentanții IRDO au participat la organizarea și jurizarea unor concursuri și olimpiade naționale din domeniul disciplinelor socio-umane, evenimente care s-au încheiat cu acordarea de premii pentru cele mai valoroase lucrări având ca tematică drepturile omului.

În perioada 26-29 iulie, Inspectoratul Școlar Județean Bacău a organizat Concursul Național „Democrație și Toleranță”, competiție înscrisă în calendarul concursurilor naționale școlare, cu finanțare din partea Ministerului Educației și Cercetării și care se adresează elevilor din învățământul gimnazial, clasele a VII-a și a VIII-a. La invitația Ministerului Educației și Cercetării domnul director al Institutului Român pentru Drepturile Omului a participat în calitate de președinte al Comisiei centrale.

În luna noiembrie, Institutul Român pentru Drepturile Omului, în parteneriat cu Ministerul Educației și Cercetării, a lansat prima etapă a ediției a XIII-a (2025-2026) a Concursului național de creativitate didactică în domeniul materialelor auxiliare destinate educației pentru drepturile omului, democrație și o cultură a păcii în învățământul preuniversitar. Această primă etapă se va desfășura până în luna noiembrie a anului 2026 și constă în elaborarea lucrărilor și trimiterea acestora către Casele Corpului Didactic din județe. Obiectivul central al concursului este cel de consolidare a culturii drepturilor omului la nivel național prin educația și formarea tinerilor în spiritul valorilor umaniste prin introducerea, în conținutul instrumentelor didactice, a unei abordări bazate pe drepturile omului.

Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități (ANPDPD):

Institutul Român pentru Drepturile Omului a încheiat cu ANPDPD un Protocol de colaborare pentru aplicarea Mecanismului de colectare și monitorizare a datelor pentru implementarea Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități. În calitate de punct focal privind implementarea Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități (CDPD), Institutul a participat la o sesiune de instruire cu tema „Monitorizarea implementării Convenției ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități în România”, eveniment organizat de ANPDPD în calitate de mecanism de coordonare pentru implementarea CDPD, cu asistență tehnică din partea Băncii Mondiale. Aceasta s-a desfășurat în cadrul activităților de monitorizare a implementării Strategiei naționale privind drepturile persoanelor cu dizabilități „O Românie echitabilă” 2022-2027 (SNDPD). Evenimentul este primul dintr-o serie de activități organizate pentru a sprijini pregătirea demersurilor de monitorizare a implementării SNDPD, proces în care este implicat și Institutul Român pentru Drepturile Omului.

Strategia națională privind drepturile persoanelor cu dizabilități „O Românie echitabilă” 2022-2027, adoptată prin Hotărârea de Guvern nr.490/2022 este un document strategic care stabilește direcțiile principale pentru promovarea și protejarea drepturilor persoanelor cu dizabilități din România pentru perioada 2022-2027, având ca scop asigurarea participării depline a persoanelor cu dizabilități, bazată pe libertatea de decizie, în toate domeniile vieții, într-un mediu accesibil. Strategia cuprinde măsuri în domenii precum accesibilitatea, educația incluzivă, piața muncii, sănătatea, protecția socială și participarea civică a persoanelor cu dizabilități.

Următorul eveniment la care a participat Institutul a reunit toate instituțiile cu rol în coordonarea implementării și raportarea indicatorilor de monitorizare aferenți Strategiei naționale pentru drepturile persoanelor cu dizabilități, care operaționalizează Convenția

ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități în România și a avut ca obiectiv finalizarea Raportului de monitorizare 2025 pentru perioada 2022-2024. Dintre temele de interes abordate în cadrul evenimentului, amintim: prezentarea rezultatelor intermediare ale procesului de monitorizare la nivel de strategie și domenii de acțiune; stadiul colectării datelor, lacunele și neclaritățile, planificarea următoarelor acțiuni pe termen scurt pentru finalizarea procesului de colectare de date de monitorizare a implementării Strategiei.

Premergător acestei întâlniri, ANPPD a solicitat tuturor instituțiilor responsabile de implementarea Strategiei, măsurile și indicatorii de implementare a acestora pe fiecare obiectiv specific al Strategiei. Institutul Român pentru Drepturile Omului a transmis contribuția sa privind măsurile și indicatorii de implementare pe fiecare obiectiv specific, conform activității Institutului.

Monitorizarea implementării Strategiei este realizată la nivel național de Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități, pe baza metodologiei și instrumentelor de lucru ce dezagregă indicatorii existenți pe diferite criterii și vor indica valorile de referință, acolo unde acestea sunt cunoscute. Activitatea de monitorizare constă în colectarea de date despre stadiul implementării, analiza acestora și raportarea privind progresele intermediare și evoluția indicatorilor. Principalul scop al procesului de monitorizare este reprezentat de analiza fazelor de implementare a Strategiei și de identificarea posibilelor abateri de la scopurile stabilite inițial.

Ministerul Afacerilor Interne:

În temeiul colaborării interinstituționale dintre Institutul Român pentru Drepturile Omului și Centrul Multifuncțional de Pregătire Schengen Ploiești, Institutul a susținut și în acest an un curs de formare profesională privind drepturile fundamentale ale omului în raport cu activitatea personalului MAI. Evenimentul a antrenat participarea personalului din cadrul Poliției de Frontieră Română, atât în mod fizic cât și în format online, și a fost dedicat inclusiv personalului din cadrul unor structuri teritoriale. Cursul a urmărit consolidarea cunoștințelor și abilităților acestor beneficiari în vederea respectării legii în relația cu cetățenii, a adaptării modelelor de comportament la standardele europene, fără discriminare și marginalizare.

În contextul vizitei de Evaluare Schengen din octombrie 2025 desfășurată de Comisia Europeană și observatori din cadrul FRONTEX și FRA, Poliția de Frontieră Română a solicitat Institutului susținerea unui curs de formare privind promovarea și protejarea drepturilor fundamentale ale omului cu participarea personalului din cadrul structurilor de Poliție de Frontieră Română din București și teritoriu. În cadrul cursului au fost abordate subiecte privind evoluția istorică a drepturilor omului; instrumente; mecanisme internaționale, regionale și naționale; sisteme de protecție, punând accent pe Convenția europeană a drepturilor omului; responsabilitățile poliției de frontieră într-un sistem democratic și rolul acesteia din perspectiva drepturilor omului.

Asociația ANAIS, alături de **Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați**, **Asociația Femeilor din România – Împreună** și **Asociația FILIA**, face parte din Grupul de lucru pentru promovarea drepturilor femeilor și combaterea violenței înființat în cadrul IRDO încă din 2017, având ca obiect promovarea și protejarea drepturilor femeilor în raport cu cele mai stringente problematice sociale.

În parteneriat cu Asociația ANAIS și Asociația Dr. Max, IRDO a participat la dezbaterile anuale dedicate celebrării Zilei Internaționale de Combatere a Violenței Împotriva Femeilor, care a avut ca temă „Prevenție și sprijin pentru dreptul fiecărei femei”. În cadrul evenimentului au fost prezentate principalele concluzii ale Raportului Paralel/Shadow Report privind implementarea Convenției de la Istanbul în România, document elaborat sub coordonarea Asociației ANAIS, în calitate de reprezentant al societății civile. Cu aceeași ocazie, Institutul Român pentru Drepturile Omului a comunicat rezultatele chestionarului din cadrul campaniei inițiate în 2024 „Să acționăm împreună pentru protecția femeilor!”, care a abordat fenomenul hărțuirii sexuale în universități.

Cu acest prilej, IRDO, împreună cu partenerii acestui eveniment, au lansat Campania națională „Uniți împotriva violenței digitale la adresa femeilor!”, eveniment ce se alătură celor 16 zile internaționale de activism pentru combaterea violenței împotriva femeilor și care se desfășoară anual în perioada 25 noiembrie – 10 decembrie.

Asociația Națională pentru Copii și Adulți cu Autism din România (ANCAAR) este prima asociație a aparținătorilor persoanelor cu autism înființată în România având ca misiune creșterea calității vieții persoanelor cu autism și a familiilor acestora. În luna decembrie, cu ocazia Zilei Internaționale a Persoanelor cu Dizabilități, Institutul Român pentru Drepturile Omului și ANCAAR au lansat campania „Persoanele cu dizabilități, creatoare de frumos!”. Evenimentul a avut ca scop creșterea nivelului de conștientizare privind îmbunătățirea calității vieții persoanelor cu dizabilități și încurajarea participării active a acestora la dezvoltarea semnificativă a societății în plan uman, social și economic.

În aceeași perioadă, Institutul a participat la evenimentul „Artistul din Spatele Autismului”, aflat la cea de-a XIV-a ediție, proiect ce promovează talentele artistice ale persoanelor cu autism care au beneficiat de programe terapeutice și de dezvoltare a abilităților și talentelor în cadrul ANCAAR.

Centrul Regional de Resurse pentru Educație Civică care activează la nivelul Casei Corpului Didactic „Grigore Tăbăcaru” Bacău:

Pe parcursul acestui an, Institutul a continuat susținerea mai multor sesiuni de formare în cadrul Proiectelor educaționale „Educația pentru drepturile omului”, „Prevenirea și combaterea violenței în școli” și „Combaterea discriminării în societate și sistemul educațional”, inițiate și implementate de Centrul Regional de Resurse pentru Educație Civică (CRREC) și American Corner din cadrul Casei Corpului Didactic „Grigore Tăbăcaru” Bacău, în parteneriat cu Institutul Român pentru Drepturile Omului, la care au participat elevi și cadre didactice de la liceele și colegiile din județ: Colegiul Pedagogic „Ștefan cel Mare”, Colegiul Național „Ferdinand I”, Colegiul Național Catolic „Sfântul Iosif”, Colegiul Economic „Ion Ghica”, Liceul Teoretic „Henri Coandă”, Colegiul Național „Vasile Alecsandri”, Colegiul „Mihai Eminescu” din Bacău, Liceul Teoretic „Spiru Haret” Moinești, Colegiul Național „Dimitrie Cantemir” și Colegiul Național „Grigore Moisil” din Onești, Colegiul Tehnic „Dimitrie Ghica” Comănești și Liceul Teoretic „Ion Borcea” din Buhuși. Dintre temele abordate în cadrul acestor sesiuni de formare amintim: „Drepturile copiilor în sistemul judiciar românesc. Reprezentarea copiilor în procesul judiciar în România. Răspunderea copiilor în Codul Civil Actual” și „Protecția femeilor. Combaterea violenței și a hărțuirii împotriva femeilor”, „Educația – mijloc de promovare a drepturilor omului”.

Problematicile abordate au avut ca scop înțelegerea de către copii a unor concepte juridice incipiente, corelate cu informații privind legislația civilă și penală din dreptul intern, pentru a le face cunoscute diverse contexte și situații ipotetice, în care acestea pot să aibă impact asupra minorilor, precum și a altor categorii vulnerabile.

Cursul cu tema „Promovarea și cultivarea respectului pentru persoanele cu dizabilități” a fost susținut de către Institutul Român pentru Drepturile Omului și Consiliul Național al Dizabilității din România (CNDR), în cadrul Campaniei de conștientizare cu privire la drepturile persoanelor cu dizabilități de a trăi în comunitate, de a munci, precum și la beneficiile educației incluzive și ale respectării drepturilor omului pentru toți. Ca atare, campania „Respectăm diferențele, celebrăm abilitățile!” a fost inițiată de Institut în parteneriat cu Consiliul Național al Dizabilității din România (CNDR) și Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități (ANPDPD).

Cursurile desfășurate cu acest prilej au evidențiat rolul pe care Institutul îl are în dialogul privind educația pentru drepturile omului la nivelul societății românești, cu precădere în școli și licee, precum și importanța cunoașterii drepturilor și a promovării respectului față de valori.

Liceul Teoretic „Șerban Cioculescu” din Drobeta-Turnu Severin:

Institutul Român pentru Drepturile Omului a dat curs invitației de a participa în calitate de partener la cea de-a treia ediție a Conferinței „Drepturile tinerilor și provocările societății contemporane”, organizată în cadrul Proiectului educațional dedicat sărbătoririi Zilei Internaționale a Drepturilor Copilului (21 noiembrie).

Colegiul Național „Spiru Haret” din București, în parteneriat cu Institutul Român pentru Drepturile Omului, a organizat cu ocazia Zilei Europene Împotriva Discriminării Persoanelor cu Dizabilități acțiuni educative de eliminare a prejudecăților și asumarea valorilor umaniste de respect, empatie, solidaritate, precum și de încurajare a adoptării unor atitudini pozitive.

Elevii acestui colegiu au participat și la prima sesiune de formare susținută de IRDO și CNDR în cadrul Campaniei de conștientizare referitoare la drepturile persoanelor cu dizabilități de a trăi în comunitate, de a munci, precum și la beneficiile educației incluzive și ale respectării drepturilor omului pentru toți.

Facultatea de Drept, Facultatea de Științe Politice și Facultatea de Litere din cadrul Universității București; Facultatea de Drept a Universității Titu Maiorescu, Facultatea de Administrație și Management Public și Facultatea de Drept din cadrul Academia de Studii Economice:

S-au realizat stagii de practică pentru studenții programului de studii universitare de licență și de master, în baza acordurilor de practică încheiate cu Institutul și universitățile partenere. De aceste stagii de practică au beneficiat și studenții membri ai **Asociației Europene a Studenților la Drept (ELSA)**, în cadrul Proiectului „Postuniversitaria” – un program anual ce oferă anual șansa studenților facultăților de drept de a face practică în cadrul unei instituții publice.

3. Cooperarea cu instituții internaționale și regionale

Institutul Român pentru Drepturile Omului are, totodată, mandatul de a informa opinia publică internațională și organismele internaționale cu privire la modalitățile practice prin care drepturile omului sunt garantate și respectate în România. În acest sens, potrivit art. 6 din Legea nr. 9/1991, Institutul poate stabili relații de colaborare cu instituții naționale pentru drepturile omului sau organisme similare din alte state, precum și cu organizații internaționale și regionale active în domeniul drepturilor omului.

Principalii parteneri internaționali cu care IRDO colaborează sunt: Înalțul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului (OHCHR), Consiliul European, Comisia Europeană, OSCE - Biroul pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (ODIHR), Rețeaua Europeană a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului (ENHRI), Alianța Globală a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului (GANHRI), Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA), Rețeaua Europeană a Organismelor pentru Egalitate (EQUINET).

Biroul Înalțului Comisariat ONU pentru Drepturile Omului (OHCHR):

În anul 2025, Institutul Român pentru Drepturile Omului a colaborat cu raportorii speciali ai Biroului Înalțului Comisariat al Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului (OHCHR), prin traducerea și formularea unor analize detaliate asupra situației exercitării și respectării drepturilor omului în România, în special în contextul referitor la solicitarea OHCHR adresată statelor membre pentru transmiterea rapoartelor naționale de evaluare voluntară a celei de-a patra faze (2020-2024) a Programului Mondial privind Educația pentru Drepturile Omului, etapă ce s-a concentrat pe educația pentru drepturile omului în rândul tinerilor.

Raportul final global, bazat pe rapoartele naționale se axează pe patru domenii: politicile naționale, procesele de predare-învățare, formarea educatorilor și crearea unui mediu favorabil și va fi prezentat Consiliului ONU pentru Drepturile Omului în cadrul celei de-a 60-a sesiuni. Obiectivul acestei faze a vizat consolidarea implementării educației privind egalitatea, drepturile omului, non-discriminarea și incluziunea, în special pentru tineri, aliniindu-se cu Agenda 2030 și ODD-ul 4.7. Institutul Român pentru Drepturile Omului a contribuit la întocmirea raportului de țară transmițând contribuția sa Ministerului Afacerilor Externe, instituție care a coordonat colectarea și prelucrarea informațiilor transmise de principalele instituții naționale cu responsabilități în domeniul drepturilor omului.

În cursul acestui an, Institutul a fost solicitat să transmită, în calitate de instituție națională pentru drepturile omului, contribuția sa privind demersurile întreprinse pentru a răspunde recomandărilor adresate României în urma evaluării părții române în cadrul celui de-al patrulea ciclu de Evaluare Periodică Universală (Universal Periodic Review – UPR) din mai 2023. Contribuțiile tuturor instituțiilor naționale competente vor fi centralizate și vor fi regăsite în raportul părții române la jumătate de termen, document elaborat și transmis de Ministerului Afacerilor Externe. Transmiterea acestui document, înainte de următorul ciclu de evaluare care va fi la începutul anului 2028, simplifică demersul pregătirii raportului național pentru următoarea evaluare și oferă informații privind modul în care România a implementat recomandările acceptate.

Alianța Globală a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului (GANHRI):

Atât Institutul Român pentru Drepturile Omului, cât și instituția Avocatul Poporului sunt în prezent în proces de acreditare ca instituții naționale pentru drepturile omului în cadrul Alianței Globale a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului (GANHRI). Pentru a respecta articolul 6.3 litera (b) din Regulamentul de procedură al Subcomitetului pentru acreditare (SCA), în martie 2024 cele două instituții au încheiat un protocol de colaborare ca parte a procesului de acreditare. În mai 2024, SCA, care funcționează sub auspiciile GANHRI, a examinat cererile depuse de ambele instituții și a decis amânarea invitației de a depune în mod oficial cereri complete de acreditare și neinclusiunea în calendarul său până când un sunt îndeplinite toate cerințele prevăzute în secțiunea 6.3 din Regulamentul de procedură al SCA. Subcomitetul pentru acreditare a informat cu privire la necesitatea de a clarifica chestiunea acreditării mai multor instituții naționale pentru drepturile omului dintr-un stat membru al Organizației Națiunilor Unite. Odată clarificate prevederile relevante ale Statutului GANHRI, cele două instituții vor continua etapele de acreditare, momentan procesul fiind suspendat.

Comitetul ONU pentru Drepturi Economice, Sociale și Culturale (CDESC)

România a fost solicitată să transmită informații actualizate privind acțiunile întreprinse pentru implementarea recomandărilor adoptate de CDESC în urma examinării a celui de-al șaselea raport periodic național, cu privire la paragrafele 7 (instituția națională pentru drepturile omului), 29 (a) (securitate și sănătate în muncă) și 47 (c) (dreptul la educație). Ținând cont de recomandările CDESC, Institutul Român pentru Drepturile Omului a transmis contribuția sa.

Rețeaua Europeană a Instituțiilor Naționale de Drepturile Omului (ENNHRI):

Institutul este membru fondator al Rețelei Europene a Instituțiilor Naționale de Drepturile Omului (ENNHRI). Scopul ENNHRI este de a întări promovarea și protecția drepturilor omului pe întreg cuprinsul Europei, reunind toate instituțiile naționale pentru drepturile omului în vederea colaborării pe un larg spectru al problematicii drepturilor omului și pentru a le sprijini să se dezvolte.

IRDO participă activ în cadrul rețelei atât prin intermediul grupurilor de lucru în care este membru, cât și prin intermediul diferitelor proiecte coordonate de ENNHRI. Totodată, IRDO participă la seminarii și consultări pe tematici privind drepturile omului care se circumscriu ariilor de acțiune și interes ale Institutului.

Totodată, IRDO utilizează în activitățile sale de cercetare, formare, informare și conștientizare resursele oferite de ENNHRI: rapoarte, studii, sondaje, publicații.

Institutul participă la grupurile de lucru ale rețelei pe tematici privind drepturile economice, sociale și culturale, migrație și azil, inteligența artificială, acțiuni climatice, dezvoltare durabilă, mediul de afaceri și drepturile omului.

De asemenea, IRDO transmite către ENNHRI contribuția sa pentru capitolul consacrat României în vederea elaborării anuale a Raportului privind statul de drept. Raportul sintetizează rapoartele înaintate de instituțiile naționale ale drepturilor omului din UE în scopul promovării statului de drept, al semnalării unor probleme structurale și al identificării celor mai bune practici în domeniu. În raport sunt prezentate atât progresele cât și lacunele care se înregistrează în statele membre privind respectarea statului de drept.

Agencia pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA):

Institutul elaborează răspunsuri pentru o serie de sondaje, printre care și *sondajul anual FRA privind actori relevanți cu preocupări în domeniul drepturilor omului*. Această consultare anuală este utilizată pentru colectarea de informații despre activitățile, rapoartele și impactul activității agenției în scopul evaluării gradului de răspuns al FRA la nevoile partenerilor și apărătorilor drepturilor omului. Sondajul își propune să analizeze eficiența programelor și rapoartelor FRA și să exploreze inițiativele viitoare.

Institutul utilizează frecvent în activitatea sa resursele FRA, precum rapoartele privind antisemitismul, violența bazată pe gen, migrația, situația minorităților naționale.

IRDO participă la consultările și seminariile FRA pe tematici privind drepturile și libertățile fundamentale. Institutul Român pentru Drepturile Omului și-a asumat atât rolul de promovare a Cartei la nivel național, cât și cel de membru în Comitetul pentru Carta Drepturilor Fundamentale a UE, coordonat de Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene.

Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE):

În decursul anului 2025, Institutul a primit din partea OSCE și a MAE solicitare de a transmite informații în vederea finalizării raportului Biroului OSCE pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (ODIHR) cu privire la situația apărătorilor drepturilor omului în România, document axat pe bune practici și lacune în domeniul protecției acestora.

Documentul este elaborat în contextul mandatului ODIHR în aria promovării apărătorilor drepturilor omului în regiunea OSCE, oferirii de expertiză și evaluări legislative, precum și de creștere a nivelului de conștientizare a statelor participante cu privire la obligațiile lor de protecție. Raportul prezintă un rezumat al concluziilor ODIHR urmare a evaluării perioadei ianuarie 2020 - mai 2023, precum și al vizitei efectuate în România în mai 2022 de membrii Biroului pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (ODIHR) al OSCE în cadrul vizitei celui de-al doilea ciclu de evaluare ODIHR în România, ocazie cu care s-au întâlnit cu reprezentanți ai instituțiilor naționale (Instituția Avocatul Poporului, Institutul Român pentru Drepturile Omului și Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării) și ai societății civile.

În baza celor două solicitări, Institutul a transmis observațiile sale privind raportul ODIHR.

De asemenea, IRDO este membru al **Asociației Comisiilor Francofone de Drepturile Omului (AFCNDH)**, al **Institutului European de Drept de la Bruxelles (ELI)** și al **Institutului Internațional de Drept de Expresie și Inspirație Franceză (IDEF)**, cu care cooperează prin schimburi de experiențe și bune practici, precum și prin participarea la seminarii sau consultări pe diverse tematici privind promovarea și respectarea drepturilor omului.

V. RESURSE UMANE

Institutul Român pentru Drepturile Omului funcționează în baza Legii nr. 9 din 1991, având structura de personal prevăzută în anexa Legii, cu funcțiile de conducere și de execuție asimilate în baza Legii 153/2017, privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice. Statul de funcții al IRDO cuprinde un număr de 24 posturi, având din 2010 finanțate doar 22 de posturi.

Personalul Institutului este repartizat în patru sectoare:

- Sectorul Cercetare
- Sectorul Documentare și Informare
- Sectorul Formare și pregătirea specialiștilor
- Sectorul Administrativ

Institutul Român pentru Drepturile Omului este condus de un Consiliu General, alcătuit din reprezentanți ai grupurilor parlamentare, membri ai Comisiei pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale din cadrul Camerei Deputaților și Senatului, cadre universitare și experți din organizații neguvernamentale specializate în drepturile omului. Consiliul General desemnează, din rândul membrilor săi, un Comitet Director format din 7 persoane, responsabil cu conducerea activității curente a Institutului. Directorul executiv, în calitate de reprezentant legal, acționează în numele Institutului în toate aspectele juridice și administrative.

Salariații Institutului își desfășoară activitatea în baza unui contract individual de muncă (personal contractual) iar posturile sunt ocupate prin concurs conform legislației în vigoare. Funcțiile din statul de funcții al Institutului Român pentru Drepturile Omului sunt asimilate în baza Legii 153 /2017 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice, respectiv conform Anexei I (Unități de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și proiectare), Anexei III (Cultură și unități de cultură) și Anexei VIII (Alte funcții bugetare). Conform statului de funcții pe 2025, din cele 22 de posturi finanțate, sunt ocupate 10 posturi la finele anului 2025, iar pentru postul de cercetător științific I care era suspendat din anul 2019, a încetat suspendarea de drept începând cu data de 5 noiembrie 2025, persoana revenind pe funcție.

În urma concursurilor organizate în 2025 s-a ocupat postul vacant de Șef sector formare.

Pentru a asigura buna funcționare a activității Institutului și a completa numărul de angajați cu personal de specialitate, este necesară ocuparea prin concurs a posturilor vacante, în funcție de legislația în vigoare.

Astfel la finele anului 2025, rămân vacante 12 posturi, respectiv 1 post director adjunct, 4 posturi cercetător științific I, 2 post cercetător științific II, 1 post administrator, 1 post secretar-dactilograf, 1 post documentarist, 1 post redactor-șef și 1 post portar.

Institutul Român pentru Drepturile Omului, referitor la politica de resurse umane, rămâne consecvent în aplicarea unei strategii coerente de dezvoltare profesională a personalului, bazată pe consolidarea și aprofundarea cunoștințelor.

În cursul anului 2025, niciun salariat nu a urmat cursuri de pregătire profesională.

Conform prevederilor legale în vigoare, IRDO oferă studenților, masteranzilor și doctoranzilor de la universitățile din țară/străinătate, precum și altor persoane interesate, posibilitatea de a efectua stagii de practică și/sau voluntariat în cadrul sectoarelor de specialitate din Institut.

Stagiile de practică au avut loc pe parcursul anului 2025 prin prezența la sediu a unui număr de 46 de studenți, de la diferite universități din București.

Stagiile de practică nu sunt remunerate, iar perioada stagiului este stabilită cu respectarea normelor cerute de instituțiile de învățământ superior de la care provin și cu prevederile Codului Muncii în ceea ce privește programul de lucru. Fiecare stagiar/voluntar beneficiază de un mentor pe durata stagiului de practică/voluntariat. La sfârșitul stagiului, absolventul primește o adeverință de stagiu de practică în care se descriu, pe scurt, activitățile efectuate și competențele dobândite, iar voluntarul beneficiază de un certificat de voluntariat.

VI. SISTEMUL DE CONTROL INTERN MANAGERIAL

Și în cursul acestui an, Institutul Român pentru Drepturile Omului a urmărit în activitatea desfășurată perfecționarea sistemului de control intern prin consolidarea eficienței și eficacității activității instituționale, respectarea normelor și politicilor adoptate în domeniul controlului intern în scopul asigurării calității serviciilor publice.

În ceea ce privește activitatea de audit intern, potrivit structurii organizatorice Institutul nu are un compartiment distinct de audit public intern, această activitate fiind îndeplinită de către Compartimentul de audit public intern din cadrul Camerei Deputaților, care efectuează la un interval de trei ani misiunea de audit financiar.

În anul 2025, pe parcursul misiunii de audit financiar privind exercițiul bugetar 2024 desfășurat de Curtea de Conturi la Camera Deputaților s-au solicitat diferite documente și situații financiare și Institutului Român pentru Drepturile Omului.

Structura de specialitate instituită în cadrul IRDO în vederea consolidării sistemului de control intern managerial este Comisia de monitorizare, coordonare și îndrumare metodologică a implementării și dezvoltării sistemului de control intern/managerial constituită la nivelul Institutului conform Ordinului Secretariatului General al Guvernului nr. 600/2018 privind aprobarea Codului controlului intern managerial al entităților publice, care asigură atingerea obiectivelor într-un mod eficient, eficace și economic, cu respectarea legii, a reglementărilor în vigoare și a deciziilor conducerii.

Competențele Comisiei de monitorizare privesc: coordonarea procesului de actualizare a obiectivelor generale și specifice a activităților procedurale, a procesului de gestionare a riscurilor, a sistemului de monitorizare a performanțelor, analiza și avizarea procedurilor formalizate și a sistemului de monitorizare, raportare și informare către conducătorul entității publice.

În anul 2025, a fost îndeplinită obligația de raportare anuală a situației sistemului de control intern/managerial la nivelul Institutului, raportându-se Comisiei de monitorizare din cadrul Camerei Deputaților, ordonatorul principal de credite, situațiile centralizatoare privind stadiul implementării sistemului de control intern/managerial și efectuarea auto-evaluării stadiului implementării standardelor de control intern managerial în cadrul IRDO, informații care stau la baza întocmirii Raportului anual asupra sistemului de control intern/managerial.

Documentele de raportare anuală a situației sistemului de control intern managerial au fost încărcate și pe Platforma SCIM-SGG, destinată raportării stadiului implementării și dezvoltării sistemelor de control intern managerial la nivelul entităților publice.

Managementul riscului în anul 2025 s-a bazat pe activități de control și monitorizare, ce a presupus: identificarea riscurilor care pot afecta realizarea obiectivelor, respectarea regulamentelor și regulilor, protejarea bunurilor, prevenirea și descoperirea fraudelor, definirea categoriilor de riscuri (externe, operaționale, privind schimbarea), a riscului inerent și riscului rezidual, evaluarea probabilității de materializare a riscului și a mărimii impactului acestuia, monitorizarea și evaluarea riscurilor. Strategia de atenuare a riscului a fost prevenția, în vederea atingerii obiectivelor fără evenimente negative.

Perfecționarea sistemului de control intern/managerial urmărește asigurarea îndeplinirii obiectivelor generale și specifice ale Institutului asumate în conformitate cu mandatul legal care este realizat prin activități de cercetare-documentare, formare, informare și educație în domeniul drepturilor omului.

VII. EXECUȚIA BUGETULUI DE VENITURI ȘI CHELTUIELI LA 31.12.2025

Institutul Român pentru Drepturile Omului și-a desfășurat activitatea în anul 2025 respectând normele prevăzute în Ordinul Ministrului Finanțelor Publice nr. 616/2006 și 699/2024 privind activele fixe, stocurile, creanțele, datoriile, capitalurile proprii, execuția bugetelor de venituri și cheltuieli, precum și de notele explicative prevăzute de Ordinul Ministrului Finanțelor Publice nr. 2941/2009.

Organizarea și conducerea contabilității în cadrul IRDO au fost realizate conform prevederilor Legii contabilității nr. 82/1991, republicată cu modificările și completările ulterioare, Ordinului Ministerului Finanțelor nr. 1917/2005 pentru aprobarea Normelor Metodologice privind organizarea și conducerea contabilității instituțiilor publice, planul de conturi pentru instituțiile publice și instrucțiunile de aplicare, precum și Ordinul Ministerului Finanțelor nr. 556/2006 de modificare și de completare a acestuia.

Activitatea economico-financiară a Institutului a avut în vedere utilizarea creditelor bugetare aprobate în limita prevederilor și destinațiilor din bugetul de venituri și cheltuieli aprobat, cu respectarea prevederilor legale privind angajarea, lichidarea și ordonanțarea la plată a cheltuielilor.

Plățile efectuate până la data de 31.12.2025 față de creditele bugetare acordate sunt în procent de 86%, din care:

- Cheltuieli materiale – 89%
- Cheltuieli de personal – 85 %

În vederea realizării unei bune execuții a cheltuielilor prevăzute în bugetul aprobat, Institutul Român pentru Drepturile Omului a analizat lunar și trimestrial gradul de realizare al plăților față de prevederile aprobate cât și față de creditele deschise pe fiecare capitol de cheltuieli și domenii de activitate.

În privința creditelor bugetare, situația este următoarea:

EXPLICAȚII	Buget 2025 Legea 9/2025	Plăți efectuate în 2025	Execuție bugetară la 31.12.2025
CHELTUIELI TOTALE	1.515.000	1.305.967	1.285.509
CHELTUIELI PERSONAL	1.120.000	956.715	956.715
CHELTUIELI MATERIALE	370.000	330.249	330.249
ALTE TRANSFERURI	25.000	19.003	19.003

Plăți efectuate în anii precedenți și recuperate în anul curent, aferente cheltuielilor curente și operațiunilor financiare ale altor instituții publice	0	0	-20.458
CHELTUIELI DE CAPITAL	0	0	0

În fundamentarea cererilor lunare de deschidere de credite bugetare s-a avut în vedere consumul mediu lunar realizat pe fiecare subcapitol din perioada anterioară lunii pentru care se solicită finanțarea precum și valorile lunare și trimestriale prevăzute în contractele încheiate cu furnizorii, astfel încât fondurile solicitate să fie utilizate în totalitate.

La **Titlul I Cheltuieli de personal**, Institutul Român pentru Drepturile Omului s-a încadrat în creditele bugetare alocate inițial prin Legea bugetului de stat nr. 9/10.02.2025, respectând totodată prevederile Legii nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fondurile publice, conform căreia angajații Institutului au fost încadrați.

În cursul anului 2025, bugetul Institutului Român pentru Drepturile Omului nu a fost supus rectificării bugetare în sensul diminuării sau majorării creditelor bugetare și de angajament aprobate în bugetul pe anul 2025.

La sfârșitul anului 2025, cheltuielile aferente **Titlului I Cheltuieli de personal** au fost în valoare de 956.715 lei, reprezentând un procent de 85% din totalul bugetului alocat. Cheltuielile de personal reprezintă salariile, indemnizația de hrană, contribuțiile sociale și impozitele aferente drepturilor salariale ale personalului IRDO.

Referitor la achizițiile aferente anului 2025, **Titlul II – Cheltuieli materiale - Bunuri și servicii**, acestea au fost efectuate prin platforma SICAP, prin achiziție directă, respectiv cumpărări directe, respectând Legea nr. 98/2016 privind achizițiile publice.

În cadrul **Titlului VII Alte transferuri** se regăsesc cotizațiile anuale pe care Institutul Român pentru Drepturile Omului le plătește, conform Hotărârii Guvernului nr. 97/2015.

Organizațiile Internaționale sunt următoarele:

- Institutul European de Drept (ELI);
- Institutul Internațional de Drept de Expresie și Inspirație Franceză (IDEF);
- Asociația Comisiilor Francofone de Drepturile Omului;
- Rețeaua Europeană a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului (ENNHRI).

Suma plătită pentru aceste cotizații a fost în valoare de 19.003 lei, incluzând comisioane bancare.

Pentru **Titlul XIII Cheltuieli de capital - Active nefinanciare** nu au fost alocate sume în anul 2025.

Începând cu 01.01.2006, organizarea contabilității instituțiilor publice se realizează în sistem unitar, în conformitate cu prevederile Ordinului Ministerului Finanțelor nr. 1917/2005 elaborat ca urmare a procesului de armonizare a legislației în domeniul financiar, cu standardele internaționale de contabilitate pentru sectorul public.

Bilanțul contabil și situațiile financiare ale Institutului Român pentru Drepturile Omului au fost întocmite cu respectarea principiilor de bază ale contabilității aplicate în anii anteriori: principiul continuității, permanenței metodelor, prudenței, contabilității pe baza de angajamente, evaluării separate a elementelor de activ și datorii, intangibilității, comparabilității informațiilor, pragul de semnificație, prevalenței economicului asupra juridicului, independenței exercițiului, necompensării elementelor de activ și pasiv.

Principiul continuității activității – IRDO continuă în mod normal funcționarea fără a intra în stare de lichidare sau a reduce semnificativ activitatea.

Principiul permanenței metodelor – metodele de evaluare au fost aplicate în mod consecvent de la un exercițiu financiar la altul.

Principiul prudenței – evaluarea a fost făcută pe o bază prudentă, ținându-se cont de toate angajamentele apărute.

Principiul independenței exercițiului – s-a ținut cont de cheltuielile aferente exercițiului financiar, indiferent de data plății acestor cheltuieli.

Principiul evaluării separate a elementelor de activ și de datorii – conform acestui principiu componentele elementelor de activ sau pasiv au fost evaluate separat.

Principiul intangibilității – bilanțul de deschidere pentru exercițiul financiar curent corespunde cu bilanțul de închidere al exercițiului financiar al anului 2024.

Principiul necompensării – nu s-au efectuat compensări între elementele de activ și de datorii sau între elementele de venituri și cheltuieli.

Principiul prevalenței economicului asupra juridicului – prezentarea valorilor din cadrul elementelor de bilanț s-a făcut ținând seama de fondul economic al tranzacției sau al operațiunii raportate, nu numai de forma juridică a acestora.

Amortizarea activelor fixe din instituție se face prin metoda liniară.

Toate operațiunile financiare au fost înregistrate în contabilitate în ordine cronologică, după obținerea tuturor autorizațiilor necesare.

Evidența analitică a conturilor este organizată în concordanță cu prevederile Legii Contabilității nr. 82/1991 republicată.

Registrul de casă se întocmește în conformitate cu prevederile Decretului 209/1976 și Ordinului Ministerului Finanțelor nr. 2634/2015.

Controlul financiar preventiv este organizat conform prevederilor OG nr. 119/1999, Legea nr. 301/2002 pentru aprobarea OG nr. 119/1999 privind auditul intern și controlul financiar propriu, Legea nr. 84/2003 pentru modificarea și completarea OG nr. 119/1999, Ordinul 923/2014 pentru aprobarea Normelor metodologice generale referitoare la exercitarea controlului financiar propriu, OMF nr. 1792/2002 și în baza dispoziției 36/2001.

Menționăm faptul că în cursul anului 2025 nu au existat cazuri de refuz de viză de control financiar preventiv.

ANEXA I.

INSTITUȚIILE NAȚIONALE PENTRU DREPTURILE OMULUI – STATUT, ATRIBUȚII, COMPETENȚE

Interesul față de problematica drepturilor omului reprezintă una dintre caracteristicile definitorii care au influențat semnificativ evoluția comunității internaționale în epoca modernă. În mod inerent, promovarea și protecția drepturilor omului au devenit aspecte fundamentale ale societăților democratice, atât la nivel național, cât și regional și internațional. Îndeplinirea acestor obiective, în conformitate cu principiile statului de drept, presupune existența unor instituții naționale cu atribuții specifice în domeniul drepturilor omului.

Sistemul de promovare a drepturilor omului se confruntă în continuare cu provocări semnificative. Numeroasele amenințări și încălcări ale drepturilor fundamentale impun răspunsuri diverse și urgente, fie prin măsuri legislative, politici publice, acțiuni de informare sau programe de educație în domeniul drepturilor omului. Implementarea acestor inițiative necesită implicarea unui spectru larg de actori, incluzând organisme internaționale și regionale, precum și organizații ale societății civile, atât la nivel național, cât și internațional.

În cadrul acestui ansamblu de actori, instituțiile naționale pentru drepturile omului (INDO) își asumă un rol esențial, contribuind la adoptarea de către state a unor măsuri responsabile menite să asigure armonizarea standardelor internaționale cu normele interne. Totodată, aceste instituții acționează ca un liant între autoritățile naționale și societatea civilă, facilitând dialogul și cooperarea în vederea protejării și promovării drepturilor fundamentale.

Instituțiile naționale pentru drepturile omului (INDO) reprezintă structuri inovatoare, remarcându-se prin independența față de guvern și printr-un mandat constituțional sau legal extins, destinat protejării și promovării drepturilor omului la nivel național. Aceste instituții își desfășoară activitatea în baza unui mandat distinct de cel al autorităților statale, însă în condițiile garantării independenței lor operaționale și decizionale.

Rolul instituțiilor naționale pentru drepturile omului (INDO) ca actori esențiali în sistemul de promovare și protecție a drepturilor omului a fost recunoscut gradual. În prezent, acestea dispun de o legitimitate solidă atât la nivel național, cât și internațional, un moment decisiv în evoluția lor fiind adoptarea, de către Organizația Națiunilor Unite în anul 1993, a Principiilor de la Paris.

Principiile de la Paris

Conform Principiilor referitoare la Statutul Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului (Principiile de la Paris)³⁷ acestea sunt organisme independente, stabilite prin legislația națională și având mandatul explicit de a proteja și promova drepturile omului din statul respectiv.

Prin înființarea lor, aceste instituții devin „elemente cheie ale unui sistem eficient de protecție a drepturilor omului”, a căror funcție esențială este de a contribui la promovarea și dezvoltarea unei culturi a drepturilor omului.

Toate instituțiile naționale pentru drepturile omului (INDO), indiferent de tip și context național, trebuie să se conformeze Principiilor de la Paris convenite la nivel internațional, principii care stabilesc rolul și obiectivele și care le acordă independență și un mandat extins în materie de drepturile omului. Prin cooperarea cu alți actori implicați la nivel național, regional și internațional, instituțiile naționale pentru drepturile omului au menirea de a sprijini persoanele fizice în exercitarea drepturilor și libertăților lor fundamentale și de a semnală încălcări ale acestora.

În virtutea statutului lor, INDO au o poziție unică care le permite să promoveze drepturile omului și să acționeze în baza mandatului pentru protecția acestora. În calitate de instituții create și finanțate de stat, acestea se bucură de legitimitate și de acces la factorii de decizie politică. În același timp, ele sunt mandatate să coopereze strâns cu societatea civilă. Astfel, pot acționa ca o structură de legătură între societatea civilă și autorități, fiind independente (de ambele).

Conform Principiilor de la Paris, principalele criterii pe care o instituție națională pentru drepturile omului trebuie să le îndeplinească sunt: exercitarea unui mandat „cât mai extins posibil” bazat pe standardele universale ale drepturilor omului care să includă dubla responsabilitate, atât de a promova, cât și de a proteja toate drepturile omului (civile și politice, economice, sociale și culturale); independență față de autoritățile guvernamentale; independență garantată fie prin Constituție, fie prin legislație; putere specifică de investigare; pluralism al reprezentării; resurse umane și financiare adecvate.

În baza principiilor directoare de la Paris, instituțiile naționale pentru drepturile omului au următoarele atribuții: a) să furnizeze guvernului, parlamentului și oricărui alt organ competent, avize, recomandări, propuneri, rapoarte privind orice aspect referitor la protecția și promovarea drepturilor omului; b) să promoveze și să supravegheze armonizarea legislației, a regulamentelor și practicilor naționale cu instrumentele internaționale referitoare la drepturile omului la care statul este parte, și punerea lor efectivă în practică; c) să contribuie la realizarea rapoartelor pe care statul le prezintă organelor și comitetelor ONU, instituțiilor regionale și, dacă este cazul, să emită opinii asupra acestor subiecte, în limita competențelor lor și cu respectarea independenței; d) să coopereze cu Națiunile Unite și alte instituții din sistemul ONU, cu instituțiile regionale și cu instituțiile naționale din alte țări care au competențe în domeniul protecției și promovării drepturilor omului.

³⁷ Principiile de la Paris – Principii referitoare la Statutul Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului, formulate la prima conferință consacrată instituțiilor naționale de drepturile omului, de la Paris 7-9 Octombrie 1991, devenite document oficial al Adunării Generale ONU prin Rezoluția 48/134, în 1993.

Alte atribuții importante se referă la: participarea la elaborarea de programe din domeniul educației și cercetării în materie de drepturile omului și implicarea lor în punerea în practică a acestora în mediul școlar, universitar și profesional; contribuție și implicare în activitățile vizând cunoașterea drepturilor omului și a acțiunilor de combatere a discriminării de orice fel, prin sensibilizarea opiniei publice, în special prin acțiuni de informare și conștientizare, dar și prin programe de educație pentru drepturile omului.

Îndeplinind aceste atribuții, instituțiile naționale pentru drepturile omului își exercită capacitatea de a aborda în mod cuprinzător și consecvent problemele legate de drepturile omului, precum și de a integra conceptul drepturilor omului în politicile guvernamentale, în legislație și de a contribui la sensibilizarea și conștientizarea opiniei publice privind importanța cunoașterii, promovării și respectării drepturilor omului.

Alinierea la aceste Principii este necesară recunoașterii legitimității INDO și a rolului lor în asigurarea aplicării standardelor internaționale în domeniul drepturilor omului.

Organizațiile regionale și internaționale au încurajat și au sprijinit în mod activ înființarea acestor instituții. De exemplu, în anul 1997, Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a adoptat Recomandarea R (97) 14 referitoare la crearea de instituții naționale independente de promovare și protecție a drepturilor omului și Rezoluția R (97) 11 privind cooperarea între aceste instituții și dintre acestea și Consiliul Europei. În anul 2018, Comitetul de Miniștri a adoptat Recomandarea CM / Rec (2018) 11 privind necesitatea consolidării protecției și promovării spațiului societății civile în Europa, care subliniază atât rolul „pozitiv, important și legitim” al INDO ca „apărători” ai drepturilor omului și contribuția acestora la crearea unui mediu favorabil respectării și promovării drepturile omului, cât și amenințările cu care acestea se confruntă.

Pentru realizarea cooperării și a schimbului reciproc de informații și practici între instituțiile naționale, precum și reprezentarea acestora în relația cu organizațiile internaționale și regionale cu atribuții în domeniul drepturilor omului, au fost create Alianța Globală a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului (GANHRI) – la nivelul ONU și patru rețele regionale, printre care și Rețeaua Europeană a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului (ENNHRI), înființată în anul 2013.

Tipologia instituțiilor naționale pentru drepturile omului

Principiile de la Paris nu fac referire la un model sau o structură particulară de instituție națională pentru drepturile omului (INDO), statele fiind libere să decidă tipul de INDO care să răspundă necesităților specifice și scopurilor lor interne.

Există mai multe tipuri de instituții naționale pentru drepturile omului cu mandate diferite, principalele modele de instituții din statele europene fiind cele de tipul: comisie, institut sau centru și instituție de tip ombudsman.

Instituțiile de tip *Comisie* sunt instituții hibride care combină mai multe mandate, inclusiv cele de organism de promovare a egalității, și sunt conduse de un comisar sau de un colegiu de comisari (ex: Comisia pentru Egalitate și Drepturile Omului din Irlanda, Comisia pentru Drepturile Omului din Irlanda de Nord, Comisia pentru Drepturile Omului din Scoția, Comisia Națională Consultativă pentru Drepturile Omului din Franța).

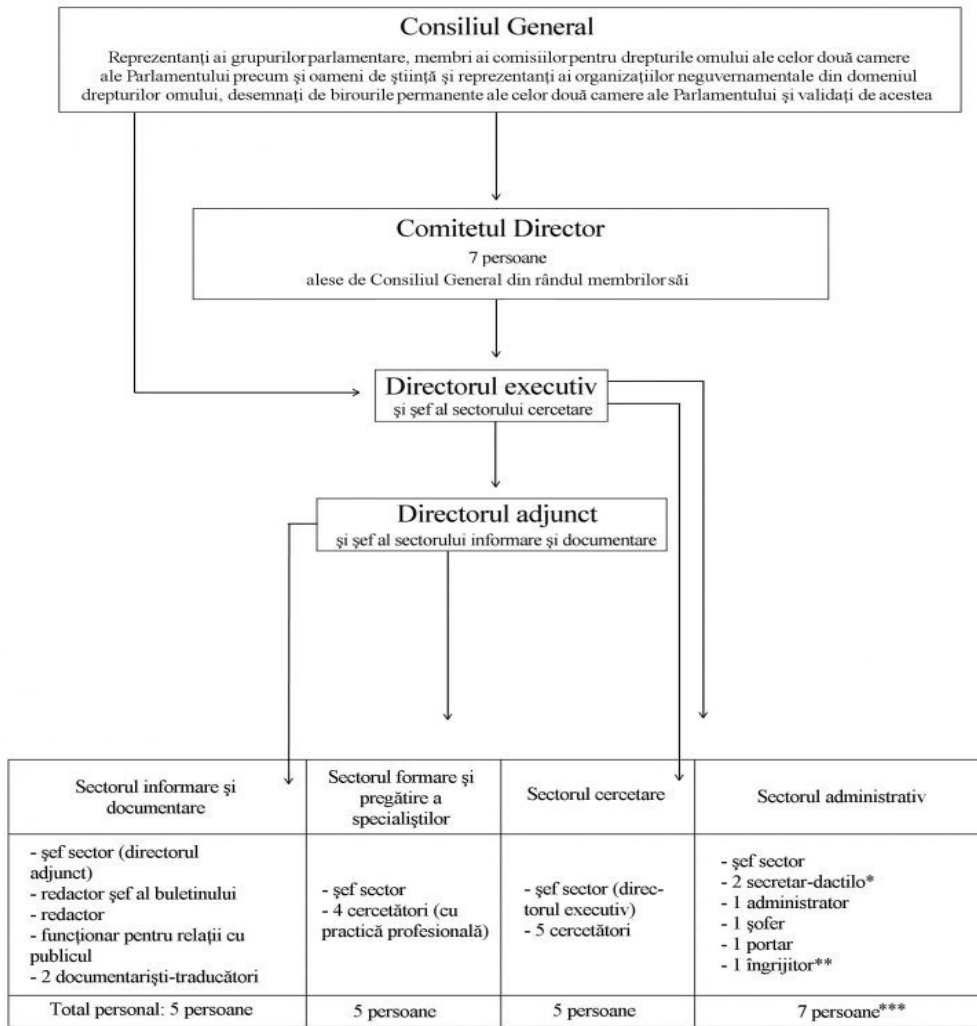
Instituțiile de tip *Ombudsman* sunt, în general, instituții conduse de o singură persoană (nu au un for de conducere colectiv), desemnarea se face de către parlament, iar mandatul vizează apărarea drepturilor cetățenilor în raporturile acestora cu autoritățile publice, în principal protecția juridică individuală, activitatea concentrându-se pe tratarea plângerilor indivizilor care se consideră lezați de acte injuste din partea administrației (ex: Avocatul Poporului din România, Ombudsmanul din Spania, Portugalia, Ungaria, Lituania).

Instituțiile de tip *Institut sau Centru* sunt, în general, abilitate să acorde consiliere guvernului și parlamentului cu privire la politicile și legislația în materie de drepturile omului, să desfășoare activități de monitorizare și să realizeze programe de educație pentru drepturile omului - informare, organizare de dezbateri, de sesiuni și reuniuni, realizarea și difuzarea de cercetări și publicații în domeniul drepturilor omului. Exemple de astfel de instituții sunt Institutul Român pentru Drepturile Omului, Institutul German pentru Drepturile Omului, Institutul Danez pentru Drepturile Omului, Institutul Olandez pentru Drepturile Omului, Centrul pentru Drepturile Omului din Finlanda.

În contextul actual, în care drepturile omului se confruntă cu numeroase amenințări și provocări considerabile, instituțiilor naționale pentru drepturile omului, ca actori ai sistemului de promovare și respectare a tuturor drepturilor și libertăților fundamentale, le revine un rol esențial în consolidarea democrației și a statului de drept. Pentru aceasta, este necesar ca în îndeplinirea mandatului lor, instituțiile naționale pentru drepturile omului să pună un accent sporit pe activitățile de sensibilizare și de educație în materie, prin folosirea unor metode mai eficiente de informare și comunicare. Un rol important în acest sens îl are dezvoltarea dialogului și colaborării cu alte organisme naționale pentru drepturile omului, cu organizații ale societății civile și cu alți actori care apără aceste drepturi, precum și cu instituțiile regionale și internaționale implicate în promovarea și protecția drepturilor omului.

ANEXA II.

Structura Institutului Român pentru Drepturile Omului

* Unul din cele 2 posturi este în prezent nebugetat.

** Post în prezent nebugetat.

*** În prezent 5 persoane.

ANEXA III. A

ACTIVITĂȚI PROPRII SAU ÎN COLABORARE

Curs de formare „Rolul și activitatea Institutului din perspectiva instituțiilor naționale pentru drepturile omului”, susținut de Institutul Român pentru Drepturile Omului pentru elevii Liceului Teoretic „Ion Constantin Brătianu” din Hațeg (29 ianuarie 2025);

Sesiune de formare cu tema „Drepturile copiilor în sistemul judiciar românesc. Reprezentarea copiilor în procesul judiciar în România. Răspunderea copiilor în Codul Civil actual. Răspunderea minorilor în Dreptul Penal” susținută în sistem de videoconferință de Institutul Român pentru Drepturile Omului pentru elevii și cadrele didactice din liceele și școlile din cadrul Centrului Regional de Resurse pentru Educație Civică și Centrul American Corner, din cadrul Casei Corpului Didactic „Grigore Tăbăcaru” Bacău: Colegiul Național „Vasile Alecsandri”, Liceul Teoretic „Henri Coandă”, Colegiul Național „Ferdinand I”, Colegiul Național Catolic „Sfântul Iosif”, Colegiul Național Pedagogic „Ștefan cel Mare”, Colegiul Economic „Ion Ghica” din Bacău, Colegiul Național „Dimitrie Cantemir” din Onești, Colegiul Național „Grigore Moisil” Onești și Liceul Teoretic „Spiru Haret” din Moinești (30 ianuarie 2025);

Sesiune de instruire „Monitorizarea implementării Convenției ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități în România”, eveniment organizat de Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități (ANPDPD), în calitate de mecanism de coordonare pentru implementarea CDPD, cu asistență tehnică din partea Băncii Mondiale, în cadrul activităților cu scop de a monitoriza implementarea Strategiei naționale privind drepturile persoanelor cu dizabilități „O Românie echitabilă” 2022-2027 (SNDPD), cu participarea reprezentanților punctelor focale privind implementarea Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități (11-12 februarie 2025);

Sesiune de formare cu tema „Protecția femeilor. Combaterea violenței și a hărțuirii împotriva femeilor” susținută în sistem de videoconferință de Institutul Român pentru Drepturile Omului pentru elevii și cadrele didactice din liceele și școlile din cadrul Centrului Regional de Resurse pentru Educație Civică și Centrul American Corner, din cadrul Casei Corpului Didactic „Grigore Tăbăcaru” Bacău: Colegiul Național „Vasile Alecsandri”, Liceul Teoretic „Henri Coandă”, Colegiul Național „Ferdinand I”, Colegiul Național Catolic „Sfântul Iosif”, Colegiul Național Pedagogic „Ștefan cel Mare”, Colegiul „Mihai Eminescu”, Colegiul Economic „Ion Ghica” din Bacău, Colegiul Național „Dimitrie Cantemir” din Onești, Colegiul Național „Grigore Moisil” Onești, Colegiul Tehnic „Dimitrie Ghica” din Comănești și Liceul Teoretic „Spiru Haret” din Moinești (14 februarie 2025);

Sesiune de formare cu tema „Drepturile omului din perspectiva personalului Ministerului Afacerilor Interne” susținută de Institutul Român pentru Drepturile Omului la Centrul Multifuncțional de Pregătire Schengen din Ploiești (17 februarie 2025);

Sesiune de formare „Educația – mijloc de promovare a drepturilor omului” susținută în sistem de videoconferință de Institutul Român pentru Drepturile Omului pentru elevii și cadrele didactice din liceele și școlile din cadrul Centrului Regional de Resurse pentru Educație Civică și Centrul American Corner din cadrul Casei Corpului Didactic „Grigore Tăbăcaru” Bacău: Colegiul Național „Vasile Alecsandri”, Colegiul Național „Ferdinand I”, Colegiul Național Catolic „Sfântul Iosif”, Colegiul Național Pedagogic „Ștefan cel Mare”, Colegiul „Mihai Eminescu”, Colegiul Economic „Ion Ghica” din Bacău, Colegiul Național

„Dimitrie Cantemir” din Onești și Liceul Teoretic „Spiru Haret” din Moinești (11 martie 2025);

Stagiu de practică organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului pentru studenții din anul I, II și IV ai Facultății de Drept din cadrul Academia de Studii Economice și ai programului masteral Security and Diplomacy din cadrul Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative (17 martie - 16 mai 2025);

Institutul Român pentru Drepturile Omului împreună cu Asociația Femeilor din România, Fundația Adolescența și cu instituțiile de învățământ partenere cu ocazia Zilei internaționale a eliminării discriminării rasiale s-au alăturat campaniei „United in action against racism - Să sprijinim adevăratele victime ale oprimării și abuzurilor!”, eveniment care a atras atenția asupra fenomenului unor practici dăunătoare cunoscute sub numele de „cancel culture/cultura anulării” (21 martie 2025);

Eveniment consacrat Zilei internaționale a romilor, de promovare în rândul partenerilor și colaboratorilor Institutului Român pentru Drepturile Omului și în special în rândul tinerilor a unor materiale anti-discriminare privind drepturile romilor și provocările cu care aceștia se confruntă în societate (8 aprilie 2025);

Etapa națională a Olimpiadei de științe socio-umane, organizată de Ministerul Educației și Cercetării la Cluj-Napoca (23-27 aprilie 2025);

Curs de formare susținut de Institutul Român pentru Drepturile Omului pentru elevii Școlii Internaționale „Mark Twain” în cadrul Proiectului de cercetare „Pace și Incluziune” (28 aprilie 2025);

Acțiuni educative organizate de Institutul Român pentru Drepturile Omului cu participarea elevilor Colegiului Național Spiru Haret cu prilejul Zilei Europene Împotriva Discriminării Persoanelor cu Dizabilități (5 mai 2025);

Stagiu de practică organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului pentru studenții anului III, Facultatea de Drept din cadrul Universității „Titu Maiorescu” (30 iunie-26 iulie 2025);

Cursul de formare „Drepturile fundamentale ale omului în raport cu activitatea Poliției de Frontieră”, susținut de Institutul Român pentru Drepturile Omului, cu participarea personalului din cadrul Poliției de Frontieră Română (23 iulie 2025);

Etapa națională a concursului „Democrație și Toleranță”, organizat de Ministerul Educației și Cercetării în parteneriat cu Inspectoratul Școlar Județean Bacău (26-29 iulie 2025);

Seminar „Rolul autorităților publice și cooperarea în sprijinirea refugiaților ucraineni din România”, eveniment organizat de Asociația Novapolis - Centrul de Analize și Inițiative pentru Dezvoltare și Diakonie Katastrophenhilfe, în cadrul proiectului „ConstantaAID4Ukrainians: Ajutor pentru refugiații ucraineni și resortisanții țărilor terțe (RTT) din Constanța și regiunea de Sud-Est”, ocazie în care a fost prezentat „Ghidul practic privind hărțuirea morală la locul de muncă” realizat în parteneriat de Institutul Român pentru Drepturile Omului (IRDO) cu Agenția Națională pentru Egalitate de Șanse, Asociația Novapolis și tradus în limba ucraineană de către Centrul Roua (19 septembrie 2025);

Atelier de lucru organizat de Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități (ANPDPD), în vederea finalizării Raportului de monitorizare a implementării Strategiei naționale privind drepturile persoanelor cu dizabilități „O Românie echitabilă” 2022-2027 (SNDDP), cu participarea reprezentanților punctelor focale privind

implementarea Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități (13 octombrie 2025);

Lansare Concurs de eseuri cu tema „Inteligența artificială și demnitatea umană: progres și valori fundamentale”, eveniment organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului cu participarea elevilor Școlii Gimnaziale Cocora, Ialomița (3 noiembrie 2025);

Lansare Campanie de conștientizare cu privire la drepturile persoanelor cu dizabilități de a trăi în comunitate, de a munci, precum și la beneficiile educației incluzive și ale respectării drepturilor omului pentru toți „Respectăm diferențele, celebrăm abilitățile!”, eveniment inițiat de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități și cu Consiliul Național al Dizabilității din România (4 noiembrie 2025);

Prima sesiune de formare realizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului și Consiliul Național al Dizabilității din România, eveniment organizat în cadrul Campaniei de conștientizare cu privire la drepturile persoanelor cu dizabilități „Respectăm diferențele, celebrăm abilitățile!”, cu participarea elevilor Colegiului Național „Spiru Haret” (4 noiembrie 2025);

Stagiu de practică organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului pentru studenții membri ai Asociației studenților în drept și a tinerilor juriști - ELSA România, în cadrul proiectului „Postuniversitaria” și pentru studenții Facultății de Științe Politice din cadrul Universității București și ai Facultății de Drept ai Universității Româno-Americană (10 – 22 noiembrie 2025);

Campanie de conștientizare cu tema „O lume fără discriminare și intoleranță”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului pentru marcarea Zilei internaționale de luptă împotriva fascismului și antisemitismului cu participarea studenților care efectuează practica de specialitate în cadrul IRDO (Facultatea de Drept și Facultatea de Științe Politice din cadrul Universității din București, Facultatea de Drept a Universității Româno-Americană și cei din Asociația ELSA România) (10 noiembrie 2025);

Întâlnire de lucru cu Asociația Națională pentru Copii și Adulți cu Autism din România (ANCAAR) pentru realizarea în parteneriat cu Institutul a Campaniei de conștientizare privind participarea activă a persoanelor cu dizabilități (12 noiembrie 2025);

Curs de formare desfășurat în cadrul Campaniei de conștientizare cu privire la drepturile persoanelor cu dizabilități de a trăi în comunitate, de a munci, precum și la beneficiile educației incluzive și ale respectării drepturilor omului pentru toți „Respectăm diferențele, celebrăm abilitățile!”, eveniment inițiat de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Consiliul Național al Dizabilității din România și cu Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități cu participarea cadrelor didactice și a elevilor Școlii din Snagov (13 noiembrie 2025);

Curs de formare cu tema „Companiile și drepturile omului”, susținut de Institutul Român pentru Drepturile Omului pentru personalul companiei ROMGAZ (18 noiembrie 2025);

Dezbateri „Prevenție și sprijin pentru dreptul fiecărei femei la o viață fără violență”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociația ANAIS și cu Fundația Dr. Max, eveniment dedicat celebrării Zilei Internaționale de Combatere a Violenței Împotriva Femeilor (20 noiembrie 2025);

Cea de-a III-a ediție a Conferinței „Drepturile tinerilor și provocările societății contemporane”, organizată de Liceul Teoretic „Șerban Cioculescu” din Drobeta-Turnu

Severin împreună cu Fundația Gheorghe Țițeica în parteneriat cu Institutul Român pentru Drepturile Omului sub egida Ministerului Educației și Cercetării (21 noiembrie 2025);

Acțiune educativă privind promovarea respectului pentru drepturile și libertățile fundamentale în rândul tinerilor, organizat cu ocazia vizitei la sediul Institutului a unui grup de elevi ai Liceului Teoretic „Ion Constantin Brătianu” din Hațeg, eveniment organizat în cadrul Proiectului educațional „Curajul respectului-Liceenii aleg echilibrul!” (24 noiembrie 2025);

Lansarea Campaniei naționale „Uniți împotriva violenței digitale la adresa femeilor!”, eveniment inițiat de Institutul Român pentru Drepturile Omului împreună cu Asociația ANAIS și cu Fundația Dr. Max și care se alătură Campaniei ONU a celor 16 zile de activism pentru combaterea violenței (25 noiembrie – 10 decembrie 2025);

Sesiune de formare cu tema „Promovarea și cultivarea respectului pentru persoanele cu dizabilități” susținută în sistem de videoconferință de Institutul Român pentru Drepturile Omului pentru elevii și cadrele didactice din liceele și școlile din cadrul Centrului Regional de Resurse pentru Educație Civică și Centrul American Corner din cadrul Casei Corpului Didactic „Grigore Tăbăcaru” Bacău: Colegiul Național „Vasile Alecsandri”, Colegiul Național „Ferdinand I”, Colegiul Național Catolic „Sfântul Iosif”, Colegiul Național Pedagogic „Ștefan cel Mare”, Liceul Teoretic „Henri Coandă” și Colegiul Economic „Ion Ghica” din Bacău; Liceul Teoretic „Ion Borcea” din Buhuși; Colegiul Național „Dimitrie Cantemir” și Colegiul Național „Grigore Moșil” din Onești (25 noiembrie 2025);

Întâlnire online cu reprezentanți ai Consiliului Național pentru Drepturile Omului din Egipt pentru identificarea posibilelor domenii de colaborare interinstituțională (25 noiembrie 2025);

Lansarea Concursului național de creativitate didactică în domeniul materialelor educaționale pentru drepturile omului, democrației și o cultură a păcii în învățământul preuniversitar, ediția a XIII-a (27 noiembrie 2025);

Lansarea campaniei de conștientizare privind participarea activă a persoanelor cu dizabilități „Persoanele cu dizabilități, creatoare de frumos!”, organizată în perioada 1-30 decembrie de Institutul Român pentru Drepturile Omului (IRDO) în parteneriat cu Asociația Națională pentru Copii și Adulți cu Autism din România (ANCAAR) (1-30 decembrie 2025);

Conferința Anuală a Drepturilor Omului „Accesibilizare - test real al respectului pentru drepturile omului”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Comisia pentru Drepturile Omului, Egalitate de Șanse, Culte și Minorități din Senatul României, Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități (ANPDPD) și Consiliul Național al Dizabilității din România (CNDR) (10 decembrie 2025).

ANEXA III. B

PARTICIPĂRI LA ALTE ACȚIUNI

Dialog privind consolidarea statului de drept în România, eveniment organizat de Reprezentanța Comisiei Europene în România, în cooperare cu Direcția Generală Justiție și Consumatori a Comisiei Europene și cu Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA), având ca temă cel de-al treilea raport al Comisiei Europene privind statul de drept, publicat în 2024, care conține recomandări concrete privind statul de drept pentru toate statele membre (28 ianuarie 2025);

Masă rotundă privind proiectul de lege de transpunere în legislația națională a Directivei (UE) 2024/1069 a Parlamentului European și a Consiliului din 11 aprilie 2024 privind protecția împotriva cererilor vădit neîntemeiate sau a procedurilor judiciare abuzive împotriva persoanelor implicate în acțiuni de mobilizare publică („acțiuni strategice în justiție împotriva mobilizării publice”), organizată de APADOR-CH și Freedom House România (20 februarie 2025);

Întâlnire tehnică în vederea pregătirii Raportului Comisiei Europene privind statul de drept 2025 (11 martie 2025);

Eveniment de tip Club Open Government Partnership - Parteneriatul pentru o guvernare deschisă cu tema „Protejarea Spațiului Civic în contextul Open Gov Challenge”, organizat de Secretariatul General al Guvernului, în calitate sa de coordonator pentru realizarea și implementarea Parteneriatului pentru o guvernare deschisă (17 martie 2025);

Seminar privind „Evaluarea impactului inteligenței artificiale asupra drepturilor fundamentale”, organizat de Rețeaua Europeană a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului (ENNHRI), având ca scop consultarea membrilor ENNHRI asupra conținutului viitoarei Declarații a Rețelei privind această temă (10 aprilie 2025);

Întâlnirea grupului de experți anti-SLAPP din cadrul Comisiei Europene la care au participat punctele focale, jurnaliști, specialiști în drept, reprezentanți ai statelor membre UE și organizații neguvernamentale. Au fost discutate direcțiile abordate de statele membre UE și modul efectiv de transpunere a Directivei (UE) SLAPP în legislațiile interne, precum și potențiale soluții și recomandări de îmbunătățire a acestor proceduri (30 aprilie 2025);

Conferința „Cooperarea – elementul central al luptei anti-trafic” organizată de Agenția Națională împotriva Traficului de Persoane (ANITP), cu sprijinul Fundației Hanns Seidel (HSS), eveniment ce a prilejuit și aniversarea a 20 de ani de activitate a Agenției Naționale împotriva Traficului de Persoane (12 mai 2025);

Sesiune de consultări online privind prima versiune a Planului Național de Acțiune OGP (Open Government Partnership/Parteneriatul pentru o guvernare deschisă) 2025–2027 organizată în cadrul OpenGov Week 2025, de Secretariatul General al Guvernului, instituție inițiatoare și coordonatoare a etapelor de elaborare al Planului Național de Acțiune (22 mai 2025);

Ediția a 15-a a Conferinței Naționale Alzheimer 2025 cu tema „Prevenția în neurodegenerare. Actualități în domeniul demențelor. Planul Național pentru Demență – urgență medico-socială”, organizată în format online de Societatea Română Alzheimer (3 iunie 2025);

A patra ediție a conferinței „Criminalitatea cibernetică în perioada digitalizării economiei și în vreme de război”, organizată de Club Antreprenor și Ziarul Pozitiv în parteneriat cu Camera de Comerț și Industrie București, Asociația Națională pentru Securitatea Sistemelor Informatic, Asociația Română a Băncilor și Software Imagination & Vision (12 iunie 2025);

Participarea la festivitățile de sărbătorire a 161 de ani de existență a Poliției de Frontieră Română (24 iulie 2025);

Seminar cu tema „Rapoartele din 2025 privind statul de drept” organizat de Rețeaua Europeană a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului (ENNHRI) (8 octombrie 2025);

Eveniment de lansare al cursului „Limba Tătară”, organizat de Facultatea de Limbi și Literaturi Străine - Departamentului de Limbi și Literaturi Orientale din cadrul Universității din București, în parteneriat cu Uniunea Democrată Tătară (15 octombrie 2025);

Gala „Cultivăm valori” – ediția a treia, eveniment organizat de Consiliul Național al Dizabilității din România (CNDR) în parteneriat cu Auchan România, pentru a celebra realizările persoanelor cu dizabilități și a recunoaște inițiativele care susțin integrarea acestora în diverse domenii (16 octombrie 2025);

Eveniment de diseminare a proiectului AGE_THEA – „On Stage in the Golden Age: Theatre for Healthy Ageing”, co-finanțat de Comisia Europeană în cadrul Programului ERASMUS+, realizat de Asociația Habilitas - Centrul de Resurse și Formare Profesională (20 noiembrie 2025);

Conferința națională cu participare internațională „Strategii și politici incluzive în spațiul educațional european”, organizată de Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad - Departamentul pentru pregătirea personalului didactic, în parteneriat cu Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Asistență Socială, Centrul de Consiliere și Orientare în Carieră și Centrul de Învățare al Universității „Aurel Vlaicu” (21-22 noiembrie 2025);

Conferința Națională „Să creștem generații sănătoase – Radiografia echilibrului și a stării de bine în rândul tinerilor din România”, organizată de Comisia pentru Drepturile Omului, Egalitate de Șanse, Culte și Minorități din Senatul României și de Nutribalance (24 noiembrie 2025);

Eveniment cu tema „De 10 ani, împreună împotriva violenței domestice!”, organizat de Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați, cu prilejul marcării a 10 ani de la înființarea Liniei Telefonice Naționale pentru Victimele Violenței Domestice (27 noiembrie 2025);

Evenimentul „Ziua oamenilor care schimbă lumea prin exemple!” organizat de Consiliul de Monitorizare a implementării Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, în parteneriat cu Comisia pentru Drepturile Omului, Egalitate de Șanse, Culte și Minorități din Senatul României, dedicat Zilei Internaționale a Persoanelor cu Dizabilități (3 decembrie 2025);

Masa rotundă „Violența digitală asupra femeilor și fetelor”, organizată de Institutul de Cercetare a Calității Vieții al Academiei Române și Asociația SOLWODI România (4 decembrie 2025);

Ediție specială a întâlnirii anuale având ca temă „EU CharterXchange”, eveniment organizat la inițiativa Agenției pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA) și a Comisiei

Europene, pentru a marca cea de-a 25-a aniversare a Cartei drepturilor fundamentale a UE (8-9 decembrie 2025);

Evenimentul „Artistul din Spatele Autismului”, aflat la ediția a XIV-a, organizat de Asociația Națională pentru Copii și Adulți cu Autism din România la „Biblioteca Centrală Universitară Carol I” (12 decembrie 2025);

Eveniment „Ziua Etniei Tătare din România” organizat în cadrul proiectului „Uniți în Diversitate! No Discrimination”, sub patronajul Comisiei Naționale a României pentru UNESCO, de Uniunea Democrată Tătară în parteneriat cu Muzeul Național al Satului Dimitrie Gusti (12 decembrie 2025);

Cea de-a treia reuniune a Comitetului național pentru Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, organizată în format hibrid, de Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene (MIPE), instituție responsabilă de îndeplinirea și respectarea condiției favorizante orizontale privind aplicarea și implementarea eficace a Cartei (17 decembrie 2025).

ANEXA IV.

PARTENERIATE ÎNCHEIATE ÎN 2025

- Protocol de colaborare cu Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități
- Protocol de colaborare cu Asociația Română pentru Apărarea Drepturilor Sportivilor „Europa Unită”
- Acord de parteneriat cu Academia de Studii Economice din București
- Acord cadru de colaborare privind efectuarea stagiului de practică în cadrul programelor de studii universitare de licență și master cu Academia de Studii Economice din București
- Protocol de colaborare cu SNGN ROMGAZ SA
- Protocol de colaborare cu Colegiul Național „George Barițiu” Cluj-Napoca
- Protocol de parteneriat cu Colegiul Național „Spiru Haret” București
- Protocol de colaborare cu Școala Gimnazială nr. 2 Chitila, jud. Ilfov
- Protocol de colaborare cu Școala Gimnazială nr. 1, 1 Decembrie, jud. Ilfov.